

การศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยต่อการใช้คู่มือผู้ปกครอง
ในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

ปริญญาานิพนธ์
ของ
เพ็ญกา ไลหารขุน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์

ตุลาคม 2554

การศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยต่อการใช้คู่มือผู้ปกครอง
ในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย

ตุลาคม 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยต่อการใช้คู่มือผู้ปกครอง
ในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัย
ตุลาคม 2554

เพ็ลิกา ไลหารขุน. (2554) การศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยต่อคู่มือผู้ปกครอง

ในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม:

อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์, รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิณโณอนันตพงษ์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านการรับรู้บทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ และความคิดเห็นด้านการรับรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ก่อนและหลังการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ และเพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ที่มีต่อคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้ปกครองที่พาเด็กปฐมวัยมาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร และสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ เครื่องมือที่สอง คือแบบประเมินการรับรู้ของผู้ปกครอง เรื่องการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .79 และเครื่องมือที่สาม คือแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .76 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า t-test แบบ Dependent Samples

ผลการวิจัยพบว่า

1. การรับรู้บทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ หลังการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ สูงกว่าก่อนใช้คู่มือ โดยมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 1.33 คะแนน ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ($t = 8.26, sig = .00$)
2. การรับรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับความสำคัญของการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์หลังการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ สูงกว่าก่อนใช้คู่มือ โดยมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 1.43 คะแนน ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ($t = 6.57, sig = .00$)
3. ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ อยู่ในระดับพึงพอใจมาก

THE STUDY OF YOUNG CHILDREN PARENTS' OPINION ON MUSEUM VISITING
PARENTAL HANDBOOK

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

October 2011

Paylika Loharnchoon. [2011]. *The Study of Young Children Parents' Opinion on Museum Visiting Parental Handbook*. Master Thesis, M.Ed. [Early Childhood Education]. Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Dr. Suchinda Kajonrungsilp, Assoc. Prof. Dr.Booncherd Pinyoanantapong.

The objectives of this research were to investigate and to compare young children parents' learning before and after using the museum visiting parental handbook about their rolls for supporting their children learning in the museum and the importance of using the museum visiting parental handbook and studied the satisfaction of parents after using the museum visiting parental handbook. The sample consisted of 30 parents who took their children for visiting the national museum of Bangkok and was willing to join the research project.

Tool used in this research were the museum visiting parental handbook, the second was assessment form of parent's perception on using the museum visiting parental handbook with reliability of .79 and the third was the satisfaction assessment form of using the museum visiting parental handbook with reliability of .76. Mean, Standard deviation and Dependent t-test were adopted for dependent sample data analysis.

The findings revealed that:

1. Parent's learning about young children parenting rolls when they took their children to study in the museum after using the museum visiting parental handbook was higher. The average score was 1.33 with the statistical significance at level .01 ($t = 6.57$, $\text{sig} = .00$)

2. Parent's learning about the importance of using the museum visiting parental handbook after using the museum visiting parental handbook was higher. The average score was 1.43 with the statistical significance at level .01 ($t = 6.57$, $\text{sig} = .00$)

3. The parents expressed the highest satisfaction for using the museum visiting parental handbook.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยต่อการใช้คู่มือผู้ปกครอง
ในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

ของ

เพลิกา ไลหารขุน

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่ เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2554

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

..... ประธาน

(อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์)

(ศาสตราจารย์ ดร.อารี สันตหณี)

..... กรรมการ

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์)

(อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีต่อคู่มือผู้ปกครองใน
แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจาก ท่านอาจารย์ ดร.สุจินดา
ขจรรุ่งศิลป์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์
กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางให้การวิจัยด้วยความเอาใจใส่เป็น
อย่างดีมาโดยตลอด และขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.อารี สัตถหวิ และรองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา
ภิญญอนันตพงษ์ กรรมการปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้
สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณท่านผู้เชี่ยวชาญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกริก ยุ้นพันธ์ อาจารย์วรรณนิภา ชติรัตน์
อาจารย์อมรรัตน์ มากคง และคุณมัณฑนา ยุบล ที่กรุณาพิจารณาตรวจสอบและให้คำแนะนำในการ
ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวิจัยให้มีคุณภาพ

ขอขอบพระคุณผู้ปกครองทุกคนที่สมัครเข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้
และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการทำกิจกรรมและการเก็บข้อมูลทุกขั้นตอน

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร ที่อำนวยความสะดวกในการใช้
สถานที่ในการวิจัย และให้คำปรึกษาและข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมในพิพิธภัณฑ์

ขอขอบพระคุณกลุ่มนิทานแต้มฝัน ที่สนับสนุนการศึกษาและอนุมัติให้ผู้วิจัยใช้เวลาในการทำ
ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้อย่างเต็มเวลา

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อพัลลภ โลหารขุน คุณแม่รุจิเรข โลหารขุน ที่อบรมเลี้ยงดูมาเป็น
อย่างดีและสนับสนุนเรื่องการศึกษาโดยตลอด อีกทั้งเป็นผู้จุดประกายในการศึกษาต่อระดับปริญญา
โทของผู้วิจัยจนสำเร็จ ขอขอบคุณสมาชิกในครอบครัว รวมทั้งกัลยามิตรทุกท่าน ที่ได้ให้การสนับสนุน
และเป็นกำลังใจในการศึกษาต่อในครั้งนี้

คุณค่าและคุณประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาในพระคุณ
บิดา มารดา และบูรพคณาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอน และประสิทธิ์ประสาทวิทยายาการต่างๆ ให้แก่
ผู้วิจัย

เพลิกา โลหารขุน

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
สมมติฐานในการวิจัย	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	
ความหมายและความสำคัญของเด็กปฐมวัย	7
การรับรู้และการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	8
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้	9
องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้	10
ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้	13
ความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	14
การสร้างเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	15
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	16
แนวคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ตรง	17
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกห้องเรียน	
คุณค่าของการศึกษานอกโรงเรียน	18
ประเภทของการศึกษานอกสถานที่	20
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์	
คำจำกัดความของพิพิธภัณฑ์สถาน	21
หน้าที่และบทบาทของพิพิธภัณฑ์	21

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
ประเภทของพิพิธภัณฑ์สถาน	23
ประวัติพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร	24
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนรู้	
ความหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	25
ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	26
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับแหล่งเรียนรู้	28
บทบาทของผู้ปกครองในการจัดการเรียนรู้	30
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่เด็กปฐมวัย	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
งานวิจัยต่างประเทศ	34
งานวิจัยในประเทศ	35
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ	
ความหมายของความพึงพอใจ	38
ทฤษฎีการสร้างความพึงพอใจ	39
ความพึงพอใจที่มีต่อการบริการ	39
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำคู่มือ	
ความหมายของคู่มือ	40
ประเภทของคู่มือ	40
องค์ประกอบของคู่มือ	42
ลักษณะของคู่มือที่ดี	42
แนวทางการจัดทำคู่มือ	43
3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	46
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	46

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล	51
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	52
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	55
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	
ความมุ่งหมายของการวิจัย	62
สมมติฐานในการวิจัย	62
ขอบเขตการวิจัย	62
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	62
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	63
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	63
วิธีการดำเนินการวิจัย	64
การวิเคราะห์ข้อมูล	65
สรุปผลการวิจัย	65
อภิปรายผล	66
ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย	67
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้	68
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	69
บรรณานุกรม	70

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	79
ภาคผนวก ข	102
ภาคผนวก ค	105
ประวัติย่อผู้วิจัย	112

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

- 1 ตารางแสดงผลการรับรู้บทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย และการรับรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ก่อนและหลังการทดลอง 57
- 2 ตารางแสดงผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีต่อคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ 59

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สภาพสังคมปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีตหลายด้าน ดังจะเห็นได้จาก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ประเทศไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบท เช่น การประสบปัญหาวิกฤตการณ์ที่เป็นผลกระทบจากการเคลื่อนไหลทางวัฒนธรรมต่างชาติเข้าสู่ประเทศ ทั้งทางสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศโดยขาดการคัดกรองและเลือกรับในส่วนที่ดีงาม ทำให้คุณธรรม จริยธรรมของคนไทยลดลง โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน เนื่องจากวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปและนำไปสู่ค่านิยม และพฤติกรรมที่เน้นวัตถุนิยม และบริโภคนิยมเพิ่มมากขึ้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ปกครองและครูต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนให้มีภูมิคุ้มกัน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น เพราะประสบการณ์และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในวัยเด็ก จะมีผลต่อการวางรากฐานที่สำคัญต่อบุคลิกภาพของเด็กที่จะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งเกิดจากสังคม สภาพแวดล้อม และครอบครัว (Erikson, 1993: 42)

การจัดการศึกษาให้แก่เด็กเล็กจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเด็กเป็นทรัพยากรที่มีค่าสูงสุดของประเทศและเป็นความหวังของพ่อแม่ อนาคตของครอบครัว ของชุมชน และของประเทศชาติจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของเด็กที่จะเจริญเติบโตเป็นประชากรผู้รับภาระของประเทศในอนาคต เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูและปลูกฝังอย่างถูกต้องให้มีพื้นฐานทั้งทางร่างกาย สติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ อารมณ์ และสังคม พร้อมกับสภาพสังคมซึ่งเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้เป็นอย่างดี (นิตยา ภัทสรศิริ และราศี ทองสวัสดิ์, 2523: ก) ทั้งจะมีความสามารถเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศด้วย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้ัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาแบบบูรณาการ เป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้คู่คุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่องที่ขับเคลื่อนด้วยการเชื่อมโยงบทบาทของครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา จึงกำหนดยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาคุณภาพคน และสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ไว้ 3 เรื่องหลัก คือ การพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ การเสริมสร้างสุขภาวะคนไทยให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ และการเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข

การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ให้เป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ต้องเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่าย เช่น ชุมชน ครอบครัวยุทธศาสตร์ในการดูแลเด็กและเยาวชน โดยอาศัยความสัมพันธ์อันดีกับเครือญาติ ตลอดจนปลูกฝังให้

เยาวชนเกิดจิตสำนึก และเชิดชูภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ หรือการกระจายโอกาสทางการศึกษาใน แหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น โรงเรียน แหล่งเรียนรู้ในชุมชนท้องถิ่น หรือพิพิธภัณฑ์ ให้สอดคล้องกับทิศทางใน การพัฒนาประเทศอย่างเหมาะสมกับวัย และ ความสามารถของเด็ก

การจัดการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์สถาน เป็นเรื่องสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้สังคมไทยมี ภูมิคุ้มกันเข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในสังคมโลก เพราะพิพิธภัณฑ์สถานจะเป็น แหล่งรวบรวมความรู้ในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้คนไทยเข้าใจแก่นแท้ของวัฒนธรรม หรือวิถีชีวิตของ ชาติ การเรียนรู้ประสบการณ์ในอดีตของบรรพบุรุษจะทำให้เรารู้จักสังคมที่เราเป็นสมาชิกอยู่ด้วยคน หนึ่ง และเข้าถึง “ความรู้สึกร่วม” ของสังคมอย่างจริงจัง ซึ่งการเรียนรู้ผ่านสิ่งของและเรื่องราวต่างๆนี้ ก็ เท่ากับการทำความรู้จักสังคมของตนเอง เป็นการปลูกฝังความรักมาตุภูมิ ความมุ่งมั่นในปณิธาน แห่งชาติ และความเข้าใจในวัฒนธรรมประจำชาติ (วินัย พงศ์ศรีเพียร, 2543: 3) เช่น การย้อนไปเรียน เรื่องราวในอดีต จะทำให้เกิดความเข้าใจว่า มีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้ชุมชนหนึ่ง สังคมหนึ่ง หรือ ประเทศหนึ่ง แตกต่างไปจากอีกชุมชนหนึ่ง สังคมหนึ่ง หรือประเทศหนึ่ง ยกตัวอย่างเช่น ญี่ปุ่น และ ไทย ต่างเปิดประเทศรับอารยธรรมตะวันตกในยุคใหม่อย่างเป็นทางการเกือบจะพร้อม ๆ กัน (พ.ศ. 2396 และ 2398) แต่ปัจจัยอะไรที่ทำให้ไทย และ ญี่ปุ่นมีพัฒนาการที่แตกต่างกันในปัจจุบัน ดังนั้น การเรียนรู้ประวัติศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีคุณค่าทางการศึกษา และเสริมสร้างปัญญาให้แก่ผู้ ที่ศึกษาเป็นอย่างดี

การปลูกฝังเรื่องราวต่างๆอย่างถูกต้องให้กับเด็กปฐมวัย ซึ่งอยู่ในวัยตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ขวบ เป็นระยะที่สำคัญมาก เพราะเด็กในวัยนี้มีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และ สติปัญญาที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว และการเรียนรู้เหล่านั้นจะมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อชีวิตเด็กภายหลัง ประสบการณ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เนื่องจากหลักสูตรปฐมวัย ประกอบด้วยประสบการณ์ สภาพแวดล้อมและกิจกรรมบูรณาการที่ได้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น (พัชรี ผลโยธิน, 2552 : 13) และเป็นทฤษฎีของเอดการ์ เดล ที่ได้ยอมรับกันอย่างแพร่หลายว่าเด็กที่ได้ เรียนจากสิ่งที่เป็นรูปธรรม จะมีประสบการณ์มากกว่าผู้ที่เรียนจากสิ่งที่เป็นนามธรรม และกระบวนการ สำคัญสำหรับการสร้างองค์ความรู้ของเด็กวัยนี้ คือการที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ สิ่งของ บุคคลต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเด็ก โดยพ่อ แม่ ผู้ปกครอง และครอบครัว จะมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก เนื่องจากปัจจัยของความสำเร็จในการเลี้ยงดูเด็ก ต้องเริ่มต้นที่ความเชื่อว่าพ่อแม่คือครูคนแรกของลูก และพ่อแม่ควรตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัย (วรนาท รักสกุลไทย, 2552: 14) ดังนั้นการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครอง เช่น การฝึกอบรม การประชุม การให้คำปรึกษาจึงเป็นเรื่องจำเป็น รวมทั้งผู้ปกครองควรสนับสนุนให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่างๆร่วมกับ

ผู้อื่น เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม มีความแข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ มีสุขภาพจิตดีและมีอารมณ์แจ่มใส (สุนันทา สิริโสภณ, 2553: 35)

กิจกรรมที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑสถานซึ่งจัดให้เด็กปฐมวัย จะกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง เนื่องจากเด็กได้รับข้อมูลปฐมภูมิที่สอดคล้องกับวัย ดังนั้นการสัมผัสของจริง ได้ไปเยี่ยมชมสถานที่จริง จึงเหมือนกับว่าเด็กได้ไปเรียนรู้ในห้องปฏิบัติการ ประโยชน์ที่ได้คือ เด็กจะเกิดประสบการณ์เป็นรูปธรรม จากการได้สัมผัสบุคคลและชีวิตจริง ซึ่งประสบการณ์นี้จะช่วยขยายมโนทัศน์เดิม และเพิ่มมโนทัศน์ใหม่ให้กับเด็ก (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2547: 54 ; อ้างอิงจาก Jackman. 1977: 287) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครองก็จะยิ่งส่งผลดียิ่งขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการใช้คู่มือผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑสถาน เพื่อเป็นแนวทางการจัดเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการให้แก่เด็กปฐมวัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านการรับรู้บทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑสถาน และการรับรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑสถาน ก่อนและหลังการใช้คู่มือผู้ปกครองในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑสถาน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านการรับรู้บทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑสถาน และความคิดเห็นด้านการรับรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑสถาน ก่อนและหลังการใช้คู่มือผู้ปกครองในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑสถาน
3. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ที่มีต่อคู่มือผู้ปกครองในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑสถาน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ที่มีต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑสถาน ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้ปกครอง ครู เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถาน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑสถานในระดับปฐมวัย ได้สามารถนำไปใช้เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้อุปกรณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือผู้ปกครองเด็กปฐมวัย แม่กับลูก พ่อกับลูก หรือผู้ปกครองกับเด็กปฐมวัยที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้ปกครอง แม่กับลูก พ่อกับลูก หรือผู้ปกครองกับเด็กปฐมวัย ที่พาเด็กปฐมวัยมาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร และสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย จำนวน 30 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ คู่มือผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งเรียนรู้
2. ตัวแปรตาม ได้แก่
 - 2.1 ความคิดเห็นด้านการรับรู้บทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย และความคิดเห็นด้านการรับรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์
 - 2.2 ความพึงพอใจ ของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ที่มีต่อคู่มือผู้ปกครองในการใช้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งเรียนรู้

นิยามศัพท์เฉพาะ

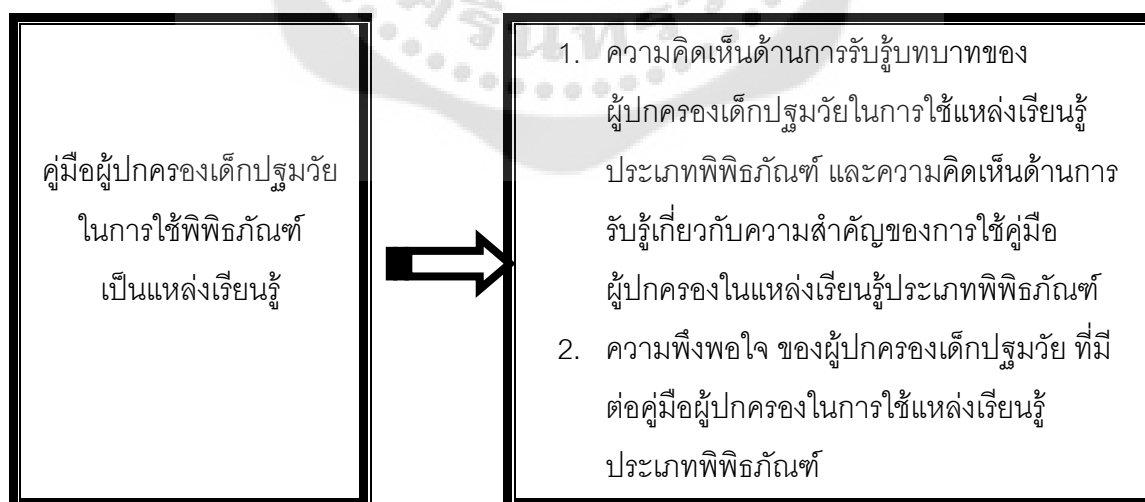
1. **ผู้ปกครอง** หมายถึง พ่อ แม่หรือบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดที่พาเด็กปฐมวัยมาเข้าร่วมกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร
2. **ความคิดเห็นของผู้ปกครอง** หมายถึง การแสดงความรู้สึกคิดเห็นในด้านการรับรู้บทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ การแสดงความรู้สึกคิดเห็นในด้านการรับรู้ของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย เกี่ยวกับความสำคัญของการใช้คู่มือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัยในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ และความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ที่มีต่อคู่มือผู้ปกครองในการใช้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งเรียนรู้
3. **เด็กปฐมวัย** จากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 หมายถึง เด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 5 ปี 11 เดือน 29 วัน แต่ในการวิจัยในครั้งนี้จะครอบคลุมเด็กที่มีอายุระหว่าง 2 - 6 ปี ที่มาร่วมกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนครกับผู้ปกครอง
4. **คู่มือ** หมายถึง เอกสารที่ผู้ปกครองใช้ประกอบในการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ร่วมกับเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นเอกสารให้ความรู้เพื่ออำนวยความสะดวก และเป็นแนวทางใน

การปฏิบัติต่อผู้ปกครอง ประกอบด้วยคำชี้แจงการใช้คู่มือ วัตถุประสงค์ และแนวทางในการจัดการเรียนรู้อิงพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร

5. แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑสถาน หมายถึง พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติแห่งแรกของประเทศไทย และเป็นสถาบันที่ให้ความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของชาติ เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย โดยจัดการเรียนรู้อิงห้องจัดแสดงก่อนประวัติศาสตร์ชาติไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดการออกแบบคู่มือผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑสถาน ซึ่งมีส่วนประกอบต่างๆ คือ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัย บทบาทและหน้าที่ของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมส่งเสริมการเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรมกับพิพิธภัณฑสถาน การจัดเตรียมอุปกรณ์และการประเมินผล แผนการจัดกิจกรรมที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมโดยใช้พิพิธภัณฑสถานเป็นแหล่งเรียนรู้ และแนวทางการประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการรับรู้บทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑสถาน และการรับรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑสถาน และสร้างความพึงพอใจต่อผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัยด้วยคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑสถาน ดังแสดงในแผนภาพ

สมมติฐานในการวิจัย

ผู้ปกครองมีความคิดเห็นด้านการรับรู้บทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ และด้านการรับรู้ความสำคัญของการใช้คู่มือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัยในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ก่อนและหลังการใช้คู่มือผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกห้องเรียน
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์สถาน
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนรู้

ด้วยคู่มือ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

1.1 ความหมายและความสำคัญของการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2540 : 2) ได้กำหนดช่วงอายุของเด็กปฐมวัยในหลักสูตรก่อนประถมศึกษาพุทธศักราช 2540 ว่าหมายถึง เด็กแรกเกิดจนถึงอายุ 6 ปี

แมสของเลีย (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542 : 2 ; อ้างอิงจาก Massoglia. 1977) ให้ความหมายว่าเด็กปฐมวัยเริ่มตั้งแต่เด็กปฏิสนธิจนถึงอายุ 6 ปี เด็กในวัยนี้เป็นวัยเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ คุณภาพชีวิตเด็ก ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อยู่ในช่วงการพัฒนาอย่างเต็มที่

ภรณ์ี คุรุรัตน์ (วศินี อิศรเสนา. 2547: 8 ; อ้างอิงจาก ภรณ์ี คุรุรัตน์. 2540: 45 – 46) ได้กล่าวว่า เด็กปฐมวัยเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ เด็กควรได้รับประสบการณ์ชีวิตที่เหมาะสม เด็กปฐมวัยอยู่ในช่วงอายุตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงวัย 6 ปี

วุฒิล (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542ก : 18 ; อ้างอิงจาก Woodill. 1992) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการให้บริการดูแลและการให้การศึกษาเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 8 ปี ตามความหมายของซีกลอตตะวันตก ส่วนในการจัดการศึกษาในสังคมไทย หมายถึง การให้การศึกษาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 6 ปี โดยจัดเป็นระบบเดียวกันซึ่งเรียกว่า Educare ทำให้การศึกษาเด็กขยายขอบเขตครอบคลุมตั้งแต่เด็กทารก เด็กเล็ก และเด็กอนุบาล

NAEYC หรือ National Association for the Education of Young Children ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงเด็กปฐมวัยว่าอยู่ในช่วงอายุเด็กแรกเกิดจนถึงอายุ 8 ปี (วศินี อิศรเสนา. 2547: 8 ; อ้างอิงจาก NAEYC. 1987 : 1 – 2)

สรุปได้ว่าเด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กอายุแรกเกิดจนถึงช่วงอายุ 8 ปี แบ่งออกเป็น 3 ช่วง

ได้แก่ เด็กทารก เด็กเล็ก และเด็กอนุบาล การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยควรจัดกิจกรรม สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับเด็ก เพื่อเด็กจะได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาไปด้วยกัน เด็กวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ สมองและร่างกายมีการพัฒนาอย่างเต็มที่

1.2 การรับรู้และการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

การรับรู้ (Perception) คือ การได้สัมผัสด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า หรืออาจกล่าวได้ว่าการรับรู้ หมายถึงกระบวนการที่เด็กได้นำสิ่งที่ตนได้ยิน ได้เห็น ได้สัมผัส ได้ชิม ได้กลิ่น จากสิ่งเร้าภายนอกกรอบตัว เข้ามาจัดระเบียบและให้ความหมายเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจขึ้น การรับรู้จึงเป็นกระบวนการของการตีความต่อสิ่งที่ได้ยิน ได้เห็น ได้กลิ่น ได้รู้รส และการที่มีความรู้สึกด้วยประสาทสัมผัสต่าง ๆ ในตัวเรา กระบวนการรับรู้มีได้ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของสิ่งที่เราจะรับรู้เท่านั้น หากแต่ยังขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในอดีต ความต้องการแรงจูงใจ และค่านิยมของเราอีกด้วย

การเรียนรู้ (Learning) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ได้รับ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สังเกตได้ องค์ประกอบที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ ได้แก่ วุฒิภาวะและความพร้อม ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและความสามารถที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด

ธรรมชาติของการเรียนรู้ การเรียนรู้มีลักษณะที่เป็นธรรมชาติ ดังนี้

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ
 - 1.1 มีสิ่งเร้ามาเร้าผู้เรียน
 - 1.2 ผู้เรียนรับรู้สิ่งเร้า
 - 1.3 ผู้เรียนแปลความหมายของสิ่งเร้าที่รับรู้
 - 1.4 ผู้เรียนมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าตามที่รับรู้และแปลความหมาย
 - 1.5 ผู้เรียนสังเกตผลที่เกิด ถ้าตรงกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการ ก็เรียกว่า เกิดการเรียนรู้แล้ว แต่ถ้าไม่ตรงกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการก็ต้องแก้ไขใหม่

ตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงกระบวนการทั้ง 5 ขั้นตอนดังกล่าว ดังจะเห็นได้จากการเรียนรู้ของเด็กว่ากาน้ำร้อนนั้นร้อนไม่ควรจับ สิ่งเร้าก็คือกาน้ำร้อน ซึ่งเร้าให้เด็กเกิดความสนใจ (ตรงกับกระบวนการข้อ 1.1) เด็กจะรับรู้ว่ามีกาน้ำร้อน (กระบวนการข้อ 1.2) เด็กแปลความหมายของสิ่งเร้า (กระบวนการข้อ 1.3) ว่าน่าสนใจอาจเป็นของเล่นอย่างหนึ่ง จากนั้นเด็กมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าด้วยการเอื้อมมือไปจับ (กระบวนการข้อ 1.4) และเด็กสังเกตผลที่เกิด ปรากฏว่าไม่ตรงกับจุดมุ่งหมาย นั่นคือ เด็กร้อนมือ กาน้ำร้อนนั้นร้อนไม่ใช่ของเล่น ต้องมีการแก้ไขคือ ต่อไปจะไม่จับกาน้ำร้อนอีก (ซึ่งตรงกับกระบวนการข้อ 1.5)

2. การเรียนรู้ เป็นการแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงพฤติกรรม เมื่อได้รับประสบการณ์ แต่ถ้าหลังจากได้รับประสบการณ์แล้วยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมก็ถือว่ายังไม่เกิดการเรียนรู้

3. การเรียนรู้มิใช่วุฒิภาวะ เพราะวุฒิภาวะเป็นความเจริญเติบโตตามธรรมชาติ มิได้เกิดจากประสบการณ์ แต่การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เนื่องมาจากการมีประสบการณ์

4. การเรียนรู้จะเกิดได้ง่ายถ้าสิ่งนั้นมีความหมายต่อผู้เรียนและเป็นสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ

5. ความแตกต่างระหว่างบุคคลทำให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องของการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน ด้วยการเรียนรู้ในเรื่องเดียวกัน เด็กแต่ละคนจะเรียนรู้ได้ไม่เท่ากันและอาจต้องใช้วิธีการต่างกัน ผลการเรียนรู้จึงอาจมากน้อยแตกต่างกันด้วย (พัชรี สอนแก้ว, 2536: 37)

การรับรู้เป็นกระบวนการที่เกิดจากประสาทสัมผัสทั้งห้า คุณลักษณะของสิ่งที่จะรับรู้ ประสบการณ์ในอดีต ความต้องการแรงจูงใจ และค่านิยม ซึ่งหากการรับรู้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ได้รับ การเรียนรู้ก็เกิดขึ้นหลังจากรับประสบการณ์

1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้

ด้วยเหตุที่การเรียนรู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยอาศัยประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับ มนุษย์จะเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่ออยู่ในครรภ์ของแม่ และการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการของแต่ละบุคคล เพราะการเรียนรู้จะทำให้มนุษย์สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ดังนั้น การเรียนรู้จึงช่วยให้บุคคลสามารถปรับพฤติกรรมให้เหมาะสมกับสถานการณ์เพื่อเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ได้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนี้จะทำให้บุคคลเผชิญกับสภาพการณ์ชนิดเดียวกันในครั้งต่อมา ด้วยพฤติกรรมที่แตกต่างไปจากเดิม การเรียนรู้จึงมีขอบเขตกว้างขวางและเป็นกระบวนการที่บุคคลจะต้องนำมาใช้เพื่อพัฒนาตนเอง จึงอาจกล่าวได้ว่าบุคลิกภาพของบุคคลเป็นผลที่เกิดจากการเรียนรู้เกือบทั้งสิ้น เพราะการพัฒนาบุคลิกภาพทุกด้านของบุคคลเกิดมาจากการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล การเรียนรู้มิได้เกิดขึ้นเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น แต่บุคคลจะเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัวนั่นเอง การเรียนรู้ของบุคคลประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ ดังนี้

1. วุฒิภาวะ เป็นระดับความเจริญเติบโตสูงสุดของบุคคลในระยะหนึ่ง ๆ ซึ่งประกอบด้วย วุฒิภาวะทางด้านสติปัญญา วุฒิภาวะทางอารมณ์ วุฒิภาวะทางสังคม และวุฒิภาวะทางกายภาพ

2. วัย ความสามารถทางสติปัญญาของบุคคลในแต่ละวัยจะมีลักษณะที่แตกต่างกัน กล่าวคือ มนุษย์มีอายุมากขึ้น ความสามารถในการเรียนรู้จะลดลงบ้าง แต่จะสามารถแสดงผลและการควบคุมอารมณ์ได้ดีขึ้น ความสามารถในการเรียนรู้จะถึงขีดสูงสุดเมื่อบุคคลมีอายุประมาณ 20-25

ปี

3. เพศ เพศชายและเพศหญิง มีความสามารถที่แตกต่างกันหลายด้าน ซึ่งสาเหตุที่แตกต่างกันนี้อาจเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ เช่น ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ฯลฯ
 4. วิสัยความสามารถ หมายถึง ขีดสูงสุดของความสามารถของบุคคล ซึ่งในแต่ละคนจะมีวิสัยความสามารถที่แตกต่างกัน
 5. ประสบการณ์เดิมหรือความรู้เดิม จัดเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่จะช่วยให้การเรียนรู้ในเรื่องใหม่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
 6. การจูงใจ เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลเกิดพฤติกรรมที่มีวัตถุประสงค์แน่นอน การจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ อาจจากเครื่องล่อ หรือสิ่งจูงใจหลายประการ เช่น การชมเชย การแข่งขัน การให้รางวัล การลงโทษ ฯลฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของบุคคลทั้งสิ้น
 7. สภาพทางอวัยวะรับความรู้สึก และประสาทสัมผัส ถ้าบุคคลมีความบกพร่องทางอวัยวะรับความรู้สึกและประสาทสัมผัส เช่น ตาสั้น ตาบอดสี หูหนวก หูตึง หรือมีความบกพร่องทางประสาทสัมผัสอื่น ๆ ก็จะทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของบุคคลด้วย (พัชรี สนวนแก้ว. 2536 : 41)
- การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในชีวิตมนุษย์และทุกคนจะต้องเรียนรู้ตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิจนตาย การเรียนรู้ช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดีขึ้น

1.4 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้

แม้ว่านักจิตวิทยาทั้งหลายจะมีความคิดเห็นขัดแย้งกันอยู่ในเรื่องของกระบวนการเรียนรู้ แต่อย่างไรก็ตาม นักจิตวิทยาเหล่านี้มีความเห็นร่วมกันว่า มีองค์ประกอบบางประการที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็ก ได้แก่

1. เป้าหมาย เป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ เพราะไม่มีพฤติกรรมใด ๆ เกิดขึ้นอย่างมีเป้าหมาย การเกิดของพฤติกรรมนั้นจะต้องมุ่งสู่ความต้องการหรือเป้าหมายของบุคคลเป็นหลัก แต่การตั้งเป้าหมายของเด็กในบางครั้งยังอาจจะสับสน และมีหลาย ๆ เป้าหมายอยู่รวมกัน ดังนั้นเพื่อจะให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี เป้าหมายที่เด็กตั้งขึ้นจึงควรแยกแยะให้เห็นอย่างเด่นชัด รวมทั้งควรแบ่งออกเป็นระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว อีกด้วยเพื่อเด็กจะได้มีโอกาสประสบความสำเร็จในแต่ละช่วงตอน ตลอดจนได้รับการเสริมแรงเมื่อประสบความสำเร็จ อันจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ดีขึ้น การตั้งเป้าหมายนั้นมีข้อที่ควรพิจารณา ดังนี้

1.1 เป้าหมายอาจจะยากเกินไป จนทำให้เด็กมีความคิดที่ไม่มีหวังที่จะประสบความสำเร็จได้

1.2 เป้าหมายอาจจะง่ายเกินไป ทำให้ไม่เป็นการท้าทายความสามารถ

1.3 เด็กที่ขาดความมั่นใจในตัวเอง และขาดความมั่นคง มักจะเลือกเอาเป้าหมายที่สูงเกินไป เพื่อที่ว่าตนเองจะได้มีความรู้สึกว่าได้ประสบความสำเร็จอย่างสูงเมื่อทำได้สำเร็จ

1.4 เด็กบางคนอาจจะตั้งเป้าหมายต่ำเกินไป เพื่อเป็นการปกป้องตนเองจากความล้มเหลว

1.5 ผู้ที่มีอิทธิพลต่อเด็ก ทั้งพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครูอาจมีอิทธิพลต่อการตั้งเป้าหมายของเด็ก

อย่างไรก็ตามเด็กจะต้องเป็นผู้ตั้งเป้าหมายขึ้นเอง โดยที่พ่อแม่ ครู หรือผู้ปกครองจะช่วยให้คำปรึกษาและแนะนำในกรณีที่เด็กมีปัญหาหรือในกรณีที่เด็กตั้งเป้าหมายไว้สูง หรือต่ำกว่าระดับความสามารถของตนเอง

นอกจากนี้องค์ประกอบอีกสิ่งหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการตั้งเป้าหมายของเด็กคือ ซึ่งจะเห็นได้จากวิธีการตั้งเป้าหมายของเด็กที่เคยมีประสบการณ์ที่เคยล้มเหลวหรือไม่ประสบความสำเร็จมาก่อน เด็กกลุ่มนี้มักจะตั้งเป้าหมายที่สูงหรือต่ำจนเกินไป ซึ่งการที่เด็กตั้งเป้าหมายไม่เหมาะสมกับความสามารถของตนเองย่อมจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อการเรียนรู้ของตน ตลอดจนความวิตกกังวลของพ่อแม่ ผู้ปกครองก็อาจจะมีส่วนในการตั้งเป้าหมายของเด็กได้ด้วยเช่นกัน

2. วุฒิภาวะและความพร้อม เด็กจะสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดี เมื่อมีความพร้อม ซึ่งการที่เด็กจะมีความพร้อมได้นั้นเด็กจะต้องมีวุฒิภาวะที่เจริญเต็มที่เสียก่อน เช่น การที่จะสอนให้เด็กจับช้อนรับประทานอาหารเองนั้น ถ้ากล้ามเนื้อนิ้วมือและแขนของเด็กยังไม่เจริญเต็มที่ก็จะสอนให้เด็กเขียนการจับช้อนรับประทานข้าวไม่ได้ เป็นต้น พฤติกรรมหลายอย่างที่เด็กกระทำเช่น คลาน เดิน นั่ง ควบคุมการขับถ่าย ฯลฯ เกิดขึ้นจากมีวุฒิภาวะที่เหมาะสม เท่านั้น ซึ่งพฤติกรรมนี้ไม่จำเป็นที่จะต้องฝึกฝนเลย เมื่อถึงเวลาที่จะเกิดขึ้นเองแต่ถ้าเราต้องการฝึกฝนเด็กในขณะที่เด็กยังมีวุฒิภาวะที่ยังไม่สมควรอาจจะไม่ก่อให้เกิดผลดีนัก

อย่างไรก็ตามการฝึกฝนก่อนที่เด็กจะมีความพร้อมเป็นการทำให้เด็กมีความสามารถก่อนถึงวันอันสมควร ซึ่งจะมีผลทำให้เด็กมีความมั่นใจสูง และมีบุคลิกภาพที่มีวุฒิภาวะดีกว่าเด็กที่ไม่ได้รับการฝึกฝนมาเลย นอกจากนี้เด็กที่เคยฝึกฝนมาก่อนก็อาจจะมีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียนในระยะต้นของวัยเรียน ซึ่งจะมีโอกาสได้รับคำชมเชย อันจะเป็นแรงจูงใจให้เด็กเกิดความอยากเรียนต่อไปด้วย

3. การสำรวจ ความแตกต่างระหว่างความสามารถในการเรียนรู้ของมนุษย์และสัตว์อย่างหนึ่งที่เห็นได้ชัดเจน คือ กระบวนการในการแก้ปัญหาเมื่อมนุษย์มีปัญหาก็จะทำให้เกิดความเครียดในอารมณ์ ซึ่งเป็นเหตุไปสู่การก่อให้เกิดความคิดที่จะสำรวจหาคำตอบของปัญหานั้น วิธีการสำรวจอาจจะทำโดยการสังเกตวิธีการแก้ปัญหาของตัวแบบ หรือการหาเหตุและผลสนับสนุนสิ่ง

หนึ่งที่มีมนุษย์มักจะทำในขณะที่ทำกรสำรวจ คือ การหาคำตอบทำให้ตนเองเกิดความพึงพอใจ และมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงจากคำตอบที่ทำให้ไม่พึงพอใจด้วยเช่นกัน ซึ่งวิธีการค้นหาคำตอบโดยการสำรวจนั้น จะทำให้เด็กจำได้ดีขึ้น แต่ผลจากการสำรวจนั้นก็อาจจะเป็นอันตรายหรือผลร้ายต่อเด็กได้ พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือครูจะต้องพยายามช่วยแนะแนวทางให้แก่เด็ก รวมทั้งจัดสถานการณ์และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เด็กได้มีโอกาสสำรวจได้เต็มที่ด้วย

4. การเสริมแรงและการหยุดยั้ง เป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งมักจะเรียนรู้ที่จะแสดงออกในสิ่งที่ตนจะได้รับผลกรรมที่พึงพอใจหรืออาจกล่าวได้ว่า มนุษย์เรียนรู้เพื่อที่จะได้รับการเสริมแรงนั่นเอง พฤติกรรมใดที่มนุษย์แสดงออกแล้วได้รับการเสริมแรงก็จะมีแนวโน้มที่จะเกิดบ่อยขึ้นอีก ในขณะที่เดียวกันพฤติกรรมใดที่มนุษย์แสดงออกแล้วได้รับผลที่ไม่พึงพอใจหรือไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ พฤติกรรมนั้นจะมีแนวโน้มลดลงเช่นกัน ดังนั้น สิ่งที่จะให้เด็กเรียนรู้ได้ดีอีกอย่างหนึ่งคือ การใช้การเสริมแรง

5. ความจำ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากที่จะบอกให้รู้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้หรือไม่ ถ้าสิ่งที่สอนให้แก่เด็กไปเป็นจำนวนมากแล้วเด็กจำไม่ได้เท่ากับเด็กไม่ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นเลย สิ่งที่มีความสำคัญต่อความจำของเด็กคือ องค์ประกอบของสิ่งที่สอน ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่สอนกับสติปัญญาของเด็กและแรงจูงใจ ในขณะเดียวกันการที่เด็กจำได้หรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับเครื่องมือที่ทำการวัดผลด้วยเช่นกัน ถ้าเครื่องมือที่ทำการวัดนั้นไม่มีความตรงตามสิ่งที่สอนก็จะไม่สามารถบอกได้ว่าเด็กจำสิ่งที่สอนได้หรือไม่

6. การฝึกฝน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อเด็กอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเรียนรู้สิ่งที่ไม่มีความหมายหรืองานที่มีความซับซ้อนยุ่งยากมาก ๆ แต่การฝึกฝนนั้นถ้ากระทำในเวลาที่ยาวนานเกินไป อาจจะทำให้เกิดผลเสียได้เช่นกัน เพราะจะทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่ายและเมื่อยล้าได้ ซึ่งมีสิ่งที่จะต้องพิจารณาในการกำหนดเวลาให้เด็กทำการฝึกฝน

7. การลงโทษและการให้รางวัล การแสดงพฤติกรรมใด ๆ ของเด็ก ถ้าหลังจากแสดงแล้วได้รับการลงโทษ การแสดงพฤติกรรมนั้นจะยุติลง การลงโทษยังจะเป็นการทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ว่า พฤติกรรมใดที่ไม่ควรจะทำ แต่มีข้อเสียคือการลงโทษนั้นมิได้บอกให้เด็กรู้ว่าพฤติกรรมใดควรกระทำ ส่วนการให้รางวัลเป็นการให้สิ่งใดที่เด็กเกิดความพึงพอใจ หลังจากที่แสดงพฤติกรรมออกมา ซึ่งเท่ากับเป็นเครื่องชี้ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ว่าพฤติกรรมใดควรจะทำ ดังนั้นในการที่จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสม จึงควรที่จะใช้ทั้งการให้รางวัลและการลงโทษควบคู่กันไป

8. การเรียนโดยไม่ตั้งใจกับการเรียนโดยตั้งใจ เด็กก่อนเข้าโรงเรียนมักจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ โดยไม่ตั้งใจ ซึ่งเป็นผลมาจากการปฏิสัมพันธ์ในสังคมที่เขาอยู่ สิ่งใดที่เด็กเรียนรู้ขึ้นนี้อาจจะมีค่าหรือไม่มีความควรแก่การเรียนรู้ก็ได้ แต่ถ้าโรงเรียนคิดว่าบางสิ่งบางอย่างที่มีคุณค่าที่ควรแก่การที่เด็กจะ

เรียนรู้ โรงเรียนควรจะจัดลำดับของประสบการณ์ให้กับเด็ก เพื่อที่จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในทางที่เหมาะสม แทนการปล่อยให้เด็กเกิดการเรียนรู้เองโดยไม่ตั้งใจ ซึ่งอาจจะเป็นอันตรายมากกว่าที่จะเป็นผลดีก็ได้ (พัชรี สวนแก้ว. 2536: 42)

ดังนั้นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็กนั้นจึงขึ้นอยู่กับการวางเป้าหมายของผู้ที่มีอิทธิพลต่อเด็ก เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง วุฒิภาวะและความพร้อมที่จะเรียนรู้ของเด็ก การเสริมแรง และการหยุดยั้ง การลงโทษและการให้รางวัล ความจำของเด็ก การฝึกฝน ซึ่งเป็นอิทธิพลที่มีต่อการเรียนรู้ของเด็กโดยทั้งสิ้น

1.5 ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้

ทิตินา แชมมณี ; และชนาธิป พรกุล (2544 : 37 - 38) กล่าวถึงการเรียนรู้ว่าเป็นกระบวนการ ที่มีลักษณะดังนี้

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญา (A cognitive process) หรือกระบวนการทางสมอง ซึ่งบุคคลใช้ในการสร้างความเข้าใจ หรือการสร้างความหมายของสิ่งต่าง ๆ ให้แก่ตนเอง ดังนั้นการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการของการจัดกระทำ (Action on) ต่อข้อมูลและประสบการณ์มิใช่เป็นเพียงการรับ (Talking in) ข้อมูลหรือประสบการณ์เท่านั้น
2. การเรียนรู้เป็นงานเฉพาะตนหรือเป็นประสบการณ์ส่วนตัว (Individual) ที่ไม่มีผู้ใดเรียนรู้หรือทำแทนกันได้
3. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคม (A social process) เนื่องจากบุคคลอยู่ในสังคม ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อตน การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจึงสามารถกระตุ้นจากการเรียนรู้ และขยายขอบเขตของความรู้ด้วย
4. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ทั้งจากการคิด การกระทำ การปฏิบัติ การแก้ปัญหาและการศึกษาวิจัยต่าง ๆ
5. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ตื่นตัว สนุก (Active and enjoyable) และทำให้ผู้เรียนรู้รู้สึกผูกพันและเกิดความใฝ่รู้ การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่นำมาซึ่งความสนุกและท้าทายให้ “ใฝ่รู้สู่สิ่งอยาก”
6. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม (Good environment) เพื่อเอื้ออำนวยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ได้ดี
7. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ทั้งในโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน
8. การเรียนรู้คือ การเปลี่ยนแปลง (Change) กล่าวคือ การเรียนรู้จะส่งผลต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองทั้งด้านเจตคติ ความรู้สึก ความคิด และการกระทำเพื่อการดำรงชีวิตอย่าง

เป็นปกติสุขและความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

9. การเรียนรู้เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต (Life long process) บุคคลจำเป็นต้องเรียนรู้อยู่เสมอ เพื่อการพัฒนาชีวิตจิตใจของตนเอง การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงเป็นกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน ช่วยให้บุคคลและสังคมมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

สรุป ลักษณะการเรียนรู้ คือ กระบวนการทางสติปัญญาที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ ทุกเวลา มีความเฉพาะตัว ซึ่งจะทำให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.6 ความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัยจะมีลักษณะและวิธีการเรียนรู้หลากหลายวิธี ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและการปฏิบัติของผู้ที่เกี่ยวข้อง หากแต่เด็กปฐมวัยแต่ละคนยังมีความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ซึ่งความสามารถในการเรียนรู้นั้นมีความสัมพันธ์โดยตรงกับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคล โดยเฉพาะเด็กปฐมวัย

สติปัญญาของเด็กนั้นอาจกล่าวได้ว่าเริ่มพัฒนามาตั้งแต่แรกเกิดซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากพัฒนาการทางระบบประสาทและประสพการณ์ที่เด็กได้รับจากสภาพแวดล้อมเมื่อระบบประสาทของเด็กพัฒนาได้ดีขึ้น เด็กจะเริ่มเข้าใจกับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตนเอง เริ่มเข้าใจในประสพการณ์ที่ได้รับตลอดจนรู้จักให้ความหมายกับประสพการณ์ที่ได้รับจากประสพสัมผัสของตนเอง ซึ่งลักษณะเช่นนี้เป็นลักษณะของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

สิ่งที่จำเป็นและสำคัญประการหนึ่งของกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กได้แก่ความสามารถในการจำแนกสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กรับรู้จากสภาพแวดล้อมของตน และเมื่อเด็กมีความจำดีขึ้นก็จะเริ่มพัฒนาการรับรู้ถึงสิ่งที่คล้ายกันและสิ่งที่ต่างกัน ซึ่งการรับรู้ถึงสิ่งที่คล้ายกันนั้นจะทำให้เด็กสามารถจดจำลักษณะของสิ่งของต่าง ๆ ได้ ความสามารถนี้เองจัดได้ว่าเป็นรากฐานที่สำคัญของกระบวนการแผ่ขยาย ในขณะที่เดียวกันการเรียนรู้ที่จะจำแนกสิ่งของที่แตกต่างกันนับได้ว่ามีความสำคัญของการแผ่ขยาย ในขณะที่เดียวกันการเรียนรู้ที่จะจำแนกสิ่งของที่แตกต่างกันนับได้ว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาสติปัญญาของเด็กเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้ว่าเมื่อเด็กอายุได้ประมาณ 6 ขวบ สังคมจะเริ่มคาดหวังให้เด็กสามารถที่จะจำแนกเสียงต่าง ๆ ได้ ตลอดจนสามารถที่จะพูดภาษาประจำชาติของตนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ความสามารถในการจำแนกโดยใช้สายตานั้นจะนำไปสู่ความสำเร็จในการเขียนสัญลักษณ์ต่าง ๆ เมื่อเด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ความสามารถในการจำแนกได้ของเด็กจะพัฒนาได้ดีขึ้น

เมื่อลักษณะของประสพการณ์เกิดจากประสพสัมผัสตั้งแต่ 2 ลักษณะขึ้นไป ซ้ำแล้วซ้ำอีกจนทำให้เด็กสามารถจำได้และสามารถระลึกถึงประสพการณ์นั้นได้ในเวลาต่อมา ลักษณะของ

ประสบการณ์ที่เกิดจากประสมผัสที่แตกต่างกันนี้จะถูกนำไปบันทึกไว้ในสมอง ในลักษณะของ ภาพพจน์และความจำ จากนั้นเด็กจะสร้างความสัมพันธ์ของลักษณะของประสบการณ์ที่เกิดจาก ประสาทสัมผัสเหล่านั้นและตรวบไต่ที่ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ที่เกิดจากประสาทสัมผัสนั้น ไม่เปลี่ยนแปลง เมื่อลักษณะของประสบการณ์ที่เกิดจากประสาทสัมผัส อันแรกเกิดขึ้นเด็กก็จะ คาดหวังถึงลักษณะของประสบการณ์ที่เกิดจากประสาทสัมผัสอันที่สอง ซึ่งลักษณะของประสบการณ์ที่ เกิดจากประสาทสัมผัสอันที่สองนี้ จะเป็นตัวให้ความหมายของประสบการณ์ที่เกิดจากประสาทสัมผัส อันแรก ซึ่งการให้ความหมายของประสบการณ์ที่เกิดจากประสาทสัมผัส หรือจากการใช้ความสัมพันธ์ หรือจากประสบการณ์ในอดีตนั้น เราเรียกว่า การรับรู้ ดังที่กล่าวมาแล้ว เช่น การที่เด็กได้เห็นไปและว่า ประสบการณ์ต่อมา คือ ความร้อน เมื่อไฟมีความสัมพันธ์กับความร้อนเด็กจะรับรู้ว่ามีไฟเกิดขึ้น และเด็กจะคาดหวังว่าไฟจะร้อนทันที เป็นต้น (พัชรี สอนแก้ว. 2536 : 48)

แม้ว่ากระบวนการเรียนรู้จะดูเหมือนว่าเป็นกระบวนการทางปัญญาอย่างง่าย ๆ แต่ถือว่าเป็นรากฐานของการเรียนรู้ทั้งหมด รวมทั้งเป็นสื่อกลางระหว่างข้อมูล ความรู้สึกใหม่ทั้งหมดกับ ประสบการณ์ในอดีตของเด็ก อีกทั้งทำให้แน่ใจได้ว่าความหมายใหม่ที่เด็กได้มานั้น จะสามารถนำมา รวมกับความรู้ต่าง ๆ ที่เด็กสะสมไว้แล้ว ในโครงสร้างทางสติปัญญานั้นเด็กยังมีประสบการณ์ ความรู้สึกมากเท่าไร ก็จะทำให้การรับรู้ของเด็ก มีมากขึ้นเท่านั้น รวมทั้งจะทำให้เด็กมีความสามารถในการเรียนรู้สูงขึ้นด้วย ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เด็กได้รับระยะก่อนที่เด็กสามารถที่จะใช้ภาษาในการ สื่อสารได้นั้น จะเป็นการเตรียมรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาสติปัญญาของเด็กต่อไป

1.7 การสร้างเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547 : 35-36) กล่าวว่าการทำงานของสมองและการจำ มีความสัมพันธ์กับการสร้างเสริมการเรียนรู้ที่มาจากประสบการณ์ การเล่นและประสบการณ์นับเป็นการ สร้างเสริมปัญญาและความคิดที่องกวมของเด็ก

กระบวนการสร้างเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย

1.7.1 เด็กเรียนรู้ได้โดยใช้กระบวนการปฏิบัติการคิดจากการกระทำ ไม่ใช่ให้เพียงแต่มี กิจกรรม แต่ต้องเป็นประสบการณ์ที่เด็กสัมผัส เกิดความรู้ความเข้าใจเป็นองค์ความรู้ แต่ทั้งนี้ สิ่งแวดล้อมต้องสัมพันธ์และสนับสนุนการกระทำของเด็กด้วย

1.7.2 เด็กเรียนรู้ได้โดยจัดระบบประสบการณ์การเรียนรู้ได้ด้วยตัวเด็กเอง จาก ประสบการณ์และข้อมูลที่ได้รับ การให้กำลังใจ การสังเกต ชม และบันทึกความรู้ที่เพิ่มขึ้นจะเป็น กระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.7.3 เด็กเรียนรู้ได้โดยภาษา เด็กอาจรู้คำศัพท์มากน้อยต่างกัน แต่พัฒนาการทางภาษา ของเด็กจะก้าวโดยลำดับ การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ให้โอกาสเด็กพูด เป็นการสร้างเสริมการ

เรียนรู้ด้วยภาษา

1.7.4 เด็กเรียนรู้ได้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เช่น เรียนแก้ปัญหา การชี้แนะ ความร่วมมือทำให้เกิดการเรียนรู้ การให้เด็กทำงานเป็นกลุ่ม มีสัมพันธ์กับเพื่อน ทำงานร่วมกันและอภิปราย ทำให้เด็กเรียนรู้ในประเด็นที่เกิดจากตนเองและที่เกิดจากผู้อื่น

1.8 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

จากการศึกษาเอกสารจากหนังสือเรื่องจิตวิทยาพัฒนาการทุกช่วงวัยของศรีเรือน แก้วกังวาน (2549 : 27 – 65) ได้กล่าวถึงนักคิดและนักจิตวิทยาที่มีทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้ คือ

กีเซลล์ (Arnold Gesell) พบว่าพัฒนาการการเรียนรู้เกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าบุคคลยังไม่มีวุฒิภาวะเรื่องนั้น ๆ การพยายามสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้แก่เด็กที่ยังไม่มีวุฒิภาวะในเรื่องหนึ่งเป็นการลงทุนเสียเปล่า วุฒิภาวะมีประโยชน์สำหรับการเตรียมความพร้อมที่จะรับการเรียนรู้ใหม่ ๆ และยังให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับรองและให้ความสำคัญกับพัฒนาการที่เป็นไปตามขั้นตอนโดยวิถีธรรมชาติเพราะวุฒิภาวะเป็นเรื่องที่เขาให้ความสำคัญ

ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ได้กล่าวว่ามีมนุษย์จะมีพัฒนาการเป็นลำดับขั้นตอนตามอายุ แต่ในรายบุคคลจะแตกต่างกันตามอิทธิพลของสังคม-วัฒนธรรมและยังเชื่ออีกว่ามนุษย์มีกระบวนการพัฒนาการเป็นขั้น ๆ จากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่งเหมือนขั้นบันได ไม่มีการข้ามขั้น พัฒนาการและลักษณะสัมพันธ์ภาพที่บุคคลมีกับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ เช่น พ่อแม่ เพื่อน และข้อขัดแย้งทางสังคม ภาษาที่เกิดจากความสัมพันธ์นั้น ๆ เป็นจุดกระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรมและพัฒนาบุคลิกภาพไปสู่รูปแบบต่าง ๆ ตามลำดับวัยตั้งแต่เกิดจนถึงวัยสูงอายุ

แบนดูรา (Albert Bandura) มีแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้เชิงสังคมว่าการเรียนรู้เกิดจากการสังเกตและเลียนแบบซึ่งเกิดจากการสังเกตตัวแบบ การสังเกตส่งผลให้เกิดการทำงานในระบบ ความรู้ ความคิด การจดจำและมีการเสริมแรงอีกทั้งมีปฏิริยาตอบโต้ระหว่างคน-สิ่งแวดล้อม แรงจูงใจภายนอก-แรงจูงใจภายใน ดังนั้นถ้าจะเกิดการเรียนรู้และเลียนแบบ คนจะต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ – คิดอันสลับซับซ้อนและ Self efficacy ที่หมายถึงการจัดการกับสถานการณ์แวดล้อมได้

พียาเจท์ (Jean Piaget) มีแนวคิดพื้นฐานคือ เขาเชื่อว่า เด็กไม่ได้เกิดมาพร้อมกับความรู้และความคิด เด็กเรียนรู้ โลกภายนอกรอบตัวและพัฒนาความคิดไปตามลำดับขั้นตอนความเจริญเติบโตทางความคิดพัฒนาไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาการทางกายด้านต่าง ๆ พัฒนาการด้านการเรียนรู้ตามแนวความคิดของพียาเจท์ ได้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนการรับรู้ข้อมูลใหม่เกี่ยวกับโลกที่ปรากฏต่อตัวบุคคลนั้น (Assimilation) และขั้นตอนการปรับเปลี่ยนแนวความคิดของบุคคลในการรับรู้ข้อมูลใหม่นั้น (Accommodation) ทั้ง 2 ขั้นตอนนี้จะเกิดโดยผ่านหลักการความสัมพันธ์ซึ่งกัน

และกัน 3 ประการคือ การจัดระบบ (Organization) การปรับตัว (Adaptation) และการรักษาสมดุล (Equilibration) หลักการเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์ต่อกันในกระบวนการพัฒนาการไปตามสภาพแวดล้อมของบุคคลนั้น

สกินเนอร์ (B.F. Skinner) สำนวนแนวคิดของเขาคือ บุคคลจะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ หรือมีพฤติกรรมซ้ำ ๆ เมื่อได้รับการเสริมแรง (Reinforcement) ทั้งทางบวกและลบ สิ่งที่ต้องการเป็นการเสริมแรงทางบวกของคน ๆ หนึ่งอาจเป็นการลงโทษของคน ๆ หนึ่ง การเรียนรู้หรือพฤติกรรมซ้ำ ๆ เกิดขึ้นได้ดีเมื่อมีการเสริมแรงทันที ทฤษฎีการเรียนรู้แบบลงมือกระทำเป็นทฤษฎีที่เห็นได้ในการพัฒนาการของมนุษย์ด้านต่าง ๆ

ไวทสกี (Lev Semanovich Vygotsky) มีแนวคิดที่โดดเด่น 3 ประการคือ

1. มนุษย์มีความสามารถในการสร้างเครื่องมือต่าง ๆ และสัญลักษณ์ต่าง ๆ จากความสามารถสองประการนี้ทำให้มนุษย์มีวิวัฒนาการทางอารยธรรมและวัฒนธรรม ซึ่งมีผลกระทบต่อวิถีคิดแผนพัฒนาการและการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคมนั้น ๆ และแผ่ขยายไปสู่สังคมอื่นด้วย
2. ภาษามีความสำคัญต่อพัฒนาการของมนุษย์ในแง่บุคคลและสังคมหลายทิศทาง ภาษาเป็นสื่อให้คนได้ติดต่อสื่อสารทั้งความรู้สึกร่วมตัว ความรู้ ความคิด และวิทยาการต่าง ๆ ภาษาเป็นสื่อถ่ายทอดมรดกทางวิทยาการและวัฒนธรรมจากคนในสังคมหนึ่งไปยังอีกสังคมหนึ่ง จากรุ่นหนึ่งไปยังรุ่นถัด ๆ ไป ภาษาเป็นระบบสัญลักษณ์ที่เพิ่มพูนพัฒนาการทางสติปัญญาระดับบุคคล สังคม และอารยธรรมของโลก หากปราศจากภาษามนุษย์ก็จะมีชีวิตทางความคิดและสังคมเท่ากับลิงเท่านั้น
3. Zone of proximal growth ความใกล้ชิดระหว่างเด็ก-ผู้ใหญ่ เพื่อน-เพื่อน จะช่วยให้เด็กเรียนรู้เรื่องยาก ๆ ได้ง่ายและเร็ว ซึ่งระยะเวลาความสัมพันธ์ใกล้ชิดที่จะก่อให้เกิดความเจริญเติบโตแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล แนวคิดเรื่อง Zone of proximal growth เป็นแนวคิดที่นักจิตวิทยาปัจจุบันได้นำมาปรับใช้ในการเรียนการสอนอย่างกว้างขวางทั้งในบ้านและในสถาบันการศึกษา

จากทฤษฎีการเรียนรู้ที่กล่าวมาแล้วจะสรุปได้ว่าการเรียนรู้ของบุคคลสามารถเรียนรู้ได้เมื่อเด็กมีความพร้อม วุฒิภาวะ และได้รับการกระตุ้นส่งเสริมจากบุคคลรอบข้างและสิ่งแวดล้อม แล้วบุคคลจะเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่

1.8 แนวคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ตรง

ชียงคัง พรหมวงศ์ (2521:6) ได้ให้ความหมายของประสบการณ์ตรงไว้ดังนี้ ประสบการณ์ตรง หมายถึง ประสบการณ์ที่เราประสบด้วยตนเอง ประสบการณ์ตรงทำให้เราแยกเรื่องต่างๆออก เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติซึ่งเราสามารถพบเห็นและต้องได้และเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความจึกคิดด้านจิตใจในส่วนที่เกี่ยวกับธรรมชาติ มีทั้งเรื่องที่เป็นธรรมชาติโดยตรง และเรื่องที่ยืนยันมี

เข้าไปดัดแปลงเปลี่ยนแปลงปรากฏการณ์ตามธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ในส่วนที่เกี่ยวกับอารมณ์และความนึกคิดยังจำแนกออกเป็นด้านความสวยงาม (สุนทรียภาพ) ด้านความดีงาม (จริยภาพ) และด้านความคิดฝันให้ได้มาซึ่งความรู้ (ปรัชญา) เป็นต้น

ทฤษฎีที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย คือ การเปรียบเทียบประสบการณ์ของผู้เรียนว่า ผู้ที่เรียนจากสิ่งที่เป็นรูปธรรม จะมีประสบการณ์มากกว่าผู้ที่เรียนจากสิ่งที่เป็นนามธรรม เจ้าของแนวความคิดนี้คือ เฮดการ์ เดล แห่งมหาวิทยาลัยโอไฮโอ ซึ่งจากทฤษฎีนี้ จะพบว่าผู้เรียนจะเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมได้ดีกว่าสิ่งที่เป็นนามธรรมโดยเฉพาะประสบการณ์ที่ผู้เรียนเจตนารับ ได้แก่ ประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับการสัมผัสด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของตนเอง และในสภาพการณ์ที่เป็นจริง จนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้

ความรู้และทักษะความสามารถต่างๆ จะมีประโยชน์ก็ต่อเมื่อสิ่งเหล่านั้นมีความสัมพันธ์อยู่ในประสบการณ์ของนักเรียน ดังนั้นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดแรงจูงใจ คือ การได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ การเรียนรู้เป็นประสบการณ์ส่วนตัวที่เกิดขึ้นในแต่ละคน การเรียนรู้จะเร็วหรือช้า จะอยู่กับผู้เรียนได้นานแค่ไหน นอกจากจะขึ้นอยู่กับความสามารถและความสนใจแล้ว ยังขึ้นอยู่กับกระบวนการและวิธีการที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้นั้น เมื่อเป็นดังนี้ การกำหนดให้เด็กทุกคนเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งในระยะเวลาหนึ่ง หรือการเรียนรู้เรื่องหนึ่งด้วยวิธีการเดียว จึงไม่เป็นผลดีกับเด็กทุกคนเสมอไป การจัดการเรียนการสอนจึงเปิดโอกาสให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้ หรือมีประสบการณ์ในบทเรียนด้วย กระบวนการและวิธีการต่างๆ ในเวลาที่ยืดหยุ่นได้

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกห้องเรียน

2.1 คุณค่าของการศึกษานอกโรงเรียน

การศึกษานอกสถานที่เป็นการศึกษาจากสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกห้องเรียนทั้งหมด ซึ่งสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเด็กมีคุณค่าต่อเด็กเป็นอย่างยิ่ง การไปศึกษานอกสถานที่ จะทำให้ผู้เรียนได้รับรู้ และคุ้นเคยกับสภาพที่แท้จริงของสิ่งนั้นๆ รวมทั้งเป็นการเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นแต่ในห้องเรียนเท่านั้น การเรียนการสอนด้วยการไปทัศนศึกษานอกสถานที่ จะทำให้ผู้เรียนมีชีวิตชีวา มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับบุคคลภายนอกโรงเรียนซึ่งก็เท่ากับเป็นการเพิ่มพูนความรู้ไปในตัวด้วย

สวอน (Swan M., 1970: 2) ได้กล่าวถึงคุณค่าของการจัดการศึกษานอกสถานที่ไว้ว่า ไม่เป็นการเพียงพอที่เด็กจะเรียนอยู่ในห้องแล้วมองออกมายังโลกภายนอก เด็กต้องการประสบการณ์ตรงที่น่าตื่นเต้น ได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง ค้นพบปัญหาและคำตอบในโลกของความจริง เป็นการช่วยให้เด็กได้เห็น ได้ศึกษาจากของจริงแทนภาพหรือสัญลักษณ์จากหนังสือ หรือจากการสนทนา

พูดคุย ครูสามารถที่จะให้เด็กได้สัมผัส ได้ประสบการณ์ตรงจากการศึกษานอกห้องเรียน และชวนได้ให้เหตุผลของการนำหลักสูตรเข้าไปในหลักสูตรการเรียนการสอนดังนี้

1. เพื่อกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น เป็นการนำเด็กให้สนใจสิ่งใหม่ หรือเรื่องใหม่ที่กำลังเรียน
2. เพื่อเพิ่มความสนใจในสิ่งที่เรียน เพราะเด็กได้เรียนรู้จากของจริง เด็กจะมีคำถามมากมายเมื่อเข้ามาในชั้นเรียน
3. เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจแท้จริงในสิ่งที่สงสัย และอยากศึกษาเพิ่มเติมต่อไป
4. เพื่อฝึกให้เด็กเป็นนักสำรวจและชอบสะสม นำสิ่งที่อยู่นอกห้องเรียนในสภาพจริงมาศึกษา
5. เพื่อฝึกการสังเกต และจดบันทึก เป็นการรวบรวมทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพ
6. เพื่อให้เด็กเข้าใจความสัมพันธ์ของบุคคลต่างๆในสังคม
7. เพื่อให้เด็กเกิดความชื่นชมต่อธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งเหตุการณ์ในแง่ประวัติศาสตร์เมื่อเด็กไปในสถานที่จริง

8. เพื่อฝึกการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการศึกษา เพราะสิ่งที่เด็กศึกษาไม่จำกัดอยู่เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น ทุกสิ่งที่อยู่รอบตัวล้วนเป็นสิ่งที่น่าสนใจทั้งสิ้น

9. เพื่อให้เด็กเข้าใจและสามารถประมวลความรู้จากสิ่งที่อยู่รอบๆตัว

นอกจากนี้ สมิทท์ (Smith J., 1972:6-7) ยังได้กล่าวถึงคุณค่าของการศึกษานอกสถานที่ไว้ว่า เป็นการเรียนการสอนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี มีประสิทธิภาพมากที่สุดโดยผ่านประสบการณ์ตรง การเรียนรู้จะเริ่มที่วัตถุประสงค์ ความสนใจ และความต้องการของเด็ก การรับรู้ทางประสาทสัมผัสต่างๆ สามารถจัดได้ง่ายและครบในการศึกษานอกห้องเรียน ไม่ว่าจะเป็นการมองสังเกต สัมผัส ได้ยิน ได้กลิ่น เป็นต้น เป็นการเรียนที่มีชีวิตชีวา และเต็มไปด้วยความกระตือรือร้นของผู้เรียน

และนอกจากนั้นยังเป็นการเรียนการสอนที่พัฒนาในเชิงสร้างสรรค์ เด็กกับครูได้วางแผนร่วมกัน ความรู้ไม่จำเป็นต้องเกิดในห้องเรียนสี่เหลี่ยมเท่านั้น ทุกสิ่งทุกอย่างที่พบเห็นล้วนมีความหมายและก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น ครูมีบทบาทในการให้คำแนะนำ สอนวิธีที่จะแสวงหาความรู้ แสวงหาคำตอบด้วยตนเอง การเรียนการสอนวิธีนี้จะกระตุ้นผู้เรียนเป็นผู้มีความกระตือรือร้น ใฝ่หาความรู้ และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ความคิดใหม่ๆ อยู่เสมอ เป็นการเรียนที่มีชีวิตชีวา

นิคม ทาแดง (2524:230-256) ได้กล่าวถึงคุณค่าของการศึกษานอกห้องเรียนสำหรับเด็กอนุบาลไว้ดังนี้ การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ไม่ว่าจะในระดับใดก็ตามตั้งแต่อนุบาลจนถึงอุดมศึกษา มักจะพิถีพิถันและให้ความสำคัญของประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียนมากเกินไป ทั้งๆที่การเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิตจริงมักจะเกิดจากประสบการณ์นอกห้องเรียน

โดยเฉพาะเด็กวัยอนุบาลคุ้นเคยกับสภาพในอาคารมาตั้งแต่แรกเกิด มีประสบการณ์อยู่ในโลกแคบๆ ภายในบ้านของตน อย่างมากก็ได้วิ่งเล่นในบริเวณบ้านก่อนหน้าที่จะมาโรงเรียนอนุบาล เมื่อได้มาอยู่ในที่ซึ่งมีเพื่อนรุ่นเดียวกันมากมาย และทุกคนมีความสนใจใคร่รู้ ความตื่นตาตื่นใจตามธรรมชาติของเด็กวัยนี้อยู่แล้วด้วย เด็กย่อมมีความสนใจที่จะเล่น และประกอบกิจกรรมนอกห้องเรียนมากกว่าในห้องเรียน

2.2 ประเภทของการศึกษานอกสถานที่

ได้มีการจัดประเภทของการศึกษาที่แตกต่างกันออกไป เช่น จัดตามระยะทาง กิจกรรม ระยะเวลา เนื้อหาวิชา เป็นต้น

การศึกษานอกสถานที่แบ่งได้ดังนี้ (ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526:190-191)

1. การศึกษานอกสถานที่ภายในบริเวณโรงเรียน เหมาะสมกับเด็กเล็กๆ เพราะทำให้เข้าใจสภาพแวดล้อมรอบตัวได้ดี
2. การท่องเที่ยว แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การท่องเที่ยวภายในประเทศ จังหวัด ใกล้เคียง และการท่องเที่ยวนอกประเทศ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ
3. การศึกษานอกสถานที่ เพื่อชมการทำสวน ทำไร่ สถานที่สำคัญต่างๆ
4. การตั้งค่ายพักแรม เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ เช่น การกินอยู่หลับนอน การเล่นรวมกันเป็นกลุ่มเป็นหมู่คณะ ทำให้เด็กได้พัฒนาลักษณะนิสัยที่ดีต่างๆ เช่น ความเชื่อมั่นในตนเอง ความสามัคคี การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ความอดทน
5. การศึกษานอกสถานที่เป็นรายบุคคล ครูอาจมอบหมายให้นักเรียนไปค้นคว้าเรื่องราว สัมภาษณ์บุคคลเพื่อนำมารายงานในชั้น
6. การเยี่ยมเยียนระหว่างโรงเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือเพิ่มพูนความรู้ซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มโรงเรียน
7. การศึกษานอกโรงเรียนแบบจินตนาการ คือ ครูคิดสมมติขึ้น การศึกษาจากภาพยนตร์หรือจำลองแผนที่ ภาพถ่าย แล้วสมมติเรื่องราวต่างๆที่ต้องการศึกษา

คอนเนอร์ (Conner E., 1987:60) ได้จัดประเภทของกิจกรรมการศึกษานอกห้องเรียน สำหรับนักเรียนอนุบาล โดยยึดกิจกรรมเป็นหลัก คือ การผจญภัยในสนาม เกมนอกห้องเรียน การเล่นน้ำฝนในวันที่ฝนตก การเล่นเกมในวันที่ลมแรง การศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ของสัตว์เล็กๆ การศึกษาสถานที่ในชุมชน การศึกษาเกี่ยวกับต้นไม้ การไปทัศนศึกษา การไปศึกษารอบๆสระหรือบ่อน้ำ การศึกษาการเจริญเติบโตของสิ่งมีชีวิต การไปฟาร์ม การเล่นน้ำเล่นทราย การไปเล่นชายหาด การเก็บแมลงเล็กๆมาเลี้ยง การเฝ้าดูนก การพาเด็กไปร่วมกิจกรรมในโอกาสพิเศษ การเตรียมอาหารไป

รับประทานนอกสถานที่

เลวิส (Lewis C., 1975:4) ได้แบ่งประเภทของการศึกษานอกสถานที่ไว้ดังนี้ บริเวณรอบๆ โรงเรียน เช่น สนามเด็กเล่น สนามหญ้า แหล่งน้ำ บริเวณแหล่งทัศนศึกษาในชุมชน เช่น พิพิธภัณฑ์สถาน สวนสัตว์ สวนสาธารณะ และบริเวณการตั้งค่ายพักแรมทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์

3.1 คำจำกัดความของพิพิธภัณฑ์สถาน

หลายองค์กรหรือสถาบันที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้มีการให้ความหมาย คำจำกัดความ หรือนิยามของคำว่าพิพิธภัณฑ์สถาน ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะมีความหมายไปในทำนองเดียวกัน คือ มีจุดประสงค์หลักเพื่อการเก็บและนำเสนอเพื่อการศึกษาดังเช่น สภาการพิพิธภัณฑ์สถานระหว่างประเทศ ได้ให้ไว้ว่า เป็นสถาบันถาวรที่สังคมจัดตั้งขึ้นโดยไม่หวังผลกำไร เพื่อเปิดบริการให้แก่สาธารณชน ทำหน้าที่รวบรวม สะสม สงวน รักษา ศึกษา วิเคราะห์วิจัย เผยแพร่และจัดแสดงซึ่งหลักฐานและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ โดยมีมุ่งหมายที่จะนำเสนอความรู้ การศึกษา และความเพลิดเพลิน (มงคล สำราญสุข , 2541 : 134)

กรมศิลปากร (2536 : 30) กล่าวไว้ว่า พิพิธภัณฑ์สถาน คือสถาบันที่สร้างขึ้นโดยถาวร เพื่อรับใช้และพัฒนาสังคม

สมาคมการพิพิธภัณฑ์สถาน ได้กล่าวว่า พิพิธภัณฑ์สถาน เป็นสถาบันที่รวบรวม สะสม ศึกษาวิเคราะห์วิจัย สงวนรักษา จัดแสดง และนำเสนอเรื่องราว ความเป็นมาของหลักฐาน วัตถุและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ของสาธารณชน

รวมไปถึงสมาคมการพิพิธภัณฑ์สถานของอเมริกา กล่าวว่า พิพิธภัณฑ์สถาน เป็นสถาบันที่จัดตั้งขึ้นโดยไม่หวังผลกำไร ไม่ถูกจัดตั้งโดยไม่มีเป้าหมายแรกเพื่อการแสดงนิทรรศการชั่วคราวเท่านั้น ได้รับการยกเว้นภาษีรายได้ เปิดบริการและบริหารงานเพื่อประโยชน์ต่อสาธารณชนเกี่ยวกับวัตถุที่มีคุณค่าทางวิชาการ และวัฒนธรรม รวมทั้งด้านศิลปะ วิทยาศาสตร์ (ทั้งสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต) ประวัติศาสตร์ และเทคโนโลยี ดังนั้น คำว่าพิพิธภัณฑ์สถานจึงหมายถึงรวมถึงสวนพฤกษศาสตร์ สวนสัตว์ สวนสัตว์น้ำ ห้องฟาร์มจำลอง ชุมชนประวัติศาสตร์ รวมทั้งอาคารและแหล่งประวัติศาสตร์ ที่มีลักษณะการดำเนินงานและเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น

3.2 หน้าที่และบทบาทของพิพิธภัณฑ์

จารุณี อินเจิดฉาย (2548: 146) ได้กล่าวไว้ว่าบทบาทของพิพิธภัณฑ์สถานในประเทศไทยแต่ละยุคสมัยมีการพัฒนาไปตามการเปลี่ยนแปลงของสถานภาพทางสังคมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2394 ใน

รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาและปรับปรุงไปตามความต้องการของสังคมอย่างแท้จริง

บทบาทของพิพิธภัณฑ์สถานต่อสังคมในมุมมองกว้าง รวมถึงประโยชน์ที่จะพึงมีต่อชุมชนที่พิพิธภัณฑ์สถานนั้นตั้งอยู่ มี 3 ประการ คือ

1. บทบาททางสังคมและวัฒนธรรม

พิพิธภัณฑ์สถานเป็นสถาบันที่ทำประโยชน์ด้านสังคมและวัฒนธรรมให้ท้องถิ่นที่ตั้งอยู่ ทำหน้าที่สงวนรักษาซึ่งมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติให้แก่ชุมชน ให้บริการในฐานะเป็นจุดรวมทางวัฒนธรรมและเป็นแหล่งข้อมูลทางวิชาการ เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์สถาน มีส่วนร่วมให้การสนับสนุนแก่องค์กรทางการศึกษา และอำนวยความสะดวกสำหรับการจัดงานทางวัฒนธรรมและกิจการต่างๆ ด้วยเหตุนี้จึงสามารถกล่าวได้ว่า พิพิธภัณฑ์สถานสามารถพัฒนาความรู้ดีกับรับรู้ต่อเอกภาพของท้องถิ่นชุมชนที่พิพิธภัณฑ์สถานนั้นตั้งอยู่ อย่างไรก็ตาม การที่จะบรรลุถึงความสำเร็จต่อบทบาททั้งทางสังคมและวัฒนธรรมดังกล่าวได้นั้นก็จำเป็นต้องมีการบริหาร การจัดการที่มีประสิทธิภาพและมีทรัพยากรพร้อมมูล

2. บทบาททางเศรษฐกิจ

พิพิธภัณฑ์สถานสามารถแสดงบทบาทสำคัญในการย้อนอดีตสภาพเศรษฐกิจของชุมชนเมืองและชนบทได้เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตาม บทบาทดังกล่าวในหลายๆประเทศ ยังไม่สู้เป็นที่นิยมหรือเข้าใจของประชาชนนัก เมื่อเทียบกับบทบาททางสังคมหรือวัฒนธรรมในเขตชุมชนเมืองหลายๆแห่งที่มีกรณีโรงงานหัตถกรรมหรืออุตสาหกรรมแบบดั้งเดิมที่เคยเป็นหลักเศรษฐกิจได้ถูกละเลยไปแล้ว และพร้อมกันมีโรงงานอุตสาหกรรมใหม่และการท่องเที่ยวเข้ามาแทนที่นั้น กรณีเช่นนี้ พิพิธภัณฑ์สถานจะมีบทบาทสำคัญ ที่จะแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงนั้นได้ดี สำหรับในชุมชนชนบทเมื่อมีความจำเป็นต้องพัฒนาเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจ เช่น เปลี่ยนจากอุตสาหกรรมเกษตรแบบดั้งเดิมเป็นสมัยใหม่ พิพิธภัณฑ์สถานจะมีบทบาทที่เป็นประโยชน์มากในการเป็นศูนย์กลางที่ช่วยอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและการสืบเนื่องในปัจจุบัน

ในท้องถิ่นที่การท่องเที่ยวมีส่วนในการเสริมสร้างเศรษฐกิจ พิพิธภัณฑ์สถานและแหล่งท่องเที่ยวต่างๆจะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ซึ่งนักท่องเที่ยวดังกล่าวก็มีการใช้จ่ายเงินในส่วนของร้านค้า ร้านอาหาร โรงแรม และตลาด ตัวพิพิธภัณฑ์สถานเองก็มีส่วนโดยตรง ในการสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อชุมชนท้องถิ่นที่ตั้งอยู่เช่นกัน เช่น การจ้างเจ้าหน้าที่ระดับต่างๆ ให้ทำงาน กับการเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาทำธุรกิจร้านอาหาร เครื่องดื่ม ของที่ระลึก รวมทั้งรับบริการทำความสะอาด ดูแลสภาพแวดล้อมและรักษาความปลอดภัยในพิพิธภัณฑ์สถาน เป็นต้น

นอกจากนี้ กิจกรรมการฝึกอบรมที่จัดให้สำหรับบุคลากรจากหน่วยงานอื่น การ

ประชุม สัมมนา การบรรยายที่พิพิธภัณฑ์สถานจัดขึ้น โดยได้รับความสนับสนุนด้านการเงินจากหน่วยงานรัฐบาลกลาง หรือภาคเอกชน หรือจากองค์กรระหว่างประเทศ ก็นับเป็นส่วนช่วยเศรษฐกิจท้องถิ่นเช่นกัน (มงคล สำราญสุข , 2541 : 138)

3. บทบาททางการเมือง

พิพิธภัณฑ์สถานในชุมชนที่บริหารโดยหน่วยงานรัฐบาลท้องถิ่นจะมีส่วนช่วยและเสริมสร้างความรู้สึกราชาภุมิใจ และความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของชุมชนให้เกิดขึ้นกับผู้คนที่ท้องถิ่นรวมทั้งจรรโลงให้คุณค่าของวัฒนธรรมดั้งเดิมดำรงคงอยู่ตลอดไป พิพิธภัณฑ์สถานยังสามารถแสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการของความเปลี่ยนแปลงและความสืบเนื่องของท้องถิ่นกับเชื้ออำนาจให้คนท้องถิ่นสามารถสืบทราบถึงเรื่องราว ต้นกำเนิดของชุมชนนั้นๆด้วย นอกจากนี้พิพิธภัณฑ์สถานยังมีบทบาทช่วยเหลือประชาสัมพันธืให้กับหน่วยงานของรัฐบาลท้องถิ่น ที่ดูแลการบริหารพิพิธภัณฑ์สถานให้แก่ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวกจากต่างแดนได้รับทราบและให้บริการในกิจกรรมต่างๆที่หน่วยงานรัฐบาลท้องถิ่นนั้นจัดขึ้นกับทำหน้าที่ช่วยประสานกับหน่วยงานภายนอกต่างๆในเรื่องที่เกี่ยวกับผลประโยชน์หรือข้อมูลของการเมืองและเศรษฐกิจของท้องถิ่น

3.3 ประเภทของพิพิธภัณฑ์สถาน

มงคล สำราญสุข (2541: 139-140) จำแนกพิพิธภัณฑ์สถานในโลกปัจจุบันไว้ดังนี้

1. จำแนกโดยวัตถุประสงค์แสดง
 - 1.1 พิพิธภัณฑ์สถานทั่วไป
 - 1.2 พิพิธภัณฑ์สถานโบราณคดี
 - 1.3 พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะ
 - 1.4 พิพิธภัณฑ์สถานประวัติศาสตร์
 - 1.6 พิพิธภัณฑ์สถานชาติวงศ์วรรณ
 - 1.7 พิพิธภัณฑ์สถานประวัติธรรมชาติวิทยา
 - 1.8 พิพิธภัณฑ์สถานธรณีวิทยา
 - 1.9 พิพิธภัณฑ์สถานวิทยาศาสตร์
 - 1.10 พิพิธภัณฑ์สถานทางทหาร
 - 1.11 พิพิธภัณฑ์สถานอุตสาหกรรม
2. จำแนกโดยลักษณะการบริหาร
 - 2.1 พิพิธภัณฑ์สถานรัฐ
 - 2.2 พิพิธภัณฑ์สถานเทศบาลนคร
 - 2.3 พิพิธภัณฑ์สถานมหาวิทยาลัย

- 2.4 พิพิธภัณฑ์สถานทหาร
- 2.5 พิพิธภัณฑ์สถานเอกชน
- 2.6 พิพิธภัณฑ์สถานพาณิชย์
3. จำแนกโดยลักษณะของพื้นที่ให้บริการ
 - 3.1 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ
 - 3.2 พิพิธภัณฑ์สถานภูมิภาค
 - 3.3 พิพิธภัณฑ์สถานท้องถิ่น
4. จำแนกโดยกลุ่มผู้เข้าชมที่มุ่งให้บริการ
 - 4.1 พิพิธภัณฑ์สถานการศึกษา
 - 4.2 พิพิธภัณฑ์สถานสำหรับนักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ
 - 4.3 พิพิธภัณฑ์สถานสำหรับผู้เข้าชมทั่วไป
5. จำแนกโดยลักษณะวิธีการจัดแสดงนิทรรศการ
 - 5.1 พิพิธภัณฑ์สถานที่จัดแสดงตามแบบมาตรฐานทั่วไป
 - 5.2 พิพิธภัณฑ์สถานกลางแจ้ง
 - 5.3 พิพิธภัณฑ์สถานที่เป็นแหล่งประวัติศาสตร์มาแต่เดิม

จารุณี อินเจิดฉาย (2548 : 150-151) ได้จำแนกประเภทของพิพิธภัณฑ์สถาน 3 ประเภท คือ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ (National Museum) พิพิธภัณฑ์สถานทั่วไป (City Museum) และ พิพิธภัณฑ์สถานประจำแหล่งโบราณสถาน (Site Museum)

3.4 ประวัติพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร มีประวัติการจัดตั้งสืบเนื่องมาจากพิพิธภัณฑ์สถานสำหรับประชาชน ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดฯ ให้จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2417 ในพระบรมมหาราชวัง ต่อมา พ.ศ. 2430 จึงได้ย้ายพิพิธภัณฑ์สถานมาที่พระราชวังบวรสถานมงคลหรือวังหน้า โดยใช้พระที่นั่ง 3 หลังเป็นที่จัดแสดง ในสมัยรัชกาลที่ 7 โปรดเกล้าฯ ให้ใช้อาคารหมู่พระวิมานทั้งหมดเป็นสถานที่จัดแสดง

ต่อมาภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งกรมศิลปากรขึ้น หลังจากนั้นใน พ.ศ. 2510 ได้สร้างอาคารเพิ่มอีก 2 หลัง คือ อาคารมหาสุรสิงหนาท และอาคารประพาสพิพิธภัณฑ์ เพื่อใช้จัดแสดงประติมากรรมสมัยต่างๆที่พบในประเทศไทย

เมื่อมีการปรับปรุงการจัดแสดงใจแต่ละอาคารแล้วเสร็จ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลปัจจุบันได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิด เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2510

ปัจจุบันพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร แบ่งการจัดแสดงออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ คือ

1. ห้องจัดแสดงประวัติศาสตร์ชาติไทย เป็นการจัดแสดงเกี่ยวกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของชาติไทย
2. ห้องจัดแสดงประวัติศาสตร์ ศิลปะ และโบราณคดี เป็นการจัดแสดงวิวัฒนาการของศิลปะและโบราณคดีในประเทศไทย โดยจัดแบ่งไปตามยุคสมัย
3. ห้องจัดแสดงประณีตศิลป์และชาติพันธุ์วิทยา ได้แก่ ศิลปะโบราณวัตถุ เช่น เครื่องทอง เครื่องถม เครื่องมุก เครื่องดนตรี เครื่องไม้จำหลัก ผ้าโบราณ เครื่องถ้วย ราชยานคานหาม อาวุธโบราณ เป็นต้น

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนรู้

4.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

พิมพัลย์ ปรีดาสวัสดิ์. (2528 : 74 -75) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในฐานะที่เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาว่า มีพื้นฐานที่สำคัญสามประการคือประการที่หนึ่ง ชาวบ้านเป็นตัวหลักในการแก้ปัญหาของเขาเอง รับมีบทบาทเพียงกระตุ้นและสนับสนุนเท่านั้น ประการที่สอง การพัฒนาที่แท้จริงเป็นการพัฒนาศักยภาพมนุษย์โดยส่วนรวมให้สามารถพึ่งพาตัวเองได้ ดังนั้น การมีส่วนร่วมจึงรวมถึงการกระจายข้อมูลข่าวสาร เพื่อพัฒนาระดับการรับรู้และขีดความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง และประการสุดท้าย การพัฒนาแยกออกจากสิ่งที่มีอยู่แล้วในชุมชนกล่าวคือ พื้นฐานและวิถีชีวิตที่ดำรงอยู่ในชุมชน

ยุวัฒน์ เมธี (2526 : 20) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้คิดริเริ่ม พิจารณาตัดสินใจ ปฏิบัติและรับผิดชอบในเรื่องที่มีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527 : 2) สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า คือการที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้ การกระจายทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคม การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการพัฒนาจากการรับรู้และ ภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปแบบการตัดสินใจ การกำหนดชีวิตของตนเองอย่างเป็นตัวของตัวเอง หรรษา นิลวิเชียร (2535 : 25) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึงการที่ พ่อ แม่ ครูและบุคคลในชุมชน ทำงานร่วมกันตั้งแต่การวางแผนการทำงาน การเรียนรู้และ การตัดสินใจ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาของเด็ก

อรุณี หรดาล (2537 : 6) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึงการที่ผู้ปกครอง

ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาและเตรียมความพร้อมให้กับเด็กด้วยการใช้ เทคนิคและวิธีการต่างๆ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว ผู้ปกครองอาจจะกระทำด้วยตนเองหรือให้ความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก

ฉันทนา ภาคบงกช (2531 : 25) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง การที่ผู้ปกครองให้ความร่วมมือ ในการช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องและสอดคล้องกับโรงเรียน

นิตยา ประพฤติกิจ (2539 : 264) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง การร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทมากขึ้นใน การช่วยพัฒนาและจัดการศึกษาแก่นุตรธิดาของตน รวมทั้งให้แก่ตนด้วย

นภเนตร ธรรมบวร (2541 : 31) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ปกครอง โรงเรียนและชุมชนร่วมมือกันเพื่อประโยชน์ของเด็กและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง การที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กให้เต็มศักยภาพพร้อมกับทางครูและโรงเรียน และการร่วมมือกันระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาเด็ก

4.2 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

นักการศึกษา ได้กล่าวถึงความสำคัญของความร่วมมือกันระหว่างบ้านและโรงเรียนในการร่วมกันพัฒนาเด็ก ดังนี้

ทรงพร สุทธิธรรม (2534 : 36) กล่าวว่า ความร่วมมือกันระหว่างบ้านและโรงเรียน ในการอบรมเลี้ยงดูส่งเสริมและพัฒนาการแก่เด็กทุกด้าน จะมีส่วนช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมและเป็นทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ พ่อ แม่และครูต่างเป็นผู้ใกล้ชิดเด็กและเป็นผู้มีบทบาท สำคัญที่รายล้อมให้เด็กได้เติบโตขึ้นตามทิศทางที่ต้องการของสังคมและประเทศชาติ

อรุณี หรอดาล (2537 : 9-12) กล่าวว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ที่มีต่อเด็กและโรงเรียน ดังนี้

1. ความสำคัญต่อเด็กปฐมวัย มีดังนี้

1.1 เด็กมีความรู้สึกปลอดภัยขณะอยู่ที่โรงเรียน เพราะผู้ปกครองมีความคุ้นเคยสนิทสนมกับบุคคลในโรงเรียน

1.2 เด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์และมีความสนใจในการทำกิจกรรมต่างๆ

1.3 เด็กมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครอง การที่ผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับเด็ก ได้ร่วมกิจกรรมต่างๆร่วมกับเด็ก ทำให้เด็กมีสติปัญญาสูงขึ้น

2. ความสำคัญต่อผู้ปกครอง มีดังนี้

2.1 ผู้ปกครองสามารถแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ แก่สถานศึกษาอันเป็น

ประโยชน์ต่อบุตรหลานของตน

2.2 ผู้ปกครองมีความกระตือรือร้นในการร่วมมือช่วยกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น

2.3 ผู้ปกครองมีเจตคติที่ดีต่อสถานศึกษาเพราะให้เด็กเห็นปัญหาและอุปสรรค

ต่างๆ

2.4 ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการพัฒนาเด็ก หลักอบรมเลี้ยงดู ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมความรู้และประสบการณ์ให้เด็กที่บ้านมากขึ้น

3. ความสำคัญต่อสถานศึกษาปฐมวัย มีดังนี้

3.1 สถานศึกษาปฐมวัย รู้ถึงความต้องการความสนใจของผู้ปกครอง สามารถจัดกิจกรรมต่างๆ ได้ตรงตามความต้องการ

3.2 การที่ผู้ปกครองอาสาสมัครเข้ามาช่วยในสถานศึกษา ทำให้อัตราส่วนจำนวนผู้ใหญ่ต่อเด็กถูกต้องตามหลักวิชาการ

3.3 สถานศึกษาปฐมวัยอาจให้ผู้ปกครองที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะทางเป็นแหล่งความรู้ให้แก่เด็กและครูได้

3.4 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองทำให้คำนึงถึงตัวเด็ก (Child Oriented) มากกว่าความรู้ด้านวิชาการที่จะให้เด็ก (Text Oriented)

3.5 การให้ข้อมูลย้อนกลับของผู้ปกครองช่วยให้ครูปรับปรุงการทำงานและภาคภูมิใจในการทำงานมากขึ้น

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2544 : 23-24) กล่าวว่า คุณภาพของโรงเรียนปฐมวัยจะดีได้ ต้องมีผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการกับเด็ก โรงเรียนไม่สามารถสอนโดยแยกเด็กออกจากครอบครัว เด็กควรได้เรียนรู้ร่วมกันทั้งทางโรงเรียนและผู้ปกครอง การที่โรงเรียนทำให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมได้จะมีประโยชน์มาก สิ่งที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองคือ คุณค่าของความสัมพันธ์ของผู้ปกครองพบโรงเรียนที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ปกครอง นักเรียนและ โรงเรียน คือ

1. ผู้ปกครองและโรงเรียนได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน เกี่ยวกับประสบการณ์ที่บ้านและโรงเรียนของเด็กที่ผู้ปกครองสามารถบอกครู ครูสามารถบอกผู้ปกครองที่จะนำไปสู่การพัฒนาเด็กอย่างมีประสิทธิภาพได้ ลดข้อขัดแย้งระหว่างครูและผู้ปกครอง

2. ผู้ปกครองและโรงเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกับการพัฒนาเด็ก การสอนเด็กหลักสูตรและการดำเนินการเชิงบริหารการศึกษาร่วมกันระหว่างครูและโรงเรียน

3. โรงเรียนสามารถใช้โอกาสการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน ในการจัดการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง ทั้งทางด้าน การเลี้ยงดู พัฒนาการร่วมแก้ปัญหาเด็กกับการเลี้ยงดูและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการสอนต่อการเรียนของเด็กระหว่างโรงเรียนและบ้านด้วย

นอกจากนี้ ผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการอบรมเลี้ยงดู อบรม สั่งสอนต่อเด็ก เป็นอย่างยิ่ง นักการศึกษาหลายคนได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้ปกครอง ดังนี้

ฉันทนา ภาคบงกช (2531 : 13-23) กล่าวว่าผู้ปกครองมีส่วนสำคัญที่สุดในการอบรมเลี้ยงดูลูกเพราะเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานแก่เด็ก เด็กจะเติบโตได้อย่างมีความสุขต้องอาศัยการเลี้ยงดูอย่างถูกต้องเหมาะสม ความรัก ความอบอุ่นที่เด็กได้รับในช่วงปฐมวัยจะมีความสำคัญและมีอิทธิพลที่สุดต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ และพัฒนาการทางด้านสังคม การที่เด็กเห็นแบบอย่างที่ดี การแก้ปัญหา การเสริมแรงและ การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ให้เด็กได้พัฒนาทางด้านสังคมอย่างดี พฤติกรรมการช่วยเหลือมีความสำคัญทำให้เด็กมีลักษณะของผู้ที่สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

พนม พงษ์ไพบูลย์ (2541 : 15-16) กล่าวว่า ในการเรียนรู้ของเด็กตั้งแต่เกิดมานั้น เด็กจะเรียนรู้ได้ดีหรือไม่ มีพื้นฐานมาจากการอบรมเลี้ยงดู ความเอาใจใส่ของพ่อแม่ที่มีให้กับลูกนั้น จะค่อยๆ หล่อหลอมอุปนิสัย ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม ของเด็กแต่ละคน ดังที่นักจิตวิทยาได้พูดถึง ความสำคัญไว้ว่าเด็กเป็นวัยทองของชีวิตเด็กจะเติบโตเป็นคนเช่นไรดูได้จากการอบรมเลี้ยงดู จึงเป็นหน้าที่ของพ่อแม่ที่จะต้องเลี้ยงดูลูกตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยอันสมควร

รุ่ง แก้วแดง (2543 : 172-173) ได้เปรียบเทียบความสำคัญของพ่อแม่จากคำสอน ของพระพุทธองค์ว่า พ่อแม่คือครูคนแรกของลูก โดยเฉพาะแม่ เพราะการเรียนการสอนเริ่มต้นตั้งแต่ อยู่ในครรภ์ของแม่ และหลังจากที่เด็กเกิดจนถึงวัย 3 ขวบ พ่อแม่ยังมีบทบาทสูงในการเป็นครูคนแรกของลูก ลักษณะเด่นในความเป็นครูของพ่อแม่แตกต่างไปจากครูปกติหรือมีมากกว่าครูทั่วไป คือพ่อแม่ให้ความรักความเอาใจต่อลูกอย่างมากจนยากที่จะหาความรักของครูอาชีพอื่นทดแทนได้

พ่อแม่เป็นครูของลูกตลอดเวลาคือสามารถอบรมสั่งสอนลูกได้ตลอดเวลา สรุปได้ว่า ผู้ปกครองมีส่วนสำคัญยิ่งในการพัฒนาเด็กร่วมกับครูและโรงเรียน เพราะผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็กที่บ้านให้ต่อเนื่องจากทางโรงเรียน เป็นการสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างบ้านและโรงเรียนให้เด็กมีการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ และความสามารถของเด็ก

4.3 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับแหล่งเรียนรู้

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2544 : 34-36) ได้กล่าวถึงกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียนซึ่งวิธีการที่โรงเรียนจะจัดกิจกรรมให้ง่ายและสะดวก ในการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมดังนี้

1. กิจกรรมโรงเรียน ได้แก่กิจกรรมที่เน้นให้ผู้ปกครองมามีส่วนร่วม โดยทางโรงเรียนเป็นฐานของการจัดกิจกรรม ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแนะนำโรงเรียน วิธีปฏิบัติและการดำเนินงานของโรงเรียน การศึกษาผู้ใหญ่ การฝึกอบรม การหารายได้ การแสดงของนักเรียนและ กิจกรรมอื่นๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นในโอกาสพิเศษต่างๆ

2. กิจกรรมสานสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมที่เน้นการสร้างความสัมพันธ์และความคุ้นเคยกันในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสนทนาและการเยี่ยมเยียนได้แก่การประชุมศึกษาและการเยี่ยมบ้าน

3. กิจกรรมการสื่อสารสนเทศ เป็นกิจกรรมเน้นให้ผู้ปกครองเป็นผู้รับข้อมูลเป็นหลัก ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน เช่น นโยบายการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมของโรงเรียนและ กิจกรรมเพื่อให้ผู้ปกครองเห็นภาพรวมของโรงเรียน เห็นภาพการเรียนการสอนของเด็กนอกจากนั้นยังมี โทรศัพท์สายด่วน จดหมายข่าว โฮมเพจ แผ่นพับข้อมูลโรงเรียนและปฏิทินการศึกษา

4. กิจกรรมการศึกษา เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ให้ผู้ปกครองเข้าถึงชั้นเรียนทั้งเป็นผู้สอน เป็นผู้ช่วยครู ตลอดจนจนถึงเป็นที่ปรึกษาสำหรับผู้ปกครองด้วยกัน

5. กิจกรรมการบริการ เป็นกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อเป็นบริการแก่สังคมและครอบครัว ได้แก่ ห้องสมุดของเล่น ศูนย์ดูแลเด็ก ศูนย์แลกเปลี่ยนของผู้ปกครองเหลือใช้กิจกรรม สนับสนุนผู้ปกครองอื่นๆ ตามความต้องการของชุมชน

6. กิจกรรมการตัดสินใจ เป็นกิจกรรมของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองระดับสูงที่ผู้ปกครองจะมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการตัดสินใจ และวินิจฉัยสิ่งการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมดังนี้คือการวางนโยบายร่วมกับโรงเรียน การสรรหาบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาการเรียน การสอนและการจัดหลักสูตร เป็นต้น

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2544 : 30) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียนว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน เป็นการสร้างคุณค่าการศึกษาให้กับเด็กและเป็นการสร้างคุณค่าให้กับสังคม เพราะหมายถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ครูและโรงเรียนในการสร้างสรรค์พัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตและพัฒนาได้เต็มศักยภาพจากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าผู้ปกครองมีหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาส่งเสริมให้บุตรหลานได้รับการศึกษา ไม่ได้เป็นหน้าที่ของโรงเรียนเพียงผู้เดียว

และจากการวิจัยของ อภิญา เวชยชัย (2544 : 142-143) ได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมของครอบครัว โรงเรียน และสถานศึกษา ดังนี้

1. รูปแบบสำคัญของความร่วมมือของครอบครัว โรงเรียน และสถานศึกษาในปัจจุบันมีหลายรูปแบบทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียน ในการส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือ ขณะเดียวกันก็ขึ้นอยู่กับความพร้อมของครอบครัวที่ให้ความสนใจ และร่วมคิดค้นสร้างรูปแบบที่เหมาะสมร่วมกัน

2. รูปแบบการมีส่วนร่วมของครอบครัว โรงเรียน และสถานศึกษา ที่เป็นปัจจุบัน

หลากหลายลักษณะ ได้แก่ ความสนใจส่วนบุคคล ได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ที่มีความสนใจต่อผลการเรียน ความประพฤติ การปรับตัว และปัญหาอื่นๆ ในตัวลูกหลานตนเองเป็นเบื้องต้น

2.1 ลักษณะกลุ่มพ่อ แม่ ที่รวมตัวกันเองจากความสัมพันธ์ส่วนตัวเช่นเป็นพ่อ แม่ ผู้ปกครองของเด็กๆ ที่เรียนห้องเดียวกัน มีโอกาสพบกันบ่อยๆและพัฒนาเป็นกลุ่มแบบไม่เป็นทางการ

2.2 ลักษณะกลุ่มพ่อ แม่ที่รวมตัวกันจากการเข้าร่วมกิจกรรมบางด้านของโรงเรียน เช่น เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครในโรงเรียนช่วยงานโรงเรียนด้านต่างๆ การเป็นวิทยากรพิเศษ การช่วยสอน เป็นต้น

2.3 ลักษณะกลุ่มที่พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ที่ร่วมงานกับโรงเรียนอย่างเป็นทางการ ตามรูปแบบและโครงสร้างที่โรงเรียนและสถานศึกษากำหนดไว้แล้ว เช่น เข้าร่วมในฐานะกรรมการระดับห้อง ระดับชั้น กรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง กรรมการสมาคมผู้ปกครองและครู เป็นต้น

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียนจึงเป็นการส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีบทบาทต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้ปกครองได้รับทราบความเป็นไปภายในโรงเรียน และมีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของเด็กทุกๆ ด้าน อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ร่วมแสดงความคิดเห็น และรับทราบความเป็นไปเกี่ยวกับนโยบายต่างๆ ภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นการสานสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน

4.4 บทบาทของผู้ปกครองในการจัดการเรียนรู้

จากการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของไทยในด้านต่างๆอย่างมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งมีการปฏิรูปการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญมีการปรับเปลี่ยน ปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน โดยมีจุดมุ่งหมายที่พัฒนาเด็กไทยให้เป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ผู้ปกครองนักเรียน บิดา มารดา เป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ต่อการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ของเด็ก ยังมีผู้ที่ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้หลายท่าน ดังนี้

ประมวญ ดิคคินสัน (2536 : 26-27) กล่าวถึงความสำคัญเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองว่า ผู้ปกครองคือผู้ที่เข้าใจลูกที่ดีที่สุด ย่อมให้การช่วยเหลือได้ดีเมื่อลูกมีปัญหาที่เกิดขึ้น ดังนั้น ผู้ปกครองจึงมีส่วนในการช่วยเหลือการศึกษา มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้ปกครองสามารถเป็นผู้ช่วยครูได้ในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก เช่น กิจกรรมห้องสมุด ทัศนศึกษา นอกจากนี้ผู้ปกครองที่มีความสามารถพิเศษ สามารถช่วยเหลือครูในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างดี

บ้านเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กซึ่งมีอิทธิพลต่อการพัฒนาเด็กในหลายๆด้าน สภาพแวดล้อมทางบ้านจึงมีความสำคัญต่อเด็ก สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมทางบ้านมีผลต่อการหล่อหลอมพฤติกรรมของเด็ก เพราะเด็กจะเรียนรู้สิ่งต่างๆมากมายจากบ้าน จากพ่อ แม่ ญาติพี่น้อง ถ้าสภาพแวดล้อมทางบ้านไม่ดี อาจทำให้เด็ก

มีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากที่สังคมต้องการ

2. บ้านมีบทบาทสำคัญต่อเด็กในการรับรู้ประสบการณ์ต่างๆ พ่อ แม่ อาจช่วยจัดประสบการณ์ที่ดีให้เด็กรับรู้ เช่น การรู้จักช่วยเหลือตนเอง การให้อ่านหนังสือที่ดี การชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ การอบรมสั่งสอนจริยธรรม

3. บ้านมีความสำคัญในการให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมโรงเรียนด้วย เช่น การร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียน ร่วมวางแผนงานของโรงเรียน การติดตามประเมินผลگردำเนินงานของโรงเรียน การพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

4. บ้านเป็นแหล่งวิทยาการที่สำคัญ แหล่งทรัพยากร อาจเป็นบุคคล หรือ วัสดุอุปกรณ์ที่สามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัดการศึกษาให้กับเด็กได้ เช่น เชิญผู้ปกครองที่มีความรู้เฉพาะด้าน มีประสบการณ์มาช่วยสอนนักเรียน นำนักเรียนเข้าเยี่ยมชมแหล่งความรู้และสถานประกอบการในชุมชน

พินิจ ตามี (2540 : 18) กล่าวถึง บทบาทของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก ดังนี้

1. ด้านพื้นฐานในการศึกษาอบรม การอบรมเลี้ยงดูของแต่ละครอบครัวมีหลักการและวิธีการที่แตกต่างกันไป เนื่องจากแต่ละครอบครัวมีอาชีพ รายได้ แตกต่างกันความสามารถในการใช้จ่ายและบริโภคจึงแตกต่างกันด้วย ดังนั้นการให้ความรักความเอาใจใส่ รวมทั้งการปลูกฝัง ค่านิยมต่างๆแก่เด็กจึงขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมในครอบครัว ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อความประพฤติของเด็ก

2. ด้านการให้ความร่วมมือสนับสนุนโรงเรียน เช่นผู้ปกครองจะเป็นผู้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน ให้การสนับสนุนด้านการเงินหรือแรงงาน ให้ความร่วมมือโดยเป็นคณะกรรมการการศึกษา เป็นวิทยากรช่วยเหลือด้านการสอน และช่วยประชาสัมพันธ์กิจการของโรงเรียน

3. การส่งเสริมพัฒนาการของบุตรหลาน ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการดูแลความประพฤติของเด็กร่วมกับทางโรงเรียน ให้การสนับสนุนส่งเสริมเรื่องการเรียนให้มีความรักความอบอุ่น ปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อที่ถูกต้อง ปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีและส่งเสริมให้ใช้ชีวิตที่เหมาะสม

พินิจดา วีระชาติ (2542 : 9-10) กล่าวว่า เมื่อเด็กเข้าสู่ระบบโรงเรียนแล้ว พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ยังมีความสำคัญในเรื่องการเรียนของเด็ก การส่งเสริมพัฒนาการและความเจริญงอกงามด้านการเรียนของเด็ก ดังนี้

1. เอาใจดูแลความประพฤติของนักเรียนให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายของโรงเรียน
2. ให้การสนับสนุนส่งเสริมเอาใจใส่ในการเรียนของนักเรียน
3. ให้ความรัก ความอบอุ่น และเอาใจใส่ดูแลนักเรียน

4. ปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อมั่นให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของโรงเรียนและสังคม
5. เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน
6. ส่งเสริมให้เด็กใช้ชีวิตที่ถูกต้องและเหมาะสม

รุ่ง แก้วแดง (2543 : 172) กล่าวว่า “พ่อ แม่ และ ครอบครัวมีหน้าที่หลักต่อลูกคือชี้โลกกว้างให้ลูก ได้เห็นได้สัมผัสทั้ง 6 ผัสสะ (ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ) ได้พบเห็นสิ่งแปลกต่างๆ ให้กว้างขวาง และสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม ซึ่ให้เห็นผิดชอบชั่วดี อะไรควรอะไรไม่ควร อะไรควรหลีกเลี่ยง เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญมากในการอบรมเลี้ยงดูเด็กในระยะปฐมวัยซึ่งเป็นวัยที่มีพัฒนาการทุกด้านเป็นไปอย่างรวดเร็ว หากผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็ก สามารถให้การอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาตามศักยภาพแล้ว จะเป็นการเตรียมเด็กให้เติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพในอนาคต

4.5 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่เด็กปฐมวัย

อรุณี หรอดาล (2537 : 63-65) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้ปกครองในด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาของเด็กปฐมวัยว่าผู้ปกครองสามารถช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ให้เด็กได้ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน

การเสริมประสบการณ์ให้เด็กที่บ้าน คือ การมีผู้ปกครองช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กรู้จักคิด รู้จักแสวงหาความรู้จากสิ่งที่อยู่รอบตัวด้วยการสังเกตและการอ่าน รวมทั้งการให้ความสนใจและสนทนาซักถามเด็กเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กได้ทำในสถานศึกษาปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมความรู้เด็กให้ไปในทิศทางเดียวกัน ในการเสริมความรู้และประสบการณ์ให้เด็ก เช่น การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ซึ่งผู้ปกครองจะเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยให้เด็กเห็น ความสำคัญและรู้คุณค่าของการอ่าน ในการส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน ผู้ปกครองอาจกระทำได้หลายวิธี เช่น เป็นตัวแบบที่ดีให้แก่เด็ก ผู้ปกครองจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านชอบการอ่าน ใช้นั่งหนังสือเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ พูดถึงหนังสือในทางที่ดี เก็บสะสมหนังสือและจัดเก็บให้เรียบร้อย การเล่าเรื่องเกี่ยวกับหนังสือหรืออ่านหนังสือให้เด็กฟัง โดยเฉพาะถ้าเป็นหนังสือนิทานเด็กจะชอบมาก เมื่อเล่าเรื่องหรืออ่านเสร็จแล้ววางหนังสือบนชั้นหนังสือที่เด็กสามารถหยิบมาเปิดด้วยตนเองได้ การจัดหาและรวบรวมหนังสือที่เหมาะสมกับวัย นิสัย และความสนใจของลูกมาไว้ในบ้านและอาจให้เป็นของขวัญเนื่องในโอกาสพิเศษต่างๆ การมีส่วนร่วมในการอ่านของเด็กทุกครั้งเท่าที่จะทำได้ เช่น พูดคุยเกี่ยวกับเรื่องที่เด็กอ่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือหรือเนื้อเรื่องที่เด็กอ่าน หาสัตว์เลี้ยงมาไว้ในบ้านหรือพาเด็กไปตามสถานที่ต่างๆ เช่น ห้องสมุด สวนสัตว์ พิพิธภัณฑ์ ฯลฯ เพราะสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เด็กสนใจและอยากรู้เรื่องราวต่างๆ

การเสริมความรู้ให้เด็กสอดคล้องกับสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้จากสถานศึกษา เด็กจะเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วและสามารถจดจำได้นานถ้าผู้ปกครองจะช่วยเสริมประสบการณ์ หรือความรู้เด็กให้สอดคล้องกับสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้จากสถานศึกษา ซึ่งสามารถทำได้ดังนี้ โดยการพูดคุยสนทนากับเด็กให้สอดคล้องกับสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้จากสถานศึกษาพร้อมทั้งอธิบายเสริมหรือยกตัวอย่างเพิ่มเติมให้เด็กเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น กระตุ้นหรือเตือนให้เด็กทำกิจกรรมตามที่ครูได้มอบหมายให้ร่วมทั้งคอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ จัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่จะช่วยเสริมความรู้ ความคิดที่เด็กได้จากสถานศึกษาปฐมวัยเมื่อมีโอกาส เช่น ถ้าเด็กได้เรียนเกี่ยวกับสัตว์ ผู้ปกครองอาจพาเด็กไปสวนสัตว์ในวันหยุดเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเห็นสัตว์จริง ขณะเดียวกันผู้ปกครองอาจให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับอาหาร และสภาพความเป็นอยู่ของสัตว์ ส่งเสริมพัฒนาการและการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก ผู้ปกครองสามารถช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ รวมทั้งเตรียมความพร้อมให้เด็กอย่างเหมาะสม โดยการจัดหาและจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องเล่นที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ และความสนใจของเด็ก เพื่อให้เด็กได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ให้โอกาสเด็กได้มีโอกาสช่วยเหลือตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น การแต่งตัว การรับประทานอาหาร มอบหมายหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานบ้านที่เด็กสามารถทำได้ เช่น รดน้ำต้นไม้ เก็บใบไม้ในสนามหน้าบ้าน ชวนเด็กพูดคุยสนทนาและตอบคำถามเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว รวมทั้งให้โอกาสเด็กได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

การส่งเสริมประสบการณ์ให้เด็กที่โรงเรียน คือ การที่ผู้ปกครองเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กในสถานศึกษา ซึ่งโดยทั่วไปผู้ปกครองสามารถเสริมสร้างประสบการณ์ให้แก่เด็กในโรงเรียนได้ คือ

1. การเป็นผู้ช่วยครู ผู้ปกครองที่ไม่ได้ทำงานนอกบ้าน อาจอาสาสมัครเป็นผู้ช่วยครูในสถานศึกษาตามวันและเวลาที่ตนเองสะดวก ช่วยครูดูแลเด็กขณะทำกิจกรรม ช่วยครูจัดเตรียมและจัดหาสื่อการสอน ช่วยสอนเด็กในบางกิจกรรมและช่วยครูวางแผนการสอน
2. การเป็นวิทยากรพิเศษ ผู้ปกครองที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะด้านหรือประกอบอาชีพที่เด็กส่วนมากสนใจ สถานศึกษาอาจเชิญมาเป็นวิทยากรพิเศษ เพื่อพูดคุยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับงานอดิเรกหรือรายละเอียดของอาชีพรวมทั้งให้โอกาสเด็กได้ซักถามข้อข้องใจหรือสิ่งที่เด็กอยากรู้เพิ่มเติม การเชิญผู้ปกครองมาพูดคุยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ นี้ นอกจากจะช่วยสนองความสนใจความอยากรู้อยากเห็นของเด็กแล้วยังถือเป็น ส่วนหนึ่งของการแนะแนวด้านอาชีพให้กับเด็กได้อีกด้วย

ผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่เด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก เพราะเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับเด็ก เข้าใจความต้องการของเด็กในความดูแลของตน โดยผู้ปกครองสามารถเสริมสร้างประสบการณ์ได้ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ตามความเหมาะสมกับ

สถานการณ์และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน

4.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

การ์เซีย (ซูลีพร ระยะเวลา. 2539 : 28 ; อ้างอิงจาก Garcia. 1985) ได้ทำการศึกษาเพื่อเสนอความคิดเห็นในการวางแผนจัดหลักสูตรสำหรับเด็กอนุบาลเปอริโตริกัน ผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ คือ

1. ด้านหลักสูตร ควรสอนให้เด็กทราบถึงวัฒนธรรม ภูมิใจในความเป็นพลเมืองของประเทศตนเอง และควรจัดให้เด็กมีประสบการณ์และกิจกรรม
2. ด้านการเรียนการสอน ครูควรเป็นผู้แนะนำในการปฏิบัติการเรียนรู้ และควรมีอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับความเข้าใจของเด็ก ครูควรเป็นผู้ที่มีวุฒิทางการสอนอนุบาลโดยเฉพาะ
3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน ควรมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด แอนโทนี (Anthony W. 1996 : 4623-A) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง นโยบายการมีส่วนร่วมในโรงเรียนในชุมชน ภาคธุรกิจ และผู้สนับสนุนชุมชน พบว่าระบบการศึกษาและนโยบายไม่สามารถควบคุมปัญหาของนักเรียน ความร่วมมือเป็นอย่างดีเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาองค์กรที่มีทรัพยากรที่จำกัด ต้องการความยุติธรรมและผลของการมีส่วนร่วมในการจัดสรรแบ่งปันทรัพยากร นโยบายการมีส่วนร่วมมีผลกระทบต่อภาวะผู้นำ ความเปลี่ยนแปลงการดำเนินการและมีผลต่อองค์กร ร็อค (Rock C.F. 1996 : 3403-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบคณะกรรมการโรงเรียน และชุมชนในการมีส่วนร่วมตัดสินใจ พบว่า คณะกรรมการศึกษาพยายามที่จะเป็นที่ยอมรับทางการเมืองและในข้อตกลงตัดสินใจในการเลือกตั้งเมื่อไร และที่ระดับอะไร ประชาชนควรจะเกี่ยวข้องในการตัดสินใจและคนใดคนหนึ่งมีบทบาทโดยตรงในการตัดสินใจของคณะกรรมการโรงเรียน หรือรับรู้ในการกระทำ คณะกรรมการอาจเปลี่ยนแปลงรูปแบบการตัดสินใจของเขาจัดหารูปแบบที่เข้ากันได้ของชุมชน เสนอรูปแบบการติดต่อสร้างความสัมพันธ์ของคณะกรรมการในการตัดสินใจ แบบคอยช่วยเหลือคณะกรรมการเกี่ยวกับการศึกษาในการตกลงในวิธีดำเนินการ ที่เป็นประโยชน์กับชุมชน การตกลงตัดสินใจในผลลัพธ์ที่ขัดแย้งกัน

หลุยส์ (Louise. 1998 : 4551-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความพึงพอใจของพ่อแม่ และครอบครัว ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการประกอบกิจกรรม พบว่า พ่อ แม่ และผู้ปกครองต้องการมากกว่าการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง คือต้องการเข้าไปเป็นหุ้นส่วนในการช่วยเหลืออย่างเท่าเทียมกัน ระหว่างครอบครัวกับกิจกรรมที่จัดไว้ พ่อแม่มีความคาดหวังที่จะร่วมให้คำแนะนำแก่บุตร ให้เงินช่วยเหลือและตัดสินใจในการร่วมออกแบบโครงการ และบริการสำหรับบุตรหลานและครอบครัว และเขาพบว่า สิ่งที่พ่อแม่สามารถช่วยได้มากที่สุด คือ การให้ความรู้เฉพาะทาง ทักษะ และความรู้สึกที่

ได้รับจากกิจกรรม การประเมินผลและการบริการโดยตรงสำหรับบุตร และสรุปได้ว่า พ่อแม่ ควรมีความรู้ในการให้ความช่วยเหลือในช่วงเวลาเย็นวันหยุด ส่วนชุมชนต้องการให้ความช่วยเหลือด้านข่าวสาร

จากเอกสารและงานวิจัยในต่างประเทศ กล่าวโดยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจะส่งผลดีต่อพัฒนาการ ความสามารถในการเรียนรู้ และสามารถช่วยแก้ปัญหาในแต่ละองค์ได้ โดยพ่อแม่และผู้ปกครองมีความยินดีที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการวางแผนหลักสูตร การตัดสินใจการจัดกิจกรรม การให้ความรู้เฉพาะทาง และการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

งานวิจัยในประเทศ

ชาญศักดิ์ เสงี่ยมบูรณ์ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าผู้ปกครองเด็กที่มีการศึกษา อายุ มีตำแหน่ง และไม่มีตำแหน่งในชุมชน และอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานพัฒนา เด็กเล็กไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ปกครองที่สถานภาพการสมรสต่างกันมีความคิดแตกต่างกันคือ ผู้ปกครองที่เป็นโสดมีความเห็นแตกต่างจากผู้ปกครองที่แต่งงานและอยู่ด้วยกัน แต่งานแต่ แยกกันอยู่ หย่าร้างและเป็นหม้าย

ชูชาติ พวงสมจิตร (2542 : 6) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาไว้ว่า จากอดีตที่ผ่านมาตั้งแต่ยุคที่ไม่มีระบบของโรงเรียนผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา ก็คือ วัด ต่อมาเมื่อมีการจัดการศึกษาเป็นระบบโรงเรียน ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการก่อตั้ง ทำนุบำรุง และตรวจสอบดูแลก็คือวัดและชุมชน จากจุดเริ่มต้นเช่นนี้น่าจะเป็นนิมิตหมายที่ดีในเรื่องการมีส่วนร่วมของสังคมและชุมชนต่อการจัดการศึกษาโดยรัฐ คงไม่ต้องรณรงค์ส่งเสริมอย่างปัจจุบันนี้ ถ้า ช่วงหนึ่งรัฐบาลไม่เข้าไปแทรกแซงและตัดตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนจนทำให้ประชาชนต้องลด บทบาทจากผู้ก่อตั้ง ผู้ทำนุบำรุง และตรวจสอบ กำกับติดตาม ลงมาเป็นเพียงผู้รับบริการทาง การศึกษาเท่านั้น ผลจากการที่รัฐเข้าไปผูกขาดจัดการศึกษา ทำให้ชุมชนไม่ได้เข้ามา มีบทบาท เท่าที่ควรทำให้การศึกษากลายเป็นสิ่งที่แปลกแยกจากชุมชน ความคาดหวังที่ชุมชนมีต่อ สถานศึกษากับสิ่งที่สถานศึกษาปฏิบัติแตกต่างกัน ประชาชนไม่รัก ไม่ผูกพัน และไม่รู้สึกรู้ว่าต้อง รับผิดชอบต่อสถานศึกษา เช่นเดียวกับสถานศึกษาที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับชุมชนมากนัก สถานศึกษาจัดการศึกษาตามนโยบายของรัฐเป็นหลักโดยไม่ค่อยคำนึงถึงความต้องการของ ประชาชน สาระในการจัดการศึกษาก็ไม่ได้ปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้สึกรักผูกพันและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดผลกระทบตามมาอีกมากมาย เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้อง ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาให้มากขึ้น การส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วน ร่วมกับสถานศึกษาหมายถึง การสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชน องค์กรท้องถิ่น

องค์การบริหาร และองค์กรเอกชน ที่แวดล้อมสถานศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ การดำเนินงานของสถานศึกษา รวมถึงการมีส่วนสนับสนุนการดำเนินงาน การร่วมทำ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และร่วมรับผลอันเกิดจากการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

ภิญโญ ภูศรี (2535 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการจะมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาในทัศนะของกรรมการบริหารสมาคมผู้ปกครองและครู ผลการศึกษาพบว่า กิจกรรมที่เข้ามามีส่วนร่วมการบริหารการเงิน บริจาคอุปกรณ์เครื่องมือ ให้แก่โรงเรียน เพื่อสนับสนุนและจะเข้ามามีส่วนร่วมในระดับต่ำในเรื่องการกำหนดความคิดรวบยอดหรือผลรวม ที่นักเรียนจะได้รับเมื่อเรียนเนื้อหาสาระนั้นแล้วในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น

พิมพา ตามี (2540 : 18) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ปกครอง ต้องการร่วมเป็นวิทยากรพิเศษสนับสนุนอุปกรณ์การสอน แหล่งความรู้ สถานประกอบการ ต้องการให้ครูแนะนำ การสอนการบ้าน การสอนอ่าน การสอนเขียน การสอนคณิตศาสตร์ และชี้แจงเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลให้ผู้ปกครองเข้าใจ นอกจากนี้ยังต้องการให้ครูเยี่ยมบ้านนักเรียน ต้องการร่วมประชุมปรึกษาหารือ เกี่ยวกับความประพฤติของนักเรียนรวมถึงการฝึกอบรมวิชาชีพ อีกด้วย

นภาพรณ อุณาภูล (2540 : 9) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความต้องการของ ผู้ปกครองเกี่ยวกับสวัสดิภาพของนักเรียนในโรงเรียนอนุบาล ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความต้องการสวัสดิภาพของนักเรียน ด้านอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้านสนามเด็กเล่น ด้านรถโรงเรียน และด้านสวัสดิการศึกษา อยู่ในระดับมากทุกด้าน และผลรวมทั้งสิ้นด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยมีสวัสดิภาพของรถโรงเรียนเป็นความต้องการอันดับแรก

วารี กติกา (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการรับรู้และแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่าผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่สามารถมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับอนุบาล ทั้ง 6 ด้าน และสามารถมีส่วนร่วมในระดับมาก คือทุกครั้งในด้านการเลี้ยงดู และการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน ส่วนในด้านการติดต่อสื่อสาร การอาสาสมัคร การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการสร้างความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครองนักเรียนสามารถมีส่วนร่วมได้ในระดับปานกลาง คือเข้าร่วมได้เป็นบางครั้ง

ฉลอง คงเจริญ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะและความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีคุณลักษณะที่แสดงออกทางความคิดต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในด้านวางแผนจัดการศึกษา การจัด

หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

เยาวนุช ทานาม (2545 : 81) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความต้องการของผู้ปกครอง เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนสอนภาษาจีน ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดอาคาร สถานที่และสภาพแวดล้อม และด้านการประสานสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน ผู้ปกครองมีความ ต้องการอยู่ในระดับมาก สำหรับด้านการจัดหลักสูตรตามปกติในโรงเรียน และด้านการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร ผู้ปกครองมีความต้องการระดับปานกลาง และผู้ปกครองที่มีอาชีพ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย แตกต่างกัน แต่ผู้ปกครองที่มี ฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษา สำหรับเด็กปฐมวัยไม่แตกต่างกัน

มามี โชติมา (2546 : 68) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของผู้ปกครองในการจัด การศึกษาของโรงเรียนอนุบาลโชติมา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาความต้องการ ของ ผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลโชติมาใน 4 ด้าน คือด้านการจัดประสบการณ์ และ กิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การจัดบริการนักเรียน และ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง จำแนกตามอายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการในการจัดการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และจากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ มีความพอใจใน การจัดการศึกษาทุกด้าน นับได้ว่าเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพ และเห็นว่าควรที่จะเปิดสอนในระดับ ประถมศึกษาด้วยเพื่อให้เกิดการต่อเนื่อง

มณฑิยา ทุมพันธ์ (2546 : 58-62) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เด็กปฐมวัยที่ใช้การบ้านแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่ใช้การบ้านแบบมี ส่วนร่วมมีระดับการปฏิบัติในบทบาทการมีส่วนร่วมหลังการทดลองมาก และ เมื่อเปรียบเทียบระดับ การปฏิบัติในบทบาทแบบมีส่วนร่วมในภาพรวมพบว่า ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกัน เมื่อ จำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ และอาชีพของผู้ปกครอง ไม่ แตกต่างกัน รวมทั้งผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่ารूपแบบการบ้านเหมาะสมมาก และการทำการบ้าน แบบมีส่วนร่วม มีประโยชน์มาก

สุวิทย์ พานิชวงษ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง นักเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีเพื่อ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพของผู้ปกครองนักเรียน ความรู้เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วม และเจตคติต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของ

นักเรียนเพื่อศึกษาตัวแปรในการทำนายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า ปัจจัยด้านสถานะภาพของผู้ปกครองนักเรียน คือ วุฒิการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและเจตคติต่อการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านพฤติกรรม และด้านอาชีพ ส่วนปัจจัยด้านสถานะภาพของผู้ปกครองนักเรียนในปัจจุบันด้านอาชีพของผู้ปกครองนั้น มีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านความรู้ และด้านพฤติกรรม ตัวแปรจำนวนบุตร และตำแหน่งทางสังคมในท้องถิ่นพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

จากเอกสารและผลงานวิจัยที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของผู้ปกครองนักเรียนจะมีอิทธิพลต่อพัฒนาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น พ่อแม่ ผู้ปกครอง ที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งรวมถึง การอ่านหนังสือให้ลูกฟัง การเล่นเกม การหาของเล่น และหนังสือมาให้พ่อแม่ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเน้นความเข้าใจและความร่วมมือกันทางการศึกษา และพัฒนาการเรียนในระดับปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพต่อไป

5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

5.1 ความหมายของความพึงพอใจ

ได้มีนักวิจัยหลายท่านให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ดังนี้

รัชวลี วรุฒิ (2548 : 22) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึก รัก ชอบ ยินดี เต็มใจ หรือมีเจตคติที่ดีของบุคคล ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อได้รับผลตอบแทนของความ ต้องการ และทัศนคติของบุคคลอื่นเนื่องมาจากสิ่งเร้าและแรงจูงใจ ซึ่งจะปรากฏออกมาทางพฤติกรรม โดยเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการทำกิจกรรมต่างๆ ของบุคคล

จรัส โพธิ์จันทร์ (2527 : 17) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจว่า เป็นความรู้สึกของบุคคลต่อหน่วยงานซึ่งอาจเป็นความรู้สึกทางบวก ทางเป็นกลาง หรือทางลบ ความรู้สึกเหล่านี้มีผลต่อ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ กล่าวคือ หากความรู้สึกโน้มเอียงไปในทางบวก การปฏิบัติหน้าที่จะมี ประสิทธิภาพสูง แต่หากความรู้สึกโน้มเอียงไปในทางลบ การปฏิบัติหน้าที่ก็จะมีประสิทธิภาพต่ำ

มณี โพธิ์เสน (2543 : 12) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า เป็นความรู้สึกยินดี เจตคติที่ดีของบุคคล เมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการของตน ทำให้เกิดความรู้สึกดีในสิ่งนั้นๆ

อนเนก กลยณี (2542 : 13) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึก หรือเจตคติต่อการ ทำงานนั้นๆ

จากความหมายของความพึงพอใจที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึก หรือทัศนคติที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่รู้สึกชอบและมีความสุข ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติที่ผู้ปกครองชอบใจและมีความสุขจากการได้ทำกิจกรรมจากในคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ นั้นเอง

5.2 ทฤษฎีการสร้างความพึงพอใจ

มาสโลว์ (Maslow. 1970 : 80-81) กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนมีความต้องการเหมือนกัน แต่ความต้องการนั้นเป็นลำดับขั้น ตามสมมติฐานเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ดังนี้

1. มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอและไม่มีที่สิ้นสุด ขณะที่ความต้องการสิ่งใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นก็จะเกิดขึ้นอีกไม่มีที่สิ้นสุด

2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่ใช่สิ่งจูงใจสำหรับพฤติกรรมอื่นอีกต่อไป ความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นที่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรม

3. ความต้องการของมนุษย์จะเรียงเป็นลำดับขั้นตามความสำคัญ กล่าวคือ เมื่อความต้องการระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการระดับสูงก็จะเรียกร้องให้มีการตอบสนอง ซึ่งลำดับขั้นจากต่ำไปสูงมีดังนี้

- 3.1 ความต้องการด้านร่างกาย
- 3.2 ความต้องการด้านความปลอดภัยหรือมั่นคง
- 3.3 ความต้องการด้านสังคม
- 3.4 ความต้องการที่จะได้รับการยอมรับนับถือ
- 3.5 ความต้องการความสำเร็จในชีวิต

ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์สรุปได้ว่า ความต้องการทั้งห้าขั้นของมนุษย์มีความสำคัญไม่เท่ากัน การจูงใจหรือการสร้างความพึงพอใจตามทฤษฎีนี้จะต้องพยายามตอบสนองความต้องการของมนุษย์ซึ่งมีความต้องการที่แตกต่างกันออกไป และความต้องการในแต่ละขั้นนี้จะมีความสำคัญแก่บุคคลมากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความพึงพอใจที่ได้รับการตอบสนองจากความต้องการนั่นเอง

5.3 ความพึงพอใจที่มีต่อการบริการ

การสร้างความพึงพอใจที่มีต่อการให้บริการโดยมีหลักและแนวทางคือ

5.3.1 การให้บริการอย่างเสมอภาค คือการบริการที่มีความยุติธรรม ทุกคนเท่าเทียมกัน ได้รับการปฏิบัติเหมือนกัน ไม่มีการแบ่งแยกกีดกันในกาให้บริการ และใช้มาตรฐานการให้บริการเหมือนกัน

5.3.2 การให้บริการที่ตรงเวลา คือ การให้บริการที่ตรงเวลา และตรงตามความต้องการ

5.3.3 การให้บริการที่เพียงพอ คือ การให้บริการด้านสถานที่ บุคคลากร และวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆอย่างเพียงพอและเหมาะสม

5.3.4 การให้บริการอย่างต่อเนื่อง คือ การให้บริการและดูแลจนกว่าจะจบการบริการนั้นๆ

5.3.5 การให้บริการอย่างก้าวหน้า คือ การให้บริการที่มีการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพให้มีความก้าวหน้าไปเรื่อยๆ

การสร้างพึงพอใจ นอกจากจะต้องมีความเสมอภาค ต่อเนื่อง ตรงต่อเวลา และเพียงพอในการให้บริการแล้ว สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือการมีคุณภาพ ซึ่งศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541 : 55-56) ให้ความหมายว่าเป็นการบริการที่สนองความจำเป็นตามที่กำหนด มุ่งความสำคัญที่ผู้รับบริการ ซึ่งผู้รับบริการมีความจำเป็น ความต้องการและความคาดหวัง ผู้บริการที่สามารถตอบสนองของความต้อการนี้ได้ถือว่ามีคุณภาพ

6. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำคู่มือ

6.1 ความหมายของคู่มือ

นักวิชาการได้อธิบายเกี่ยวกับความหมายของคู่มือไว้ดังนี้

ปรีชา ช้างขวัญยืน ; และคนอื่น ๆ (2539: 127) ได้อธิบายความหมายของคู่มือว่าเป็นหนังสือที่ใช้ควรควบคู่ไปกับการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ทำให้แนวทางปฏิบัติกับผู้สามารถกระทำสิ่งนั้นให้บรรลุตามเป้าหมายในทำนองเดียวกัน

อนุชิต เริงจำเนียร (2545: 22) ได้อธิบายเกี่ยวกับความหมายของคู่มือว่าเป็นหนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ใช้คู่มือได้ศึกษาทำความเข้าใจ และง่ายต่อการปฏิบัติตามได้ในการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกันมากที่สุด และทำให้นักเรียนนักศึกษา มีความรู้ความสามารถและทักษะที่ใกล้เคียงกัน

จากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของคู่มือ ซึ่งนักวิชาการได้อธิบายมาแล้วพอสมควรสรุปได้ว่า คู่มือเป็นเอกสารที่ให้ ความรู้เกี่ยวกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่ผู้ใช้โดยมุ่งหวังให้ผู้อ่านหรือผู้ใช้เข้าใจและความสามารถดำเนินการในเรื่องนั้นด้วยตนเองอย่างถูกต้อง

6.2 ประเภทของคู่มือ

ในการจัดทำคู่มือได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายประเภทของคู่มือดังนี้

ปรีชา ช้างขวัญยืน ; และคนอื่น ๆ (2539: 127-132) อธิบายเกี่ยวกับประเภทของ คู่มือทั่วไป ว่ามีคู่มือ 3 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่

1. คู่มือครู (Teacher's manual handbook) เป็นหนังสือที่ให้แนวทาง และให้คำแนะนำแก่ครูเกี่ยวกับสาระ วิธีการ กิจกรรม สื่อ วัสดุ อุปกรณ์และแหล่งข้อมูลอ้างอิงต่างๆ ปกติมักใช้ควบคู่กับตำราเรียนหรือหนังสือเรียน

2. คู่มือผู้เรียน (Student's manual or Workbook) คือหนังสือที่ผู้เรียนใช้ควบคู่ไปกับตำราที่เรียนปกติจะประกอบด้วยสาระ คำสั่ง แบบฝึกหัด ปัญหาหรือคำถาม ที่ว่างสำหรับเขียนคำตอบและการทดสอบ ปัจจุบันคู่มือผู้เรียนไม่เพียงแต่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับหนังสือตำราเท่านั้น แต่อาจจะใช้เป็นคู่มือสำหรับการศึกษาค้นคว้าไปกับสื่ออื่นๆ ที่ทำหน้าที่แทนครู เช่นบทเรียนทางไกล บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น

3. คู่มือทั่วไป เป็นหนังสือที่ให้ข้อความรู้เกี่ยวกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่ผู้อ่าน โดยมุ่งหวังให้ผู้อ่านหรือผู้ใช้เข้าใจสามารถดำเนินการในเรื่องนั้นๆ ด้วยตนเองได้อย่างถูกต้อง

อำนาจ เภาตระกูล (2541: 8 – 10) ได้อธิบายเกี่ยวกับประเภทของคู่มือ ว่าคู่มือมี 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่หนึ่ง คู่มือหลักสูตร เป็นเอกสารที่มีสาระละเอียดและข้อเสนอแนะแก่ผู้ใช้หลักสูตรให้สามารถเข้าใจแนวทางการใช้และข้อพึงปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยให้การนำหลักสูตรไปใช้ตามเจตนารมณ์นั้นๆ ประเภทที่สองคือ คู่มือการฝึกงานเป็นเอกสารที่เสนอแนวทางปฏิบัติการฝึกงานของผู้เรียนทั้งในสถานศึกษาหรือสถานประกอบการ รวมทั้งให้ผู้ที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการฝึกงานได้มีแนวทางในการปฏิบัติ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ประเภทที่สามคือ คู่มือนักเรียนเป็นเอกสารแนะนำการปฏิบัติตนของนักเรียนที่อยู่ในสถานศึกษาแห่งนั้น โดยเสนอแนะเกี่ยวกับข้อมูลของสถานศึกษา อาคารที่ตั้ง กฎระเบียบ วิธีปฏิบัติสิทธิประโยชน์ซึ่งเป็นบริการ และเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่นักเรียนจะได้รับ

จากแนวคิดของนักวิชาการเกี่ยวกับประเภทของคู่มือดังกล่าวนี้ สามารถสรุปได้ว่าคู่มือแบ่งเป็น 3 ประเภทได้แก่

1. คู่มือเกี่ยวกับการสอน เป็นคู่มือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามกลุ่มต่างๆ ที่เสนอแนะแนวทางหรือเทคนิค วิธีการสอน การใช้สื่อ หรือนวัตกรรมที่สัมพันธ์กัน เช่น คู่มือรายวิชา คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการเรียนรู้

2. คู่มือการปฏิบัติกิจกรรม เป็นเอกสารที่เสนอแนวทางการปฏิบัติการฝึกงานของผู้เรียนทั้งสถานศึกษา หรือสถานประกอบการรวมทั้งให้ผู้ที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการฝึกงานได้มีแนวทางในการปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันเป็นคู่มือที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้เช่น คู่มือการประกอบเครื่องคอมพิวเตอร์ระดับชั้น ปวส.

3. คู่มือทั่วไป เป็นหนังสือที่ให้ข้อความรู้เกี่ยวกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่ผู้อ่านโดยมุ่งหวังให้ผู้อ่านหรือผู้ใช้เข้าใจสามารถดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ด้วยตนเองได้อย่างถูกต้อง เช่น คู่มือประกอบอาหาร

6.3 องค์ประกอบของคู่มือ

ในการจัดทำคู่มือนั้นมีส่วนประกอบที่สำคัญๆ ที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานได้ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบของคู่มือไว้ดังนี้

ปรีชา ช้างขวัญยืน ; และคนอื่นๆ (2539: 154 – 156) ได้อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบการจัดทำคู่มือว่าต้องประกอบด้วย คำชี้แจงการใช้คู่มือ เนื้อหาสาระการเตรียมการสอน กระบวนการวิธีการและกิจกรรม การเขียนคู่มือต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้ การคาดคะเนล่วงหน้าว่าผู้ใช้นั้นจะประสบปัญหาเกี่ยวกับเรื่องอะไร แล้วจัดทำข้อมูลที่จะช่วยเสริมความรู้ อันทำให้ผู้ใช้สามารถแก้ปัญหาได้คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกัน และแก้ปัญหาโดยปกติผู้เขียนคู่มือควรเป็นผู้มีประสบการณ์ในเรื่องที่เขียนมากพอสมควร ซึ่งจะช่วยให้รู้ว่าการดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ มักจะมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นบ้าง และจุดอ่อนมีอะไรบ้าง ผู้เขียนคู่มือสามารถให้คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันวิธีแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับผู้อ่านหรือผู้ใช้คู่มือได้ คู่มือที่ดีควรให้แหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิงซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านหรือผู้ใช้ในการศึกษาค้นคว้าต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของ เอกวุฒิ ไกรมาก เอกวุฒิ ไกรมาก (2541 : 54) อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบของคู่มือว่าจะประกอบด้วยคำชี้แจงการใช้คู่มือ เนื้อหาที่จะสอน การเตรียมการสอน กระบวนการ วิธีการ และกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ความรู้เสริมปัญญา คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกัน และแก้ปัญหา แหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิง

แนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบของคู่มือที่ดีนั้นต้องเป็นประโยชน์ต่อผู้นำไปใช้งานต่อการทำความเข้าใจ โดยประกอบไปด้วย คำชี้แจงในการใช้คู่มือ เนื้อหาเหมาะสมกับวัยของนักเรียน และครอบคลุมทุกด้าน วิธีนำไปใช้ และการแนะนำแหล่งความรู้อ้างอิงต่าง ๆ ตลอดจนการเสนอสื่ออุปกรณ์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาหรือกิจกรรม

6.4 ลักษณะของคู่มือที่ดี

คู่มือที่ดีควรเป็นคู่มือที่ผู้ใช้นำไปใช้แล้วสามารถปฏิบัติตามได้ถูกต้องและเป็นไปตามจุดประสงค์ที่ต้องการ นักวิชาการได้อธิบายเกี่ยวกับลักษณะที่ดีของคู่มือไว้ดังนี้

ปรีชา ช้างขวัญยืน : และคนอื่นๆ (2539: 159 – 160) ได้อธิบายเกี่ยวกับลักษณะของคู่มือว่าต้องมีความชัดเจนและให้รายละเอียดครอบคลุม เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจถูกต้อง การเขียน คู่มือต้องครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ เช่น ควรระบุให้ชัดเจนว่าคู่มือนั้นเป็นคู่มือสำหรับใครและใครเป็นผู้ใช้ กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนว่าต้องการให้ผู้ใช้ทำอะไรบ้าง คู่มือนี้ช่วยผู้ใช้ได้อย่างไร ได้ประโยชน์

อะไรบ้าง ควรมีส่วนที่ให้หลักการหรือความรู้ที่จำเป็นแก่ผู้ใช้เพื่อให้การใช้ คู่มือเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ควรมีส่วนที่ให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้เกี่ยวกับการเตรียมตัว การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ มีส่วนที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนกระบวนการในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มีคำถามหรือกิจกรรมให้ผู้ใช้เครื่องมือทำเพื่อตรวจสอบความเข้าใจในการอ่านหรือปฏิบัติตามขั้นตอนที่เสนอแนะ และเว้นที่ว่างสำหรับผู้ใช้คู่มือในการเขียนคำตอบรวมถึงคำถามหรือแนวในการตอบ ใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการช่วยให้ผู้ใช้เครื่องมือได้โดยสะดวก เช่น การจัดทำรูปเล่ม ขนาดการเลือกตัวอักษร การใช้คำการใช้ภาพ การเน้นข้อความบางตอนและการใช้แหล่งอ้างอิงที่เป็นประโยชน์ ซึ่งอาจเป็นบรรณานุกรม รายชื่อชมรมรายชื่อสื่อ รายชื่อสถาบันและรายชื่อบุคคล ในทำนองเดียวกัน เอกวุฒิ ไกรมาก (2541: 57) ได้อธิบายเกี่ยวกับลักษณะที่ดีของคู่มือว่า สามารถเข้าใจลักษณะเนื้อหาขอบข่ายหรือสิ่งที่จะสอนได้อย่างกระจ่างชัด มองเห็นโครงร่างของการสอนทั้งหมด ช่วยให้สามารถดำเนินตามแนวทางและขั้นตอนต่าง ๆ ได้

ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์; และมาเรียม นิลพันธ์ (2542: 17-18) ได้อธิบายเกี่ยวกับลักษณะคู่มือโดยแบ่งเป็น 3 ด้านได้แก่ ด้านแรกคือ ด้านเนื้อหา รายละเอียดในคู่มือควรตรงกับเนื้อหาที่ศึกษาและไม่ยากเกินไปจนทำให้ไม่มีผู้สนใจหยิบอ่าน การนำเสนอเนื้อหาควรให้เหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของผู้ที่จะศึกษาข้อมูลที่มีอยู่ในคู่มือ นั้น อ่านสามารถประยุกต์ใช้ได้เนื้อหาที่เหมาะสมที่จะนำไปใช้อ้างอิงควรมีกรณีตัวอย่างประกอบในบางเรื่องเพื่อทำความเข้าใจง่าย และควรมีการปรับปรุงให้ทันสมัยเสมอ ด้านที่สองคือ รูปแบบตัวอักษรที่ใช้ควรมีขนาดตัวโตและรูปแบบที่ชัดเจนอ่านง่ายเหมาะสมกับผู้ใช้ ควรมีรูปภาพประกอบลักษณะการจัดรูปเล่มทำให้น่าสนใจ ใช้ภาษาให้เข้าใจง่ายเหมาะสมกับผู้ใช้ ระบบการนำเสนอควรเป็นจากง่ายไปหายากเป็นเรื่อง ๆ ให้ชัดเจน ด้านที่สาม คือ ด้านการนำไปใช้ ควรระบุขั้นตอนวิธีการใช้ให้ชัดเจน มีแผนภูมิ มีตารางมีตัวอย่างประกอบให้สามารถนำไปปฏิบัติได้ มีข้อมูลสามารถใช้เพื่อการประสานงานต่าง ๆ ได้สะดวกบอกสิทธิประโยชน์และข้อควรปฏิบัติให้เข้าใจง่าย

จากแนวคิดและผลการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะที่ดีของคู่มือ ซึ่งนักวิชาการได้อธิบายมาแล้วสรุปความได้ว่า ลักษณะที่ดีของคู่มือ จะต้องมีการเรียงลำดับขั้นตอนการใช้ ให้ชัดเจนและง่ายต่อการทำความเข้าใจ เมื่ออ่านต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้ถูกต้องไม่สับสน ต้องเน้นแนวปฏิบัติที่สำคัญ ควรแสดงแผนภาพ แผนภูมิ แผนผัง เพื่อช่วยให้ปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้ง่ายและรูปแบบของคู่มือควรมีรูปแบบที่น่าสนใจ สวยงามน่าอ่าน และทนทานต่อการใช้งาน

6.5 แนวทางการจัดทำคู่มือ

เพื่อให้ การจัดการทำคู่มือมีความถูกต้อง ชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสารดังนี้

ปรีชา ช้างขวัญยืน : และคนอื่น ๆ (2539: 132-134) ได้กล่าวว่า การเขียนคู่มือ นั้นจะต้องเป็นแนวปฏิบัติเป็นสำคัญ ส่วนวิธีการจัดกิจกรรมนั้นจะต้องเขียนให้ละเอียดที่สามารถปฏิบัติ

ตามขั้นตอนได้ และควรแสดงแผนภาพ แผนภูมิ แผนผัง เพื่อช่วยให้ครูปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้ง่าย การเขียนคู่มือ ผู้อ่านได้รับความรู้ทางภาษาเขียนแต่ไม่มีโอกาสซักถาม ผู้เขียนในประเด็นที่สงสัยได้ คู่มือจึงต้องมีความชัดเจน และมีรายละเอียดครอบคลุมประเด็นที่น่าสงสัยไว้ทั้งหมดเพื่อที่ผู้อ่านจะได้ เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน การเขียนคู่มือครอบคลุมประเด็นดังนี้

1. ควรระบุให้ชัดเจนว่า คู่มือนั้นเป็นคู่มือสำหรับใคร ใครเป็นผู้ใช้
2. กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ต้องการให้ผู้ใช้ได้อะไรบ้าง
3. คู่มือควรมีส่วนจะช่วยให้ผู้ใช้ได้อย่างไร มีประโยชน์อะไรบ้าง
4. ควรมีส่วนที่ให้หลักการหรือความรู้ที่จำเป็นแก่ผู้ใช้ในการใช้เครื่องมือ เพื่อให้การใช้คู่มือมีประสิทธิภาพสูงสุด
5. มีส่วนที่แนะนำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมตัว เตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งที่จำเป็นตามคู่มือแนะนำ
6. ควรมีส่วนให้คำแนะนำผู้ใช้เกี่ยวกับขั้นตอนหรือกระบวนการในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
7. เนื้อหาสาระควรมีความถูกต้อง สามารถช่วยให้ผู้ใช้คู่มือทำสิ่งนั้นได้สำเร็จ
- 7.1 มีข้อมูลรายละเอียดที่เพียงพอจะช่วยให้ผู้สามารถในการทำสิ่งนั้นได้สำเร็จ
- 7.2 ต้องเรียงลำดับขั้นตอนอย่างเหมาะสมจึงจะช่วยให้ผู้ใช้ทำสิ่งนั้นได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว ประหยัด
- 7.3 สามารถใช้ภาษาสื่อให้ผู้เข้าใจตรงกับผู้เขียน ไม่คลุมเครือหรือทำให้เกิดการเข้าใจผิด ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย หากสิ่งใดยุ่งยากซับซ้อนควรใช้เทคนิคอื่น ๆ เช่น ภาพ ตาราง การ ยกตัวอย่าง การใช้สีจำแนก เป็นต้น
- 7.4 ควรแนะนำเคล็ดลับ หรือเทคนิควิธีต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้ใช้กระทำการสิ่งนั้น ๆ ได้ซึ่งข้อมูลนี้จะมาจากการประสบการณ์ของผู้เขียน
- 7.5 ควรมีคำถามหรือกิจกรรมให้ผู้ใช้คู่มือทำ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจจากการ อ่าน หรือปฏิบัติตามขั้นตอนที่เสนอแนะ
8. ควรใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการช่วยให้ผู้ใช้คู่มือได้สะดวก เช่น การจัดรูปเล่ม ขนาดการเลือกตัวอักษร ขนาดตัวอักษร การใช้ตัวดำ การใช้สี การใช้ภาพ การใช้การตีกรอบเน้นข้อความบางตอน เป็นต้น

9. ควรใช้แหล่งอ้างอิงที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ซึ่งอาจเป็นบรรณานุกรม รายชื่อชมรม รายชื่อสื่อ รายชื่อสถาบัน รายชื่อบุคคลสำคัญ เป็นต้น

จากเอกสารข้างต้น จะเห็นได้ว่า แนวทางการจัดทำคู่มือที่ได้นั้น ควรยึดแนวปฏิบัติจริงเป็นสิ่งสำคัญ และควรเน้นเนื้อหาส่วนของวิธีการจัดกิจกรรมให้ละเอียด เรียบเรียงด้วยภาษาที่อ่านง่าย เข้าใจง่าย เพื่อให้ผู้ที่นำคู่มือไปใช้สามารถได้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ โดยผู้วิจัยนำเสนอเป็นขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือผู้ปกครองเด็กปฐมวัย แม่กับลูก พ่อกับลูก หรือผู้ปกครองกับเด็กปฐมวัยที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้ปกครอง แม่กับลูก พ่อกับลูก หรือผู้ปกครองกับเด็กปฐมวัย ที่พาเด็กปฐมวัยมาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร และสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์
2. แบบประเมินการรับรู้และแบบความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสร้างคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ มีขั้นตอนดังนี้

1. ดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคู่มือผู้ปกครอง และการส่งเสริมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

2. ประมวลประสบการณ์ความรู้และสร้างคู่มือผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ฉบับร่าง ซึ่งประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัย และบทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในส่งเสริมการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดเนื้อหาเกี่ยวกับหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กทุกด้านอย่างต่อเนื่อง เน้นเด็กเป็นสำคัญ และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการประเมินพัฒนาการอย่างสม่ำเสมอ มีความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมที่จัดจะต้องเหมาะสมกับวัย และความสนใจของเด็ก กิจกรรมที่จัดเน้นใช้ของจริง และใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยการสังเกต สัมผัส ค้นคว้า ทดลอง และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

ตอนที่ 2 การเข้าร่วมกิจกรรมกับพิพิธภัณฑ์ การจัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับส่งเสริมการเรียนรู้ และการประเมินผล โดยมีรายละเอียดเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมกับทางพิพิธภัณฑ์ ลักษณะของอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ต่างๆ เช่น ของจำลองเพื่อการทดลองจับ อุปกรณ์เพื่อประดิษฐ์ชิ้นงาน กระดาษและสีสำหรับวาดรูป หุ่นมือประกอบการเล่านิทาน เป็นต้น นอกจากนี้ ในตอนที่ 2 จะมีคำแนะนำเกี่ยวกับการประเมินผลในระดับปฐมวัย โดยใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เช่น ประเมินจากการสังเกตความสนใจ ความตั้งใจในการร่วมกิจกรรมของเด็ก ประเมินจากการพูดคุยซักถาม ประเมินจากชิ้นงานที่เด็กทำ และการสร้างแบบบันทึกพฤติกรรมอย่างง่าย เป็นต้น

ตอนที่ 3 แผนการจัดกิจกรรมที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมโดยใช้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งเรียนรู้ โดยมีตัวอย่างของแผนการจัดกิจกรรมเรื่อง นักโบราณคดีตัวน้อย ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อต่างๆ คือ สารสำคัญ สารการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ ตัวอย่างนิทาน เรื่อง “ลูกปิดที่หายไป” สื่อประกอบการเรียนรู้ วิธีการประเมินผลและสรุปความคิดรวบยอดจากกิจกรรม

ตอนที่ 4 แนวทางการประยุกต์ใช้และพัฒนาคู่มือ ซึ่งประกอบด้วยแนวทางการออกแบบกิจกรรมและพัฒนาคู่มือการส่งเสริมการเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัยด้วยตัวเอง ส่วนบันทึกเพิ่มเติมให้ผู้ปกครองได้บันทึกข้อมูลพฤติกรรมของเด็กที่เกิดขึ้นระหว่างร่วมกิจกรรม และสามารถวาดภาพหรืออัดภาพถ่ายจากกล้องเพื่อมาติดไว้ในส่วนบันทึกภาพประทับใจ

3. ดำเนินการตรวจสอบคู่มือฉบับร่างจากผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมพิพิธภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านผู้ปกครองเด็กปฐมวัย และผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นการยืนยันในส่วนของเนื้อหาที่ถูกต้อง และแนะนำเพื่อการปรับเปลี่ยนในส่วนที่บกพร่องเกี่ยวกับสำนวน

ภาษาและความเหมาะสมของกิจกรรมที่นำมาใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคู่มือฉบับร่างมีดังนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกริก ยุ้นพันธ์ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
และผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑสถานของเล่นกรีกยุ้นพันธ์
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

นางสาวมณฑนา ยุบล เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานชำนาญงาน
สังกัดพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร
กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

อาจารย์วรรณนิภา ชติรัตน์ รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารทั่วไป
โรงเรียนทรงวิทยา สังกัดการศึกษาเอกชน
จังหวัดสมุทรปราการ

ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มีดังนี้

1. ทำการปรับปรุงตัวอักษรที่ใช้ในการจัดพิมพ์คู่มือผู้ปกครองให้เป็นตัวอักษรมาตรฐานและมีขนาดใหญ่ขึ้นเพื่อสะดวกต่อการอ่านคู่มือ
2. ตัดทอนเนื้อหาบางส่วนที่มีความยาวมากเกินไป
3. ปรับปรุงเนื้อหาส่วนที่เกี่ยวข้องกับลูกบิดโบราณให้มีเนื้อหาที่ชัดเจนและถูกต้องมากขึ้น
4. นำคู่มือที่ได้รับการแก้ไขแล้วมาทำการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบคุณภาพและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อหาดัชนีความสอดคล้อง [Index of Item Objective Congruence: IOC] เกณฑ์การประเมิน ได้ค่า IOC เท่ากับ .94 ถือว่า มีความเหมาะสม
5. นำคู่มือที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญไปปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปหาประสิทธิภาพด้วยการวิธีการทดลองเป็นรายบุคคล [Individual Try Out] โดยนำคู่มือไปให้ผู้ปกครองที่พาเด็กปฐมวัยมาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ทดลองใช้ 30 คน และดำเนินการปรับปรุงแก้ไข
6. นำคู่มือไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง
7. วิเคราะห์ข้อมูลจากการแสดงความคิดเห็นของผู้ปกครองด้วยวิธีการวิเคราะห์ทางสถิติ

2. การสร้างแบบประเมินการรับรู้ของผู้ปกครองเรื่องการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์และแบบประเมินความพึงพอใจผู้ปกครองที่มีต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบประเมินการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ แบบประเมินการรับรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับความสำคัญของการใช้คู่มือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัยในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ดังนี้

1.1 เอกสารและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครอง เด็กปฐมวัย และการส่งเสริมการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์

1.2 เอกสารเกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบประเมิน การสร้างคำถามและการวิเคราะห์แบบประเมิน

1.3 เอกสารเกี่ยวกับความพึงพอใจ และการประเมินความพึงพอใจ

2. สร้างแบบประเมินการรับรู้ของผู้ปกครองเรื่องการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ซึ่งประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบประเมินการรับรู้บทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ มีลักษณะเป็นแบบเลือกคำตอบ จำนวน 10 ข้อ ระดับการให้คะแนนคือ ข้อถูก 1 คะแนน และข้อผิด 0 คะแนน

ตอนที่ 3 แบบประเมินการรับรู้ความสำคัญของการใช้คู่มือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัยในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ มีลักษณะเป็นแบบเลือกคำตอบ จำนวน 10 ข้อ ระดับการให้คะแนนคือ ข้อถูก 1 คะแนน และข้อผิด 0 คะแนน

3. สร้างแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ซึ่งประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบประเมินความพึงพอใจต่อคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ มีลักษณะเป็นแบบเลือกคำตอบ จำนวน 10 ข้อ ระดับของการให้คะแนนมี 3 ระดับ คือ พึงพอใจมาก ปานกลาง และไม่พอใจ

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

4. นำแบบประเมินการรับรู้ของผู้ปกครองเรื่องการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญกิจกรรมพิพิธภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านผู้ปกครองเด็กปฐมวัย และผู้เชี่ยวชาญการวัดผลและประเมินผล ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญดังนี้

นางสาวมณฑนา ยุกด	เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ชำนาญงาน สังกัดพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร
อาจารย์วรรณนิภา ชติรัตน์	รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารทั่วไป โรงเรียนทรงวิทยา สังกัดการศึกษาเอกชน จังหวัดสมุทรปราการ
อาจารย์อมรรัตน์ มากคง	ครูชำนาญการ หัวหน้างานวัดผล โรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดสมุทรปราการ

เมื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา [Content Validity] ด้วยวิธีการ IOC ได้ค่าเท่ากับ 1 ถือว่ามีความเหมาะสม

5. นำแบบประเมินการรับรู้ของผู้ปกครองเรื่องการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่พาเด็กปฐมวัยมาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ทดลองใช้ 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบประเมิน ด้วยวิธีของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน [Kuder Richardson] จากสูตร KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินการรับรู้ของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีต่อการใช้คู่มือในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ทั้งฉบับเท่ากับ .79

6. นำแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มประชากรที่เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ทดลองใช้ 30 คน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบัค [Cronbach] ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .76

7. นำแบบประเมินการรับรู้ของผู้ปกครองเรื่องการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

8. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์ทางสถิติ

4. การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลวิจัยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. เสนอโครงการการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ให้กับพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร เพื่อขออนุมัติในการทดลองใช้คู่มือ โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้ดำเนินการประสานงานกับทางพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร ด้วยตนเอง
2. ประชาสัมพันธ์โครงการและรับสมัครผู้ปกครองเด็กปฐมวัยเข้าร่วมโครงการผ่านทางเครือข่ายผู้ปกครองในอินเทอร์เน็ต
3. รวบรวมใบสมัครจากผู้ปกครอง พร้อมประสานงานรายละเอียดและนัดหมายวันเวลาดำเนินกิจกรรมตามโครงการ
4. ดำเนินการประเมินการรับรู้ของผู้ปกครองเรื่องการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร ก่อนศึกษาคู่มือ [Pre-test]
5. หลังจากการทำแบบประเมินก่อนการศึกษาคู่มือ [Pre-test] ผู้วิจัยแนะนำการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ เป็นรายบุคคล
6. ผู้วิจัยเชิญผู้ปกครองพาเด็กปฐมวัยเข้าชมพิพิธภัณฑ์ตามแผนกิจกรรมในคู่มือในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์
7. ประเมินการรับรู้ของผู้ปกครองเรื่องการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ หลังศึกษาคู่มือ [Post-test]
8. ประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์
9. ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นรายบุคคล

ทั้งนี้การเก็บข้อมูลจะใช้วิธีแบบ One Group Pre-test Post-test Design (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2535:124)

Pre-test	Treatment	Post-test
T ₁	X	T ₂

เมื่อ T₁ หมายถึง ประเมินการรับรู้ของผู้ปกครองก่อนทดลอง [Pre-test]

X หมายถึง การศึกษาจากคู่มือ [Treatment]

T₂ หมายถึง ประเมินการรับรู้ของผู้ปกครองหลังการทดลอง [Post-test]

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

การหาค่าเฉลี่ย ใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2545 : 219) ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad \bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} = คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = จำนวนผู้ปกครองในกลุ่มตัวอย่าง

การหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน Standard Deviation ใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2545 : 219) ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S = ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

N = จำนวนผู้ปกครองในกลุ่มตัวอย่าง

$\sum X$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum X^2$ = ผลรวมของคะแนนผู้ปกครองแต่ละตัวยกกำลังสอง

สถิติในการหาคุณภาพเครื่องมือ

การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และค่าดัชนีความสอดคล้อง ใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2545:45) ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad \text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC = ดัชนีความสอดคล้องของประเด็นคำถามในด้านต่างๆ

$\sum R$ = ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินการรับรู้ของผู้ปกครอง โดยใช้วิธีของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน [Kuder Richardson] KR – 20 ใช้สูตร (บุญเขต ภิญโญอนันตพงษ์. 2545 : 220) ดังนี้

$$\text{สูตร } r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ r_{tt} = ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

n = จำนวนข้อของแบบทดสอบทั้งหมด

p = สัดส่วนของผู้ปกครองที่ตอบถูกในแต่ละข้อ

q = สัดส่วนของผู้ปกครองที่ตอบผิดในแต่ละข้อ ($q=1-p$)

s_t^2 = คะแนนความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครอง โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของ ครอนบาค [Cronbach] ใช้สูตร (บุญเขต ภิญโญอนันตพงษ์. 2545 : 220)

$$\text{สูตร } \alpha = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ α = ค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

k = จำนวนข้อของเครื่องมือ

s_i^2 = ค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

s_t^2 = ค่าความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนก่อนทดลองและหลังการทดลอง โดยใช้ t-test แบบ Dependent Samples ใช้สูตร (บุญเขต ภิญโญอนันตพงษ์. 2526:99) ดังนี้

สูตร $t = \frac{\bar{D}}{S_{\bar{D}}}$

โดยที่ $S_{\bar{D}} = \frac{S_D}{\sqrt{N}}$

- เมื่อ t = ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
 D = คะแนนความแตกต่าง
 N = จำนวนข้อ
 \bar{D} = ค่าเฉลี่ยคะแนนความแตกต่าง
 $S_{\bar{D}}$ = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลต่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองเป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนผู้ปกครองในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
\bar{D}	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลต่างคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
$S_{\bar{D}}$	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเฉลี่ย
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t - distribution
p	แทน	ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นด้านการรับรู้บทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ความสำคัญของการใช้คู่มือผู้ปกครอง และความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือผู้ปกครองแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านการรับรู้บทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย และความคิดเห็นด้านการรับรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ก่อนและหลังการทดลอง

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีต่อคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นด้านการรับรู้บทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ความสำคัญของการใช้คู่มือผู้ปกครอง และความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือผู้ปกครองแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดและแบบสัมภาษณ์ มาสังเคราะห์ได้ข้อมูลดังนี้ ก่อนการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร เป็นเรื่องยากและไม่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย เนื่องจากไม่ใช่พิพิธภัณฑ์สำหรับเด็กโดยเฉพาะ แต่หลังจากที่ผู้ปกครองได้ทำการศึกษาคู่มือและดำเนินกิจกรรมกับเด็กปฐมวัยตามคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์แล้ว ผู้ปกครองทุกคนที่ร่วมกิจกรรมมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า ได้รับรู้บทบาทการเป็นผู้ส่งเสริมการเรียนรู้ บทบาทการเป็นผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ และการรับรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์เพิ่มขึ้น จากการสังเกต หลังจากได้รับแจกคู่มือแล้ว ผู้ปกครองจะให้ความสนใจกับเนื้อหาในคู่มือเป็นอย่างดี ปฏิบัติตามคำแนะนำต่างๆตามขั้นตอนที่คู่มือระบุไว้ และหยิบคู่มือมาเปิดอ่านประกอบการทำกิจกรรมเป็นระยะๆ รวมทั้งมีการจดบันทึกเรื่องราวต่างๆ ลงในส่วนบันทึกข้อมูลในช่วงท้ายของคู่มือ ผู้ปกครองหลายครอบครัว สนใจที่จะเข้าร่วมโครงการครั้งต่อไป และจากการติดตามผลการวิจัยเพิ่มเติม มีหลายครอบครัวพาเด็กปฐมวัยมาเที่ยวพิพิธภัณฑ์ด้วยตนเอง และประยุกต์ความรู้ความเข้าใจจากคู่มือในบทที่ 4 เพื่อออกแบบรูปแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในครอบครัวของตนเอง

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อคู่มือผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์พบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก จากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครองส่วนมากที่เข้าร่วมโครงการวิจัยในครั้งนี้ เป็นผู้ปกครองที่พาเด็กไปเที่ยวนอกบ้านบ่อยๆ แต่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยมากนัก ผู้ปกครองมีความพอใจที่รับรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการส่งเสริมการเรียนรู้แบบง่ายๆ ที่สามารถทำได้ด้วยตนเอง เช่น การวางแผนการไปเที่ยวล่วงหน้า การเตรียมอุปกรณ์หรืองานประดิษฐ์ง่ายๆ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวต่างๆไปด้วย การพูดคุยและเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวด้วยการตั้งคำถามง่ายๆ การสรุปความคิดรวบยอดด้วยการวาดภาพและจดบันทึกเรื่องราวลงในไปรษณียบัตรแล้วส่งกลับหาตัวเองที่บ้าน ซึ่งจากการติดตามผลหลังการวิจัยพบว่า มีหลายครอบครัวนำวิธีการนี้ไปใช้ต่อ คือ เขียนไปรษณียบัตรทุกครั้งไปเที่ยวนอกบ้าน และเก็บรวบรวมเป็นแฟ้มผลงานของเด็ก ในช่วงท้ายของการวิจัย ในการพูดคุยเป็นกลุ่มหลังทำแบบประเมินความพึงพอใจ ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นว่ามีความพึงพอใจกับคู่มือและแผนกิจกรรมที่ได้ทำ พอใจที่เห็นเด็กได้ร่วมกิจกรรมอย่างมีความรู้และมีความสุข หลายคนให้ความเห็นว่าเป็นโครงการที่ดีและควรขยายผลจัดทำโครงการต่อไป นอกจากนี้ผู้ปกครองได้ให้ข้อเสนอแนะว่าคู่มือผู้ปกครองในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภท

พิพิธภัณฑศควรมีภาพประกอบเพิ่มมากขึ้น และจัดทำรูปเล่มให้สวยงามเพื่อความดึงดูดใจในการศึกษา
คู่มือ

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้บทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย และการรับรู้เกี่ยวกับ
ความสำคัญของการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑศ ก่อนและหลังการทดลอง
การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนโดยรวมจากแบบประเมินก่อนและหลังการใช้คู่มือ
ผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑศ มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัง
แสดงผลในตาราง 1

ตาราง 1 การรับรู้บทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย และการรับรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการใช้คู่มือ
ผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑศ ก่อนและหลังการทดลอง

การรับรู้		\bar{X}	S	\bar{D}	$S_{\bar{D}}$	t	Sig.
บทบาทการเป็นผู้ปกครอง เด็กปฐมวัย	ก่อนการ ทดลอง	6.80	1.40	1.33	.88	8.26**	.00
	หลังการ ทดลอง	8.13	1.22				
ความสำคัญของการใช้ คู่มือเพื่อส่งเสริมการ เรียนรู้ให้เด็กปฐมวัย	ก่อนการ ทดลอง	6.93	1.64	1.43	1.19	6.57**	.00
	หลังการ ทดลอง	8.37	1.00				
รวม	ก่อนการ ทดลอง	13.73	2.59	2.77	1.52	9.94**	.00
	หลังการ ทดลอง	16.50	1.80				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 1 พบว่า ก่อนการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภท
พิพิธภัณฑศ ผู้ปกครองมีค่าเฉลี่ยคะแนนด้านการรับรู้บทบาทการเป็นผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้

แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ เท่ากับ 6.80 และหลังการทดลอง ผู้ปกครองมีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงขึ้น เป็น 8.13 โดยมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 1.33 คะแนน ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ $p < .01$ ($t = 8.26$, $sig = .00$)

ส่วนการรับรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการใช้คู่มือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัยใน แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ก่อนการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ย เป็น 6.93 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงขึ้นเป็น 8.37 โดยมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 1.43 คะแนน ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($t = 6.57$, $sig = .00$)

แสดงว่า จากการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ จะทำให้ผู้ปกครองเกิดการรับรู้เพิ่มมากขึ้นทั้งสองด้าน คือ ด้านการรับรู้บทบาทการเป็นผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่ง เรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ และด้านการรับรู้ความสำคัญของการใช้คู่มือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้เด็ก ปฐมวัยในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับค่าเฉลี่ยโดยรวมเมื่อรวมค่าคะแนนการรับรู้ ทั้งสองด้านเข้าด้วยกัน ดังที่ปรากฏในตารางว่าก่อนการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภท พิพิธภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยคะแนนโดยรวมอยู่ที่ 13.73 และหลังการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภท พิพิธภัณฑ์ ค่าเฉลี่ยคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 16.50 โดยมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเฉลี่ย .278 คะแนน ซึ่ง เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($t = 9.94$, $sig = .00$)

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีต่อคู่มือผู้ปกครองใน แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนความพึงพอใจมาวิเคราะห์แบบร้อยละ หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงผลในตาราง 2 โดยใช้เกณฑ์ในการแปลผลดังนี้

คะแนน	หมายความว่า
2	พอใจมาก
1	ปานกลาง
0	ไม่พอใจ

ตาราง 2 ตารางแสดงผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีต่อคู่มือผู้ปกครองใน
แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ [n=30]

ความพึงพอใจ		พอใจ มาก	ปาน กลาง	ไม่ พอใจ	\bar{X}	S
ข้อ 1 ผู้ปกครองรู้สึกพอใจที่ได้ทราบข้อมูล เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย	จำนวน (คน)	30	0	0	2	0
	ร้อยละ	100	0	0		
ข้อ 2 ผู้ปกครองรู้สึกพอใจที่รู้จักลูกของตนเอง มากขึ้น	จำนวน (คน)	30	0	0	2	0
	ร้อยละ	100	0	0		
ข้อ 3 ผู้ปกครองรู้สึกพอใจที่ได้รับรู้บทบาทด้าน ต่างๆ ของการเป็นผู้ปกครองเด็กปฐมวัยมากขึ้น	จำนวน (คน)	30	0	0	2	0
	ร้อยละ	100	0	0		
ข้อ 4 ผู้ปกครองรู้สึกพอใจกับการเรียนรู้ของลูก ที่ เกิดขึ้นระหว่างการทำกิจกรรมในคู่มือผู้ปกครอง ในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์	จำนวน (คน)	30	0	0	2	0
	ร้อยละ	100	0	0		
ข้อ 5 ผู้ปกครองรู้สึกพอใจกับรูปแบบ การออกแบบ และภาพประกอบของคู่มือผู้ปกครองในการใช้ แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์	จำนวน (คน)	20	10		1.67	0.23
	ร้อยละ	66.7	33.3	0		
ข้อ 6 ผู้ปกครองรู้สึกพอใจกับเนื้อหาสาระของ คู่มือเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ ให้เด็กปฐมวัย	จำนวน (คน)	20	10		1.67	0.23
	ร้อยละ	66.7	33.3	0		
ข้อ 7 ผู้ปกครองรู้สึกพอใจกับเนื้อหาสาระของ คู่มือเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม การเตรียมอุปกรณ์ และการประเมินผลของเด็กปฐมวัย	จำนวน (คน)	30	0	0	2	0
	ร้อยละ	100	0	0		
ข้อ 8 ผู้ปกครองรู้สึกพอใจกับเนื้อหาสาระของ คู่มือเกี่ยวกับแผนการจัดกิจกรรมในพิพิธภัณฑ์	จำนวน (คน)	30	0	0	2	0
	ร้อยละ	100	0	0		

ความพึงพอใจ		พอใจ มาก	ปาน กลาง	ไม่ พอใจ	\bar{X}	S	
ข้อ 9 ผู้ปกครองรู้สึกพอใจกับเนื้อหาสาระของ คู่มือเกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ใช้และการ พัฒนาคู่มือ	จำนวน (คน)	30	0	0	2	0	
	ร้อยละ	100	0	0			
ข้อ 10 ผู้ปกครองรู้สึกพอใจกับประโยชน์ที่ได้รับ จากการใช้คู่มือผู้ปกครองในการใช้แหล่งเรียนรู้ ประเภทพิพิธภัณฑ์	จำนวน (คน)	30	0	0	2	0	
	ร้อยละ	100	0	0			
ค่าเฉลี่ย		ร้อยละ	93.34	6.63	0	1.934	0.46

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 2 ปรากฏว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจมาก ที่ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย พึงพอใจมากที่สุดที่ได้รู้จักลูกของตนเองมากขึ้น พึงพอใจมากที่สุดที่ได้รับรู้บทบาทด้านต่างๆ ของการเป็นผู้ปกครองเด็กปฐมวัยมากขึ้น พึงพอใจมากที่สุดกับการเรียนรู้ของลูก ที่เกิดขึ้นระหว่างการทำกิจกรรมในคู่มือผู้ปกครองในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ พึงพอใจมากที่สุดกับเนื้อหาสาระของคู่มือเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม การเตรียมอุปกรณ์ และการประเมินผลของเด็กปฐมวัย (ตอนที่ 2) พึงพอใจมากที่สุดกับเนื้อหาสาระของคู่มือเกี่ยวกับแผนการจัดกิจกรรมในพิพิธภัณฑ์ (ตอนที่ 3) พึงพอใจมากที่สุดกับเนื้อหาสาระของคู่มือเกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ใช้และการพัฒนาคู่มือ (ตอนที่ 4) และพึงพอใจมากที่สุดกับประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้คู่มือผู้ปกครองในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ โดยมีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ อยู่ที่ 100 ซึ่งหมายถึงผู้ปกครองทุกคนให้คะแนนเต็ม ในข้อ 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9 และ 10

ส่วนข้อ 5 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจเกี่ยวกับรูปลักษณ์ การออกแบบและภาพประกอบของคู่มือผู้ปกครองในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ พบว่า ผู้ปกครองให้คะแนนพึงพอใจมาก ร้อยละ 66.7 คะแนนพึงพอใจ อยู่ที่ระดับ 33.3 และไม่พึงพอใจอยู่ที่ระดับ 0 แสดงว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ารูปลักษณ์ การออกแบบ และภาพประกอบในคู่มือผู้ปกครองในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ควรมีปรับปรุงแก้ไข และจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็นว่าเนื่องจากคู่มือจะมีเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นตัวหนังสือ ทำให้ไม่ดึงดูดใจผู้อ่านเท่าที่ควร ผู้ปกครองเสนอแนะว่าควรเพิ่มรูปภาพ เช่น ภาพถ่ายสีจากมุมต่างๆ ในห้องจัดแสดง หรือภาพวาดประกอบเนื้อหาในคู่มือเพิ่มให้ดูน่าสนใจมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นผู้ปกครองบางส่วนได้ให้ความเห็นว่า การออกแบบในเล่ม หาก

จัดทำให้มีลักษณะแบบนิตรสารต่างๆ มีการแบ่งกรอบข้อความให้ชัดเจน เพิ่มกราฟฟิค และจัดพิมพ์เป็นพิมพ์สี ก็จะทำให้คู่มือผู้ปกครองในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์น่าสนใจเพิ่มมากขึ้น

ข้อ 6 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของคู่มือเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัย (ตอนที่ 1) พบว่า ร้อยละ 66.7 พึงพอใจมาก ร้อยละ 33.3 พึงพอใจ และ ไม่พอใจเท่ากับ 0 แสดงว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่พึงพอใจมาก แต่ก็มีบางส่วนที่มีความคิดเห็นว่าเนื้อหาสาระในตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเชิงวิชาการมากเกินไป และมีการเสนอแนะให้ปรับภาษาให้เข้าใจง่าย และมีการยกตัวอย่างประกอบในเรื่องต่างๆ

และเมื่อคิดคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีต่อคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ พบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ อยู่ในระดับพอใจมากร้อยละ 93.34 ระดับพอใจปานกลางร้อยละ 6.63 และระดับไม่พอใจร้อยละ 0 แสดงว่าจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยเกิดความพึงพอใจต่อคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อเปรียบเทียบผลของการรับรู้บทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ และการรับรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ก่อนและหลังการใช้คู่มือผู้ปกครองในการใช้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งเรียนรู้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านการรับรู้บทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ และความคิดเห็นด้านการรับรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ก่อนและหลังการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านการรับรู้บทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ และความคิดเห็นด้านการรับรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ก่อนและหลังการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์
3. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ที่มีต่อคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้ปกครองมีความคิดเห็นด้านการรับรู้บทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ และด้านการรับรู้ความสำคัญของการใช้คู่มือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัยในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ก่อนและหลังการใช้คู่มือผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือผู้ปกครองเด็กปฐมวัย แม่กับลูก พ่อกับลูก หรือผู้ปกครองกับเด็กปฐมวัยที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้ปกครอง แม่กับลูก พ่อกับลูก หรือผู้ปกครองกับเด็กปฐมวัย ที่พาเด็กปฐมวัยมาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร และสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดส่วนต่างๆ ดังนี้

- 1.1 วัตถุประสงค์
- 1.2 ขอบข่ายเนื้อหา
- 1.3 คำแนะนำการใช้คู่มือ
- 1.4 กำหนดการ
- 1.5 รายละเอียดเนื้อหาคู่มือ

ตอนที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัย

ตอนที่ 2 กิจกรรมของการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 3 แผนการจัดกิจกรรมที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมโดยใช้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่ง

เรียนรู้

ตอนที่ 4 แนวทางการประยุกต์ใช้และพัฒนาคู่มือ

- 1.6 บันทึกเพิ่มเติม
- 1.7 บันทึกภาพประทับใจ

คู่มือนี้ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ทำการทดลองใช้เครื่องมือ และนำเสนอผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2. เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วยแบบประเมิน 2 ชุด คือ

2.1 แบบประเมินการรับรู้ของผู้ปกครองเรื่องการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบประเมินการรับรู้บทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบประเมินการรับรู้ความสำคัญของการใช้คู่มือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ให้เด็กปฐมวัยในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ จำนวน 10 ข้อ

ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นและผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนได้ทำการ วิเคราะห์คุณภาพเพื่อคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพและมีค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินการรับรู้ทั้ง ฉบับ ได้เท่ากับ .79

2.2 แบบประเมินความพึงพอใจในการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภท พิพิธภัณฑ์

ตอนที่ 1 แบบประเมินความพึงพอใจในการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ ประเภทพิพิธภัณฑ์ จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจในการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ ประเภทพิพิธภัณฑ์

ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นและผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนได้ทำการ วิเคราะห์คุณภาพเพื่อคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพและมีค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินการรับรู้ทั้ง ฉบับ ได้เท่ากับ .76

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยเสนอโครงการการพัฒนาคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ให้กับ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร เพื่อขออนุมัติในการทดลองใช้คู่มือที่พัฒนาขึ้น โดยผู้วิจัยจะเป็น ผู้ดำเนินการประสานงานกับทางพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร ด้วยตนเอง
2. ประชาสัมพันธ์โครงการและรับสมัครผู้ปกครองเด็กปฐมวัยเข้าร่วมโครงการผ่านทาง เครือข่ายผู้ปกครองในอินเทอร์เน็ต โดยประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ จากนั้น รวบรวมข้อมูลใบสมัครจาก ผู้ปกครอง 30 คนแรกที่ได้รับมาก่อน พร้อมประสานงานรายละเอียดและนัดหมายวันเวลาดำเนิน กิจกรรมตามโครงการ
3. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยนัดหมายสถานที่ลงทะเบียนบริเวณห้อง จำหน่ายบัตรของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร จากนั้นอธิบายขั้นตอนการดำเนินการทดลองให้ ผู้ปกครองทราบรายละเอียด แล้วดำเนินการประเมินการรับรู้ของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ก่อนศึกษาคู่มือ [Pre-test] ด้วยแบบประเมินการรับรู้ ซึ่งเป็นคำถามแบบเลือกตอบ
4. ผู้วิจัยแจกคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ และแนะนำการใช้คู่มือ จากนั้นเชิญผู้ปกครองนำเด็กปฐมวัยเข้าชมพิพิธภัณฑ์ตามแผนกิจกรรมในคู่มือในแหล่งเรียนรู้ประเภท พิพิธภัณฑ์ โดยเริ่มจากส่วนจัดแสดงที่พระที่นั่งศิวโมกษพิมาน ห้องจัดแสดงเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์

ฝั่งขวาอาคารมหาสุรสิงหนาท ห้องจัดแสดงทราวดี ฝั่งซ้ายอาคารมหาสุรสิงหนาทตามลำดับ หลังจากนั้น พักรับประทานอาหารว่างและทำกิจกรรมต่อที่ลานต้นพิบูล ด้านข้างศาลาลำราญมุขมาตย์

5. หลังจบกิจกรรมตามคู่มือ ผู้วิจัยดำเนินประเมินการรับรู้ของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ หลังศึกษาคู่มือ [Post-test]

6. ประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ และสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นรายบุคคล

7. นำคะแนนที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพื้นฐาน โดยนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนและหลังการทดลองมาหาค่าเฉลี่ย \bar{X} และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างของการรับรู้ของผู้ปกครองก่อนและหลังการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ โดยใช้ค่าทางสถิติ t – test แบบ Dependent Samples

สรุปผลการวิจัย

1. การรับรู้บทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ หลังการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ สูงกว่าก่อนใช้คู่มือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

2. การรับรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับความสำคัญของการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์หลังการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ สูงกว่าก่อนใช้คู่มือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

3. ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ พบว่าผู้ปกครองมีความพอใจระดับมากร้อยละ 93.34 พอใจระดับปานกลางร้อยละ 6.63

อภิปรายผล

จากการวิจัย การศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ผู้วิจัยพบว่า

1. การรับรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ หลังการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ สูงกว่าก่อนใช้คู่มืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน และสามารถอธิบายได้ว่า คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ได้ก่อให้เกิดการรับรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับบทบาทที่จะเป็นผู้ส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยด้วยตนเองผ่านกิจกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นประสบการณ์เพิ่มเติม นอกเหนือจากการเรียนรู้ที่บ้านและที่โรงเรียน ผู้ปกครองได้เรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับพัฒนาการอย่างสมวัย และมีบุคลิกลักษณะ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา นอกจากนี้ยังได้แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข ผ่านขั้นตอนต่างๆ เช่น ขั้นตอนการเล่านิทานจากภาพวาดที่จัดแสดงไว้ในพิพิธภัณฑ์ ซึ่งผู้ปกครองสามารถเล่านิทานได้ง่ายๆ ด้วยการใส่ชื่อของเด็กลงไปในตัวละครจากนิทาน แต่งเรื่องให้สนุกสนาน และสอดคล้องกับความสนใจของเด็กแต่ละคน ก็จะทำให้เด็กเกิดความประทับใจและสนใจที่เรียนรู้เรื่องราวต่างๆต่อไป ขั้นตอนการฝึกการสังเกตและให้เด็กลองเปรียบเทียบเครื่องมือเครื่องใช้ในสมัยโบราณที่จัดแสดงไว้ในพิพิธภัณฑ์ กับเครื่องมือเครื่องใช้ในบ้านว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งผู้ปกครองจะมีส่วนร่วมในการกระตุ้นความสนใจให้กับเด็กเกิดความอยากรู้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับปัจจัยของความสำเร็จในการเลี้ยงดูเด็ก ที่เริ่มต้นจากความเชื่อว่าพ่อแม่คือครูคนแรกของลูกและพ่อแม่ควรตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัย (วรนาท รักสกุลไทย, 2552 : 14)

และนอกจากผู้ปกครองจะได้รับบทบาทของการกระตุ้นให้เกิดอยากรู้ในเบื้องต้นแล้ว จากคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ผู้ปกครองก็จะได้ทราบถึงการเข้าร่วมกิจกรรมกับทางพิพิธภัณฑ์ การจัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับการจัดการเรียนรู้ล่วงหน้า และการประเมินผลพัฒนาการของเด็กปฐมวัยอีกด้วย

2. การรับรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับความสำคัญของการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ หลังการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ สูงกว่าก่อนใช้คู่มืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย และสามารถอธิบายได้ว่า หลังจากใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์แล้ว ผู้ปกครองสามารถรับรู้ได้ถึง ความสำคัญและเห็นประโยชน์จากการใช้คู่มือประกอบการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับการแนะนำส่วนจัดแสดงใน

พิพิธภัณฑสถานและเรื่องราวที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ตรง ซึ่งจะช่วยขยายมโนทัศน์เดิม และเพิ่มมโนทัศน์ใหม่ให้กับเด็ก (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2547 : 54 ; อ้างอิงจาก Jackman. 1977 : 287) รวมทั้งเห็นความสำคัญของการศึกษาคู่มือและการเตรียมกิจกรรมล่วงหน้าก่อนมาพิพิธภัณฑสถาน

3. ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑสถาน ที่ระดับพอใจมากที่สุด 93.34 ระดับพอใจปานกลางร้อยละ 6.63 และระดับไม่พอใจร้อยละ 0 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยว่า ผู้ปกครองเกิดความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑสถาน และสามารถอธิบายได้ว่า ผู้ปกครองเกิดความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือ เนื่องจากกิจกรรมในคู่มือทำให้ผู้ปกครองได้เรียนรู้บทบาทการส่งเสริมการเรียนรู้ในสำหรับเด็กปฐมวัย ในพิพิธภัณฑสถานได้มากขึ้น ทั้งในส่วนของเนื้อหาและทฤษฎีส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และในส่วนของแผนกิจกรรม ที่ออกแบบให้ผู้ปกครองและเด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิด ตรงกับความต้องการและความคาดหวังของผู้ปกครองในการเข้าร่วมโครงการครั้งนี้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความพึงพอใจที่ต้องเกิดจากการตอบสนองด้านความต้องการ ความคาดหวังและคุณภาพของเครื่องมือ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. 2541 : 55-56) จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นก่อนมาร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ว่าการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในพิพิธภัณฑสถานที่ไม่ได้ออกแบบมาเพื่อเด็กโดยเฉพาะ (ในการวิจัยครั้งนี้คือพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร) น่าจะเป็นเรื่องที่น่าเข้าใจได้ยาก และไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก แต่เมื่อผู้ปกครองได้ศึกษาคู่มือและพาเด็กชมพิพิธภัณฑสถานตามแผนกิจกรรมจากคู่มือแล้ว พบว่าในพิพิธภัณฑสถาน ถึงแม้จะไม่ได้จัดแสดงไว้สำหรับเด็กโดยเฉพาะ แต่ก็มีความสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเลือกเรื่องและหัวข้อการเรียนรู้ที่น่าสนใจและเหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของเด็ก ทำให้ผู้ปกครองเห็นถึงผลดีของคู่มือ และเกิดความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑสถาน

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย

1. เครือข่ายผู้ปกครองเด็กปฐมวัยจากอินเทอร์เน็ตให้ความสนใจเป็นอย่างดีกับการเข้าร่วมโครงการ โดยตอบรับเข้าร่วมโครงการภายในสองวันแรกของการลงประชาสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ต และมีการชักชวนครอบครัวที่รู้จักมาสมัครเข้าร่วมโครงการด้วยกัน

2. ผู้ปกครองให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการทำกิจกรรมตามคู่มือผู้ปกครองโดยการใช้พิพิธภัณฑสถานเป็นแหล่งเรียนรู้ ผู้ปกครองทุกคนอ่านข้อมูลอย่างละเอียด และทำกิจกรรมตามคู่มือ ทั้งการเล่านิทาน การมอบสวัสดุกุญแจติดตามเนื้อหาจากนิทาน การซักถามและชวนให้เด็กสังเกตสิ่งของใน

พิพิธภัณฑ์ การทำกิจกรรมนักโบราณคดีตัวน้อย และกิจกรรมจดหมายจากพิพิธภัณฑ์ และมีความกระตือรือร้นในการให้สัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพิ่มเติมโดยผู้วิจัย

3. เด็กปฐมวัยที่เข้าร่วมกิจกรรมในรอบเช้า คือรอบ 9.00-11.00 น. จะมีความกระตือรือร้นและสนใจในการเรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี โดยไม่มีอาการเบื่อหน่าย หรือแสดงที่ท่าว่าเหนื่อย มีการพูดคุยและซักถามกับผู้ปกครองตลอดช่วงกิจกรรม ส่วนเด็กปฐมวัยที่เข้าร่วมกิจกรรมในรอบบ่าย 13.00-14.00 น. จะมีบางส่วนที่เพิ่งตื่นนอน หรือเริ่มรู้สึกง่วงนอน ทำให้ความสนใจในการเรียนรู้ต่ำกว่า แต่โดยรวมผู้ปกครองก็สามารถกระตุ้นการเรียนรู้ จากการชักชวนให้สังเกตสิ่งรอบตัว และชักชวนให้ทำกิจกรรมต่างๆร่วมกับเพื่อน และสามารถร่วมกิจกรรมได้เป็นอย่างดี

4. เด็กปฐมวัยที่มีระดับอายุต่างกัน (ตั้งแต่ 2-6 ปี) สามารถทำกิจกรรมร่วมกันได้เป็นอย่างดี และเป็นไปในลักษณะที่ช่วยน้อง น้องทำตามพี่ ไม่มีการทะเลาะเบาะแว้งกัน

5. ผู้ปกครองและเด็กปฐมวัยหลายครอบครัว สนใจเข้าชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร ในส่วนจัดแสดงส่วนอื่นๆต่อ หลังจากจบกิจกรรมการวิจัย โดยมีความสนใจเป็นพิเศษในส่วนจัดแสดงโรงราชรถ และพระที่นั่งพุทไธสวรรย์ ซึ่งเป็นส่วนจัดแสดงที่เปิดให้ประชาชนเข้าไปสักการะไหว้พระสำคัญประจำแผ่นดิน 9 องค์

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

การนำผลงานการวิจัยเกี่ยวกับคู่มือผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ไปใช้ มีข้อเสนอแนะที่ควรปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ดังนี้

1. การวิจัยในครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมวิจัยเป็นผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่เข้าร่วมด้วยความสมัครใจ ทั้งผู้ปกครองจากทางอินเทอร์เน็ต และผู้ปกครองที่พาเด็กมาชมพิพิธภัณฑ์ตรงกับวันที่จัดโครงการในครั้งนี้นี้ ดังนั้นจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมอาจจะมากกว่าหรือน้อยกว่าที่กำหนดไว้ เพราะไม่สามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้า จึงควรมีการเตรียมคู่มือผู้ปกครองและอุปกรณ์สำรองไว้ให้มากกว่าจำนวนที่สมัครไว้

2. ควรเตรียมของว่างและน้ำดื่มไว้ให้พร้อม เพราะเมื่อเด็กทำกิจกรรมในช่วงแรกเสร็จแล้วมักจะเหนื่อยและหิว และควรเตรียมไว้ของว่างให้หลากหลาย เพราะเด็กแต่ละคนมีความชอบที่แตกต่างกัน

3. รูปเล่มของคู่มือควรมีตัวหนังสือขนาดใหญ่ สามารถอ่านได้ชัดเจน เพื่อสะดวกต่อผู้ปกครองในการศึกษาทำความเข้าใจ ควรมีภาพประกอบ และรูปเล่มที่สวยงามเพื่อความดึงดูดใจในการศึกษาคู่มือ

4. จากการวิจัยพบว่าคู่มือผู้ปกครองหรือแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัยทำให้ผู้ปกครองสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้ในทุกสถานที่ ดังนั้นหน่วยงานที่มีความ

เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ควรตระหนักถึงความสำคัญของคู่มือผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทอื่นๆ เช่น แหล่งเรียนรู้ประเภทศูนย์วิทยาศาสตร์ แหล่งเรียนรู้ประเภทชุมชนท้องถิ่น (โฮมสเตย์) แหล่งเรียนรู้ประเภทโบราณสถาน เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระดับการรับรู้ของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีต่อคู่มือผู้ปกครอง โดยแยกเปรียบเทียบเป็นตัวแปรด้านต่างๆ เช่น อายุ อาชีพ การศึกษา เป็นต้น
3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่เกิดขึ้นหลังจากการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

บรรณานุกรม

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2548). *คู่มือการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน*. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กรมวิชาการ. (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). *คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2548). *ความหมายของการท่องเที่ยว*. สืบค้น 1 ตุลาคม 2552, จาก <http://www.tourismthailand.org>
- กุลพันธาดา จันทร์โพธิ์ศรี. (2531). *การดูแลรักษาศิลปโบราณวัตถุในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2542ก). *รายงานการวิจัยเรื่องวิธีการจัดการศึกษาสำหรับผู้ปกครองและสาระสนเทศที่ผู้ปกครองเด็กอนุบาลต้องการ*. วารสารการศึกษาศาสตร์ 2(1) 68-73.
- (2544). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน*. วารสารการศึกษาศาสตร์ 5(4) : 30-36.
- (2547). *การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เอดิสันเพรสโปรดักส์.
- (2548, ตุลาคม). *รูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ของเด็กและผู้ปกครองในชุมชน*. วารสาร สอช. ประเทศไทย. 68-75
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). *รายงานการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- คณะกรรมการอำนวยการการศึกษาผู้ใหญ่แห่งชาติ, สำนักงาน. (2540). *การศึกษาผู้ใหญ่*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์ และ มาเรียม นิลพันธุ์. (2542). *การศึกษาและการจัดทำคู่มือปฏิบัติงานอาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม*. นครปฐม. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะครุศาสตร์. ภาควิชาประถมศึกษา. (2526). *หลักแนะแนวปฏิบัติในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ฉลอง คงเจริญ. (2545). *ศึกษาคูณลักษณะและความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด*

สมุทรสาคร. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2521). *นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล*. กรุงเทพฯ:
ไทยวัฒนาพานิช.

ชาญศักดิ์ เสงี่ยมบูรณ์. (2533). *ความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กที่มีต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็ก
เล็กในจังหวัดฉะเชิงเทรา*. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การศึกษาผู้ใหญ่).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชวลีพร อานามาน. (2539). *ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่ส่งเด็กเข้าโรงเรียนอนุบาลเอกชน จ.สระบุรี*.
วิทยานิพนธ์ ศศม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2542). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม
ของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ : ปรินญาณิ
ศาสตร์ดุสิตบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

จรัส โพธิ์จันทร์. (2527). *ความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์วิทยาลัยพลศึกษาในภาคเหนือ*.
ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.

จารุณี อินเณตฉาย. (2548). *พิพิธภัณฑสถานกับบทบาททางสังคมและการพัฒนาประเทศพิพิธภัณฑ
สารปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (ก.พ.-มี.ค.2536) หน้า 3-13*.

จิรา จงกล. (2542). *นำชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิช
ซิง.

ฉันทนา ภาคบงกช. (2531). *เอกสารประกอบการศึกษาวิชา ปว. 541 การศึกษาสำหรับผู้ปกครอง*.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร

ทรงพร สุทธิธรรม. (2534). *การศึกษาความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนะของผู้อื่นของเด็ก
ปฐมวัยที่ผู้ปกครองจัดกิจกรรมนิทานเพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง*.
ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. (2527) *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษานโยบาย
สาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.

ทิสนา เขมมณี ; และชนาธิป พรกุล. (2544,กรกฎาคม – ตุลาคม). *กระบวนการเรียนรู้ : หัวใจของ
การปฏิรูปการศึกษา*. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 30(1) :35-38.

- ธัญญลักษณ์ ไชยวงศ์. (2551). *รูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมสำหรับผู้ปกครองและเด็กปฐมวัย*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2541). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
- นภาพรรณ อุณาภูล. (2540). *การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับสวัสดิภาพของนักเรียนในโรงเรียนอนุบาล*. ปรินญาการศึกษาดุขฎิบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิคม ทาแดง. (2524). *การจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมนอกห้องเรียน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.
- นิตยา ประพฤติกิจ. (2539). *การพัฒนาเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- นิตยา ภัตสรศิริ และราศี ทองสวัสดิ์. (2523). *เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน*. กรุงเทพฯ: ชมรมไทย-อิสราเอล
- บุปผา เรืองรอง. (ม.ป.ป.) *การให้การศึกษาแก่พ่อแม่เด็กปฐมวัย*. ม.ป.พ.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). *รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การประเมินผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประมวญ ดิคนินสัน. (2536). *เมื่อลูกรักได้ครูดี*. กรุงเทพฯ: ต้นอ่อน.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน. (2539) *เทคนิคการเขียนและผลิตตำรา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พนม พงษ์ไพบูลย์. (2541). *การศึกษาพื้นฐานเพื่อปวงชน : บทความเชิงนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ.
- พนิจดา วีระชาติ. (2542). *การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน*. กรุงเทพฯ :โอเดียนสไตร์,
- พัชรี ผลโยธิน. (2552 , กรกฎาคม). "หลักสูตรปฐมวัย:การบูรณาการผ่านการเล่น." *วารสารการศึกษาปฐมวัย*. 13(3) :11-13.
- พัชรี สอนแก้ว. (2536). *จิตวิทยาพัฒนาการและการดูแลเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดวงกมลจำกัด.
- พิมพ์วัลย์ ปรีดาสวัสดิ์. (2528). *ระบบบริหารจัดการระดับอำเภอ เพื่อสนับสนุนนโยบายการมีส่วนร่วมของประชาชน*. นครปฐม: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พิมพ์พา ตามี. (2540). *ความต้องการของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (วิชาเอกการประถมศึกษา). เชียงใหม่. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

- เพชรรัตน์ เบี้ยเยี่ยม. (2547). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภรณ์ คุรุรัตน์. (2540). *เด็กปฐมวัยในท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลง*. วารสารการศึกษาปฐมวัย 1(1) :43-51.
- ภิญโญ ภูศรี. (2535). *ปัจจัยที่มีผลต่อการจะเข้ามีส่วนร่วม พัฒนาการศึกษาอาชีพ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในทัศนะของกรรมการบริหาร สมาคมผู้ปกครองและครู*. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- มงคล สำราญสุข. (2541). *นำชมห้องแสดงประวัติศาสตร์ชาติไทยพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์.
- มนตกราน คุ้มรักษา. (2551). *ผลของการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาประกอบการบันทึกข้อมูลที่มีต่อการสื่อความหมายด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มณฑิยา ทุมพันธ์. (2546). *บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่ใช้การบ้านแบบมีส่วนร่วม*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มณี โพธิเสน. (2543). *ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนโพธิเสนวิทยา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย*. รายงานค้นคว้าอิสระ ปรินญาณการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร
- มาลี โชติมา. (2546). *การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลโชติมา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). *หลักการพัฒนาชุมชนและหลักการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยอนุเคราะห์.
- เยาวนุช ทานาม. (2545). *การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียนสอนภาษาจีน*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เยาวภา เดชะคุปต์. (2542). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: แม็ค
- รัชวลี วรวุฒิ. (2548). *ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- รุ่ง แก้วแดง. (2543). *ปฏิรูปการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- วรรณาท รักสกุลไทย. (2552 , กรกฎาคม). "การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง: บทบาทที่เข้มแข็งขึ้นใน Dripping Spring Elementary School, Tx. USA." *วารสารการศึกษาปฐมวัย*. 13(3): 14-16.
- วิศรา สิงห์สุริย์. (2549). *ผลของรูปแบบการท่องเพื่อการเรียนรู้ที่มีต่อการเรียนรู้ของผู้ปกครองและเด็กปฐมวัย*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วดีนี อิศรเสนา. (2547) *เอกสารประกอบการสอนวิชา ป 321 การจัดโปรแกรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน (ปฐมวัย)*. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วินัย พงศ์ศรีเพียร. (2543). *ข้อมูลประวัติศาสตร์ไทยสมัยอยุธยาจากเอกสารไทยและต่างประเทศ*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วารี กติกา. (2540). *การรับรู้และแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดอนุบาลศึกษา โรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2541). *กลยุทธ์การตลาด การบริหารการตลาด และกรณีศึกษา*. กรุงเทพฯ: Diamond in Business World.
- ศิลปากร, กรม. (2532). *พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2549). *จิตวิทยาพัฒนาการทุกช่วงวัย*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สงศรี ประพัฒน์ทอง. (2539). *พระมหากษัตริย์ไทยกับการพิพิธภัณฑ์สถาน*. กรุงเทพฯ: กราฟฟิก พอร์แมท.
- สมลักษณ์ เจริญพจน์. (2533). *พิพิธภัณฑ์สถานในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมนิราช.
- สิรินทร์ ลัดดาภิบาล. (2551). *การศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมทัศนศึกษาโดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2547). *การวัดและประเมินผลแนวใหม่เด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- สุธีรา จีรติวรา. (2546). *การพัฒนาคู่มือการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย*.
 ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
 ศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- สุนันทา สิริโสภณ. (2553) *เลี้ยงลูกให้เป็นอัจฉริยะ*. กรุงเทพฯ: ทีบีเค มีเดีย พับลิชชิง.
- สุนณา พานิช. (2546). *การเตรียมความพร้อมเด็กเล็ก*. ราชบุรี : โรงเรียนชุมชนเมืองราชบุรี.
- สุวิธ พานิชวงษ์. (2546). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของ นักเรียน
 ในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิต
 วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการและสังคมแห่งชาติ. (2550). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจ
 และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10. วันที่ค้นข้อมูล 17 มกราคม 2552, เข้าถึงได้จาก URL:
<http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=139>*
- หรรษา นิลวิเชียร. (2535). *ปฐมวัยศึกษาหลักสูตรและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อนุชิต เริงจำเนียร. (2545). *คู่มือการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะคนดีของนักเรียนนักศึกษา
 สังกัดกรมอาชีวศึกษา*. สารนิพนธ์ กศม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิต
 วิทยาลัยศิลปากร.
- อเนก กลยณี. (2542). *ความพึงพอใจของนักศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษา
 วิถีเรียนทางไกลที่มีบทบาทต่อครูประจำกลุ่ม จังหวัดสกลนคร*. รายงานการค้นคว้าอิสระ
 การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย
 มหาสารคาม.
- อภิญา เวชยชัย. (2544). *การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองในการพัฒนาระบบการศึกษา*. กรุงเทพฯ :
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- อรุณี หรดาล. (2537). *ผู้ปกครองกับการจัดการปฐมวัยศึกษา*. เอกสารการสนชุดวิชาหลักการและ
 แนวทางการปฐมศึกษา หน่วยที่ 13,18-19. นนทบุรี : สำนักพิมพ์
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อารี สันหวี. (2550). *ทฤษฎีการเรียนรู้ของสมองสำหรับพ่อแม่ ครูและผู้บริหาร*. กรุงเทพฯ : เบรน-เบส
 บ็อค.
- เอกวุฒ ไกรมาก. (2541). *การสร้างคู่มือในการจัดหาและใช้ประโยชน์วิทยากรท้องถิ่นสอนวิชาช่าง
 อุตสาหกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต
 สาขาอุตสาหกรรมพื้นฐาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- อำนาจ เถาตระกูล. (2541). *การเขียนแผนการสอนเพื่อเข้าสู่ประกันคุณภาพ*. กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์เอมพันธ์จำกัด.
- Anthony, W.R. [1996]. *The Politics of Participation in a School Community Business Collaborative*. Dissertation Abstracts International.
- Conner, E. [1987]. *Pre-school Play Activities*. New York : Swallow Publishing.
- Dayton, Mitchell C. [1970]. *The Design of Educational Experiments*. The United State of America : McGraw-Hill.
- Erikson, E. [1993]. *Childhood and society*. New York : Norton. สืบค้น 1 ตุลาคม 2552, <http://www.filestube.com/c/childhood+and+society+erik+erikson>
- Gordon, A.M ; & Browne , K.W. [1985]. *Beginning and beyond Foundation in Early Childhood Education*. Albanc: Delmer. King, S.P. [1984, December]. Dissertation abstracts International. 45[6] : 1593
- Graig, C.V. [1945]. *Child Development*. New Jersey : Englewood.
- Levis, C.A. [1975] *The Administration of Outdoor Education Programs*. New York : Kendall Hunt Publishing Co.
- Louise, W.T. [1998]. *Parental Perceptions of Current and Ideal of Family Participation in Early Intervention Program Practices in Illinois [Parent Involvement]*. Dissertation Abstracts Internatainal.
- Maslow, A.h. [1970]. *Motivative and Personality*. New York : Harper & Row Publishers.
- Merrison, F. [1988]. *Early Childhood Education Today*. 4th ed. Toronto : Merill.
- Rock, C.F. [1996]. *School Board Types and Community Participation in Decision Making*. Dissertation Abstracts Internatainal.
- Smith, J.W. [1972]. *Outdoor Education*. 2nd ed. New Jersey : Prentice-Hall.
- Swan, M.D. [1970]. *Tip and Trick in Outdoor Education*. Illinois : The Interstate Printers&Publishers.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- คู่มือผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์
- แบบประเมินการรับรู้ของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์
- แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

คำชี้แจงการใช้คู่มือผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

คู่มือผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งในงานวิจัยของนางสาวเพลิกา โลหารขุน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในหัวข้อการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ โดยมีรายละเอียดการใช้คู่มือดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร
2. เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างหลากหลาย

กลุ่มเป้าหมายผู้ใช้คู่มือ

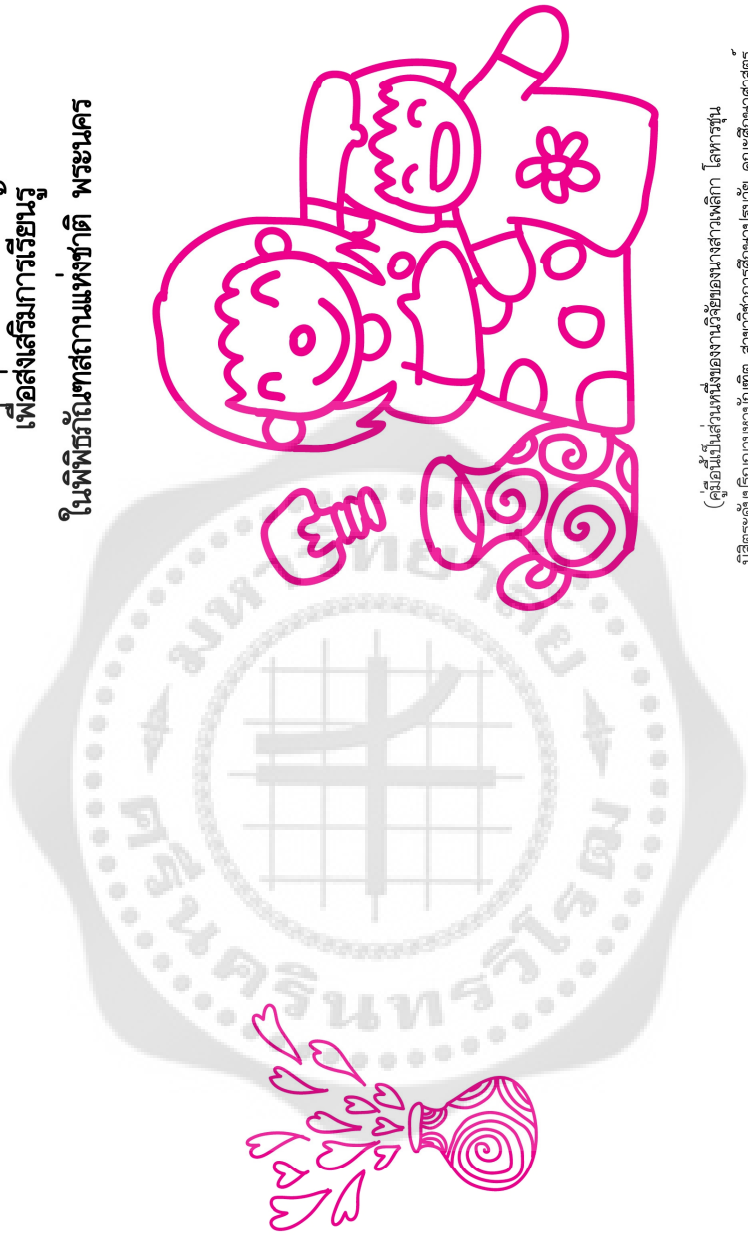
ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่สมัครเข้าร่วมโครงการ “ครอบครัวสุขสันต์ เทียบพิพิธภัณฑ์สุขใจ”
จำนวน 30 ครอบครัว

ขั้นตอนการใช้คู่มือ

1. ศึกษาวัตถุประสงค์และขอบข่ายเนื้อหาของคู่มือ
2. ทำแบบทดสอบก่อนศึกษาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
3. ศึกษาเนื้อหาตอนที่ 1-4
4. เตรียมอุปกรณ์และสื่อตามแผนการจัดกิจกรรมที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วม โดยใช้พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนครเป็นแหล่งเรียนรู้
5. นำเด็กไปพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่เตรียมไว้
6. ทำแบบทดสอบหลังการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

คู่มือการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย
เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร

(คู่มือนี้เป็นส่วนหนึ่งของนางสาวเล็กา โสทรสุน
นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในหัวข้อ การศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย
ที่มีต่อการให้ผู้มีผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์)

สารบัญ

คำนำ

คำนำ	1	การส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย ถือเป็นภารกิจทางรากฐานชีวิตของเด็ก
วัตถุประสงค์	2	ให้เด็กได้เติบโตอย่างสมบูรณ์ มีพัฒนาการสมวัยอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์
ขอบข่ายเนื้อหา	2	จิตใจ สังคม และสติปัญญา บนพื้นฐานของความสามัคคีและความแตกต่าง
คำแนะนำการใช้อุปกรณ์	3	ระหว่างบุคคล โดยการใช้กิจกรรมกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการอย่างเต็มที่
กำหนดการ		และการส่งเสริมการเรียนรู้ในเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ ก็คือการจัดการ
รายละเอียดเนื้อหาของคู่มือ		แบบที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้
ตอนที่ 1	5	คู่มือผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์
ตอนที่ 2	7	ฉบับนี้ ได้นำเสนอเนื้อหาสาระความรู้พื้นฐาน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม
กิจกรรมของมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย		การเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัย ตลอดจนบทบาทและหน้าที่ของ ผู้ปกครอง ในการ
ตอนที่ 3	9	มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้โดยยึดพิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งเรียนรู้ การจัดเตรียม
แผนการจัดกิจกรรมที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วม		อุปกรณ์ และการประเมินผล ซึ่งผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นแนวทาง
โดยใช้พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนครเป็นแหล่งเรียนรู้		การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้กับปฐมวัยในพิพิธภัณฑ์ได้เป็นอย่างดี
ตอนที่ 4	13	
แนวทางการประยุกต์ใช้และพัฒนาคู่มือ	16	
บันทึกเพิ่มเติม	17	เพ็ญกา โลหกรุ่น
บันทึกภาพประทับใจ		

วัตถุประสงค์ของคู่มือ

1. เพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร
2. เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างหลากหลาย

ขอบข่ายเนื้อหาในคู่มือ

- ตอนที่ 1
 - ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้ปฐมวัย
 - บทบาทและหน้าที่ของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้
- ตอนที่ 2
 - การเตรียมกิจกรรมกับพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร
 - การจัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับส่งเสริมการเรียนรู้ในสำหรับเด็กปฐมวัยในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร
 - การประเมินผล
- ตอนที่ 3
 - แผนการจัดกิจกรรมที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมโดยใช้
 - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนครเป็นแหล่งเรียนรู้
- ตอนที่ 4
 - แนวทางการการประยุกต์ใช้และพัฒนาคู่มือปฐมวัยใน
 - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร

คำแนะนำในการใช้คู่มือ

โปรดปฏิบัติตามคำแนะนำต่อไปนี้

1. ศึกษาวัตถุประสงค์และขอบข่ายเนื้อหาของคู่มือ
2. ทำแบบทดสอบก่อนเข้าศึกษาแผนการจัดการจัดการการเรียนรู้
3. ศึกษาเนื้อหาตอนที่ 1-4
4. เตรียมอุปกรณ์และสื่อตามแผนการจัดการที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วม โดยให้พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนครเป็นแหล่งเรียนรู้
5. นำเด็กไปพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่เตรียมไว้
6. ทำแบบทดสอบหลังการใช้แผนการจัดการจัดการการเรียนรู้

รายละเอียดเนื้อหาของคู่มือ

ตอนที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

การส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ในนิตินกรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม ดังนั้นลักษณะของกิจกรรมจึงต้องเหมาะสมกับวัยของเด็ก ต้องได้ทั้งจับ ทดลอง ค้นพบด้วยตนเอง ได้มีโอกาสตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ ไปพร้อมๆกับการมีปฏิสัมพันธ์กับคนและสิ่งแวดล้อม

แต่ในขณะเดียวกัน ตามหลักการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับถึงถึงเรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนได้ จึงต้องส่งเสริมให้เรียนรู้สามารถพัฒนาได้ได้เต็มศักยภาพของตน โดยสอดคล้องกับความสนใจ ความสนใจ ภายใต้บรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้

หลักการจัดการเรียนรู้อาจสรุปได้ดังนี้

1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กในทุกด้านอย่างต่อเนื่อง
 2. เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
 3. มีการประเมินพัฒนาการอย่างสม่ำเสมอ
 4. มีความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการการเรียนรู้
 5. กิจกรรมที่จัดต้องเหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก
- เด็กอายุ 3 ขวบมีความสนใจประมาณ 8 นาที
เด็กอายุ 4 ขวบมีความสนใจประมาณ 12 นาที
เด็กอายุ 5 ขวบมีความสนใจประมาณ 15 นาที
6. กิจกรรมที่จัดควรเน้นใช้ความจริง และใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยการสังเกต การสำรวจ ค้นหา ทดลอง และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

กำหนดการกิจกรรม

ครอบครัวสู่สันติ เขียวพิทักษ์ถิ่นที่สุใจ (ใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรมประมาณ 2 ชั่วโมง)

- รวบรวม วน จุดจำหน่ายตัว บริเวณด้านหน้าพิทักษ์ถิ่นที่สุใจ
- ลงทะเบียน เพื่อรับคู่มือผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในแหล่งเรียนรู้
- ประเภทพิทักษ์ถิ่นที่สุใจ กระเป๋าผ้า และชุดอุปกรณ์
- กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว
- ทีมวิจัยชี้แจงขั้นตอนการทำกิจกรรม
- ผู้ปกครองทำแบบประเมินก่อนการชี้คู่มือ
- ผู้ปกครองพาเด็กไปชมพิพิธภัณฑ์ตามรายละเอียดในคู่มือ
- นำทีมในส่วนจัดแสดงที่พระที่นั่งศิวิไลย์พิมพาน
- เล่นิทานเรื่อง “ลูกบ๊องที่หายไป”
- แจกอุปกรณ์จำลองให้เด็กสัมผัส
- นำทีมห้องจัดแสดงเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ ชั้น 2 ผังขวา
- อากาศเหมาะสมสำหรับ
- นำทีมห้องจัดแสดงทวารวดี (ส่วนจัดแสดงเรือลูกปัด) ชั้น 2
- ผังซ้ายอาคารมหาสุรสิงหนาท
- พัดดื่ม น้ำ และรับประทานอาหารว่าง
- รวมกิจกรรม “นักโบราณคดีตัวน้อย” ที่ลานต้นพิบูล
- ด้านข้างศาลาสถาบรรพบุรุษ
- รวมกิจกรรม “จุดหมายจากพิพิธภัณฑ์” วาดภาพและเขียนความ
- ประทับใจที่ได้รับ ส่งเป็นใบประเมินบัตรกลับบ้าน
- ผู้ปกครองทำแบบประเมินหลังการใช้คู่มือ
- สัมภาษณ์ผู้ปกครอง รับฟังข้อเสนอแนะ ขอความร่วมมือ
- และแนวทางการแก้ไขร่วมกัน
- ถ่ายภาพพร้อมกัน มอบของที่ระลึก ก่อนกลับบ้านโดยสวัสดิภาพ

บทบาทและหน้าที่ของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้

ผู้ปกครองเป็นผู้มีบทบาทต่อการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งเป็นตัวอย่างและเป็นผู้บรรณาการ หากผู้ปกครองมีความเข้าใจเรื่องพัฒนาการของเด็ก และอบรมสั่งสอนอย่างเหมาะสม ผล จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการในทางที่ดี และมีบุคลิกที่ดีเหมาะสมและพฤติกรรมที่ดีประสงค์ ดังนี้

- ร่างกาย** สุขภาพแข็งแรง คล่องแคล่วว่องไว มีสุนทรีย์ที่ดี รู้จักดูแลตนเอง
- อารมณ์-จิตใจ** อารมณ์ดี ง่ายง่ายใส รับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง
- สังคม** มีสังคม ปรองดองได้ เต็มใจในตนเอง กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม
- สติปัญญา** แก่นัญญาได้ดี มีเหตุผล มีความคิดสร้างสรรค์ แสวงหาความรู้
- ภาษา** ใช้ภาษาได้ดีในการสื่อสารกับผู้อื่น

ตอนที่ 2

กิจกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

การนำกิจกรรมกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร

แนวทางการมีส่วนร่วม

1. การนำหนังสือบรรยายทางวิชาการที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร จัดขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปกครองมีความรู้ และประสบการณ์ซึ่งนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับเด็ก เพราะการบรรยายมีการนำเสนอสถานที่จริงประกอบด้วยการบรรยายที่มีภาพประกอบที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนครจัดขึ้นทุกวันอาทิตย์
2. การเข้าร่วมกิจกรรมวันครอบครัวที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนครจัดขึ้นทุกวันอาทิตย์
3. การเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร และร่วมมือกับกิจกรรมที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร จัดขึ้นในโอกาสต่างๆ เช่น วันเด็ก วันสำคัญทางศาสนา ฯลฯ

การจัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยใน

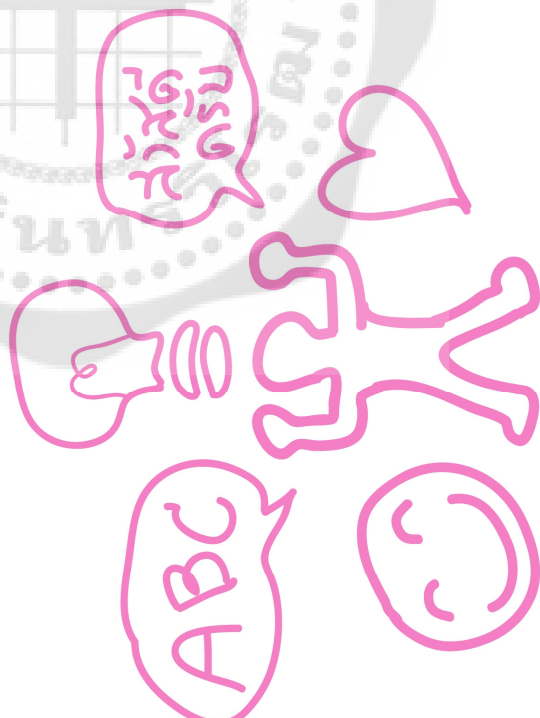
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร

แม้ว่าภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร จะมีวัตถุจัดแสดงซึ่งเป็นโบราณวัตถุ และศิลปวัตถุล้ำค่า ซึ่งเป็นสื่อการเรียนรู้ที่สำคัญ แต่การเรียนรู้ของเด็กไม่ได้เป็นเพียงการฟังบรรยาย หรือการดูของต่างๆ ในบรรยากาศที่มีชีวิตการคนเร่ร่อนที่พิพิธภัณฑ์ นำมาห้องจัดแสดง

ดังนั้นในการเตรียมสื่อ และ อุปกรณ์ต่างๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร จึงมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ ลักษณะของสื่อ

และอุปกรณ์ที่นำมาใช้ อาจแบ่งออกมีหลายประเภท เช่น

- ของจำลอง เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องประดับ ภาชนะของมนุษย์ยุคก่อน
- สื่อที่ได้ลองจับเนื้อวัสดุที่เป็นเนื้อเดียวกันกับของจริง หรือมีขนาดเท่ากับของจริง
- อุปกรณ์เพื่อประดิษฐ์ชิ้นงานในทำนองเดียวกับของจริง เช่น หม้อดินเผาที่นำมาเขียนลวดลายแบบบ้านเรียม

- กระดาษ และสีสำหรับวาดรูป
- ทุนเมื่อประกอบการเล่นงาน
- ฯลฯ

อุปกรณ์และสื่อเหล่านี้สามารถนำมาสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่สนุกสนาน ทำให้เด็กสนใจที่จะเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ จนถึงขั้นการสรุปเพื่อการเรียนรู้ในระดับต่อไป

การประเมินผล

การประเมินผลระดับปฐมวัย เป็นกระบวนการสังเกตพฤติกรรมของเด็กในขณะทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เห็นพัฒนาการของเด็ก การประเมินผลหลังกิจกรรมการเรียนรู้

ภาคีในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร ต้องใช้วิธีการประเมินอย่างหลากหลาย เช่น

- การสังเกต สังเกตความสนใจ ความตั้งใจในการร่วมกิจกรรม
- การพูดคุยซักถาม
- ชิ้นงานที่เด็กทำ เช่นวาดภาพ ร้อยลูกปัด ฯลฯ

ผู้ปกครองอาจสร้างแบบประเมินอย่างง่าย เพื่อจดบันทึกพฤติกรรมของเด็ก เป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการต่อไปในอนาคต ตัวอย่างเช่น

แบบบันทึกของ...น้องลูกปัด

วันเดือนปี	กิจกรรม/สถานที่	พฤติกรรมที่สังเกต
2/01/54	นักโบราณคดีน้อย / พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนคร	ตั้งใจฟังนิทาน และซักถามขณะชม ภาชนะโบราณ
		คัดเลือกแยกแยะรูปรางของลูกปัด
...	...	นับจำนวนลูกปัดที่พบได้ครบ
...
...

ตอนที่ 3

แผนการจัดกิจกรรมที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมโดยใช้พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนครเป็นแหล่งเรียนรู้

1. ทั่วไปเรื่อง นำโบราณคดีตัวน้อย
2. สำคัญ การดูคนลูกปัดโบราณ
3. สำคัญการเรียนรู้ ลูกปัดโบราณที่มนุษย์นำมาใช้เป็นเครื่องประดับที่มาจากวัสดุหลายชนิด เช่น เปลือกหอย หิน แก้ว กระดุก หรือแร่ชนิดต่าง ๆ ซึ่งมีสีสันสวยงาม

บางชนิดเป็นสีเขียว เช่น สีเขียว สีเงิน บางชนิดก็มีลวดลายแปลกๆ นอกจากนี้ ลูกปัดยังมีรูปร่างหลายแบบ เช่น เป็นเม็ดกลมๆ เป็นสี่เหลี่ยม หรือเป็นเกลียว นำโบราณคดีเป็นชุดคนเพลูกปัด และเก็บรักษาอย่างระมัดระวังให้คงอยู่ในสภาพที่เป็นอยู่ดั้งเดิม เพื่อคนในปัจจุบันได้เห็นสิ่งของจากอดีต เป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องราวของบรรพบุรุษ

4. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 4.1 เด็กสามารถอธิบายรูปร่างลูกปัดที่พบได้
- 4.2 เด็กสามารถนับจำนวนลูกปัดที่พบได้
- 4.3 เด็กสามารถแยกลูกปัดได้ตามสี และแบบที่พบ
- 4.4 เด็กสามารถตีความสะอาด และเก็บลูกปัดได้อย่างเป็นระเบียบ

5. กิจกรรมการเรียนรู้

- 5.1 นำเด็กเข้าไปในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร ในส่วนจัดแสดงที่พระที่นั่งวิมานิมพาน ชุมภาพ และเครื่องเรือนที่ของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ชุดของบริยายที่เกี่ยวกับเครื่องเรือนที่ใช้ในปัจจุบัน เช่น เมื่อเห็นสิ่งที่มีลักษณะคล้ายที่พิ ก็ตั้งคำถามกับเด็กว่าสิ่งนี้เรียกว่าอะไร ที่บ้านมีหรือมี ใช้ทำอะไร เป็นต้น
- 5.2 เล่นนิทานเรื่อง “ลูกปัดที่หายไป”

นิทานเรื่อง “ลูกปัดที่หายไป”

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีหมู่บ้านเล็กๆ หมู่บ้านหนึ่ง ชาวบ้านมีตัวต่อของลูกปัดหลากสีมากมาย ช่วยกันทำมาหากิน บางคนมีปัดสีตัวต่อเป็นอาหาร บางคนเอาของไปขายคนบนถนนมือ โทะ โทะ โทะอยู่ภายในหมู่บ้านทุกคนในหมู่บ้านต่างมีความสุข (ผู้ปกครองให้ภาพ และวัสดุที่จัดแสดงเป็นสื่อประกอบการเล่านิทาน)

วันหนึ่ง ขณะที่หญิงคนหนึ่งที่กำลังเดินเล่นกับลูกสาว (หรือลูกชาย) ตัวต่อของเธอเห็นแสงประกายแวบๆ อยู่บนพื้นดิน เธอหยิบขึ้นมาพบว่ามันแก้วกลมๆ สีสดใส และรูตรงกลาง (ผู้ปกครองหยิบลูกปัดแก้วจำลองออกมาให้เด็กดู) เธอจึงนำเข้ามาขายลูกปัดนั้นและคลั่งใคล้ลูกปัด (ผู้ปกครองสวมสร้อยคอให้เด็ก) พร้อมกับบอกว่า “นี่เรียกว่า ลูกปัด เก็บรักษาของตัวของคุณแม่ไว้ให้ดี นะจ๊ะ”

เด็กหญิงคนนั้นวิ่งออกไปเล่นกับเพื่อนๆ เล่นกันอย่างสนุกสนานจนลืมไปถึงลูกปัดที่คล้องคออยู่ เมื่อกลับถึงบ้านจึงพบว่าลูกปัดหายไปแล้ว

เธอร้องไห้ด้วยความเสียใจ และเสียใจที่ไม่ได้ระวังตัว แต่สิ่งโชคดีกว่า “ไม่มีใคร” ได้ขโมยและหาไปหาลูกปัดที่หายไป แต่เมื่อเราหาเจอแล้ว ลูกปัดของแม่ของเธอยังมองเห็นในตู้เสื้อผ้า

เด็กน้อยยิ้มทั้งน้ำตา เดินดูแม่ และตั้งใจจะดูแลรักษาลูกปัดไม่ให้หายไปไหนอีก (ผู้ปกครองบอกเด็กว่า “เราไปช่วยกันตามหาลูกปัดกันนะ” แล้วนำเด็กไปห้องก่อนประวัติศาสตร์ อาคารมหาสุรสิงหนาท ชมลูกปัดโบราณ)

5.3 ให้เด็กลองสัมผัสและสังเกตลูกปัดที่คล้องคออยู่อีกครั้งเพื่อดูว่ามันคืออะไร และดูรูปร่าง

5.4 นำชมลูกปัดภายในห้องก่อนประวัติศาสตร์ อาคารมหาสุรสิงหนาท พูดคุย เปรียบเทียบถึงลูกปัดที่ได้เคยเห็นในปัจจุบัน และการเก็บรักษาลูกปัดโบราณเพื่อการอนุรักษ์

5.5 ทานข้าวกลางวันพิชิตภัตสถานแห่งชาติ พระนครเพื่อแสดงบทบาทสมมติเป็น “นักโบราณคดีค้นของ”

5.6 ให้เด็กลองค้นหาลูกปัดในกระยะทางโดยใช้ปากคีบ ผู้ปกครองช่วยบันทึกลูกปัดที่พบลงในแบบบันทึก

5.7 ให้ไปเรียงได้หุ่นทรายออก แล้วแยกใส่ถุงเล็ก ๆ เพื่อป้องกันภาวแตกหักเสียหาย

5.8 จัดลูกปัดที่แยกแล้วใส่กล่องให้เรียบร้อย

5.9 ผู้ปกครองชื่นชมการทำงานของเด็ก

5.10 สันทนาการบทกวีกิจกรรมที่ได้เรียนรู้ในวันนี้ และสรุปเป็นความคิดรวบยอดด้วยกิจกรรม “จุดหมายจากพิพิธภัณฑฯ”

6. สื่อ

- 6.1 นิทานเรื่อง “ลูกปัดที่หายไป”
- 6.2 กระดาษทรายที่สีลูกปัดสีอยู่ แปรงทำความสะอาดเล็ก ๆ และปากคีบ
- 6.3 แบบบันทึกเกี่ยวกับสี และจำนวนลูกปัดที่พบ
- 6.4 ไปรษณีย์บัตร และดินสอสี

7. วิธีการประเมินผล

- 7.1 สังเกตความสนใจในการรับฟัง
- เด็กๆ สนุกสนานกับการรับฟังหรือไม่
 - เด็กๆ สนใจคำถาม และตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ได้รับฟังหรือไม่ อย่างไร
- 7.2 สังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรม “นำใบรูดาคัดตัวน้อย”
- เด็กๆ ตั้งใจค้นหาลูกบดในการระบุทราษหรือไม่มี
 - เด็กๆ ตั้งใจคัดเลือกแยกประเภทของลูกบดหรือไม่
 - เด็กๆ นำลูกบดที่พบด้วยความภูมิใจหรือไม่ อย่างไร
- 7.3 สังเกตการตอบคำถามเพื่อทบทวนความรู้
- เด็กๆ ตอบคำถามและทบทวนความรู้ที่ได้รับฟังหรือไม่
 - ลูกบดที่พบมีรูปร่างอย่างไรบ้าง
 - ลูกบดที่พบมีสีอะไรบ้าง
 - เครื่องมือของมนุษย์สมัยโบราณเหมือนหรือแตกต่างกัน
- 7.4 สังเกตการนำเสนอความคิดรวบยอด และความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรม
- เด็กๆ ตั้งใจวาดภาพลงในใบรูดาคัดตัวน้อย มีภาพอะไรบ้าง
 - เด็กๆ รู้สึกสนุก และอยากมาร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไปหรือไม่ อย่างไร

รวมกัน

ตอนที่ 4

แนวทางการประยุกต์ใช้โครงงานสู่สื่อ

1. หัวเรื่อง

ผู้ปกครองกับเด็กปฐมวัยพูดคุยกันก่อนเข้าห้องเรียนที่ ตั้งคำถามว่าเด็กสนใจ
อยากเรียนรู้อะไรเกี่ยวกับหัวเรื่องอะไร สรุปหัวเรื่องโดยเชื่อมโยงให้เกี่ยวข้องกับสถานที่
เช่น เรื่องเครื่องนุ่งห่ม

ตัวอย่างการสนทนา

ผู้ปกครอง	ลูกหมูห่ม คนสมัยก่อนนุ่งห่มอย่างไร
เด็กปฐมวัย	คนสมัยก่อนนุ่งห่มเสื้อผ้านะ
ผู้ปกครอง	คนสมัยก่อนนุ่งห่มเสื้อผ้านะจะ
เด็กปฐมวัย	เสื้อผ้านุ่งห่มเป็นแบบไหนหรือคะ
ผู้ปกครอง	ในพิพิธภัณฑ์มีตัวอย่างเสื้อผ้านะ เราไปดูกันแล้วออกนอกไป
เด็กปฐมวัย	ไหมเอ๋ย
เด็กปฐมวัย	ห่มออกไปคะ

2. สารสำคัญ

หมายถึง หัวข้อหลักที่ผู้ปกครองและเด็กมีความสนใจที่จะเรียนรู้ เช่น เครื่องนุ่งห่ม
ในยุคก่อนประวัติศาสตร์

3. สารการเรียนรู้

หมายถึงรายละเอียดเพิ่มเติม จากสารสำคัญ เช่น รายละเอียด ลักษณะ
แหล่งผลิตและวัสดุที่ใช้ทำเครื่องนุ่งห่มในยุคก่อนประวัติศาสตร์

4. จุดประสงค์การเรียนรู้

ขั้นที่ห้า

หมายถึงผู้ปกครองต้องถามส่วนรวมในการส่งเสริมการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นเหมาะสมกับพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยและเลือกใช้ใบกิจกรรม

ส่วนบทบาทของกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติมาตั้งแต่เริ่มต้น ด้วยคำถามง่าย ๆ เช่น หนูจำได้ไหม หนูมีอะไรที่จะสนุกๆ มาบ้าง ถ้าเด็กขบถ ก็เสริมแรงด้วยการชมเชย ตบมือ เป็นต้น

5. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่หนึ่ง

นำเด็กเข้าไปในพิพิธภัณฑ์สถาน ให้เด็กลองสังเกตรอบตัว เปรียบเทียบของใน พิพิธภัณฑ์สถานกับเครื่องมือเครื่องใช้ในปัจจุบันตามประสบการณ์ที่ได้รู้จัก

ขั้นที่สอง

เล่านิทานเกี่ยวกับสาระที่เรียนรู้ในขั้นนี้ โดยอาจเล่าจากนิทานที่แต่งไว้ แล้ว เช่น นิทานอีสป (แต่ถ้ากับกระต่าย ราชสีห์กับขงู) นิทานพื้นบ้านไทย (ปลาชุกทอง แก้วหนงาม้า) หรือนิทานคลาสสิก (ลูกหมูสามตัว หนูน้อยหมวกแดง) และเชื่อมโยงเรื่องราวสาระที่ จะเรียนรู้ลงในนิทาน หรือแต่งนิทานขึ้นมาใหม่ โดยผสมแต่ตัวละครจากสิ่ง รอบตัวเด็ก เช่น ตัวละครหลักเป็นตัวเด็กเอง พ่อแม่ผู้ปกครอง สัตว์เลี้ยงหรือตุ๊กตาตัวโปรด เป็นต้น

ขั้นที่สาม

เข้าชมพิพิธภัณฑ์สถาน เพื่อเชื่อมโยงสิ่งที่พบเห็นเข้ากับสาระการเรียนรู้ สอดแทรก ความสนุกสนานและเรื่องราวตื่นเต้นให้เด็ก เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้รู้อย่างต่อเนื่อง ในระยะเวลาที่นานมากขึ้น อาจเล่นเกมแทรกกระหว่างๆ เช่น ไม้ลูกบ๊ด บอลลิ โดย เน้นให้มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ผลัดกันถาม ผลัดกันตอบ รวมทั้งช่วยกันจับบันทึกข้อมูลที่ ได้เรียนรู้โดยให้เด็กวาดภาพ และผู้ปกครองเขียนบรรยายภาพ

ขั้นที่สี่

หลังจบการชมพิพิธภัณฑ์สถาน ทาพื้นที่ว่างในพิพิธภัณฑ์สถาน เพื่อสรุป ความคิดครอบยอดด้วยกิจกรรม เช่น วาดภาพ บทบาทสมมติ ทำงานประดิษฐ์รู้อย่างง่าย เขียนใบรายชื่อบัตร เป็นต้น โดยผู้ปกครองช่วยเสริมแรง และให้กำลังใจในการทำกิจกรรม

6. สื่อ

ผู้ปกครองเตรียมข้อมูล นิทาน สังกัดฉบับที่กิก กิจกรรมสรุปความคิดรวบยอด และสมุดจดบันทึกพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก

7. วิธีการประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของเด็ก ว่าสนใจด้านใดมากเป็นพิเศษ ระยะเวลาที่ เด็กจดจำเรื่องราวได้เรื่องหนึ่ง

ประเมินผลจากกิจกรรมที่ทำในช่วงสรุปความคิดรวบยอด สังเกตการตอบคำถามเพื่อทบทวนความรู้

จดบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กในแต่ละครั้ง เพื่อนำมาประเมิน พัฒนาการการเรียนรู้ต่อไป

คำชี้แจงการใช้แบบประเมินการรับรู้ของผู้ปกครอง เรื่อง การใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

แบบประเมินการรับรู้ของผู้ปกครอง เรื่อง การใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งในงานวิจัยของนางสาวเพลิกา โฉหารชุน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในหัวข้อการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ โดยมีรายละเอียดการใช้แบบประเมินดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านการรับรู้บทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ก่อนและหลังการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านการรับรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ก่อนและหลังการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

กลุ่มเป้าหมายผู้ใช้แบบประเมิน

ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่สมัครเข้าร่วมโครงการ “ครอบครัวสุขสันต์ เทียบพิพิธภัณฑ์สุขใจ”

จำนวน 30 ครอบครัว

ขั้นตอนการใช้แบบประเมิน

1. รับแบบประเมินการรับรู้ของผู้ปกครอง พร้อมคำชี้แจงในการใช้แบบประเมินจากผู้วิจัย
2. ศึกษาวิธีการประเมินจากคำชี้แจงในเอกสารอย่างละเอียด
3. ทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

แบบประเมินการรับรู้ของผู้ปกครอง เรื่อง การใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ

- ชาย
 หญิง

2. อายุ

- 20-25 ปี
 26-30 ปี
 31-35 ปี
 มากกว่า 36 ปี

3. วุฒิการศึกษา

- ต่ำกว่าปริญญาตรี
 ปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพปัจจุบัน

- รับราชการ
 รัฐวิสาหกิจ
 ธุรกิจส่วนตัว
 รับจ้าง
 อื่นๆ (โปรดระบุ)

ตอนที่ 1 ผู้ปกครองรับรู้บทบาทการเป็นผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นมากที่สุด

1. ท่านคิดอย่างไรเกี่ยวกับการนำเด็กปฐมวัยมาแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

- เป็นเรื่องยากสำหรับเด็ก เพราะวัตถุจัดแสดงที่มีอยู่ในพิพิธภัณฑ์เป็นเรื่องไกลตัวเด็ก
- เป็นไปได้แต่ไม่เหมาะสมนัก เพราะเด็กอาจไม่เข้าใจเรื่องยากๆในอดีต
- เป็นไปได้ เพราะเด็กสามารถเรียนรู้หลายอย่างจากสิ่งแวดล้อมในพิพิธภัณฑ์

2. เมื่อนำเด็กปฐมวัยมาเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์ ผู้ปกครองคำนึงถึงสิ่งใดเป็นอันดับ

แรก

- เตรียมค้นคว้าเรื่องราวของพิพิธภัณฑ์ให้ชัดเจน
- เลือกเรื่องราวที่ต้องการให้เด็กเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับวัย
- ติดต่อกับภัณฑารักษ์ของพิพิธภัณฑ์เพื่อขอความช่วยเหลือในการนำชม

3. วิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมที่สุดสำหรับเด็กปฐมวัยคือข้อใด

- การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการ
- การบอกเล่าโดยผู้ที่มีความชำนาญโดยเฉพาะ
- การอ่านประโยคง่ายๆ แต่ให้ความรู้ที่ถูกต้อง

4. ข้อใดเป็นบทบาทของผู้ปกครองที่จะช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของเด็ก

- ช่วยเด็กทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จทันเวลา
- แก้ไขชิ้นงานของเด็กให้สมบูรณ์ก่อนการนำเสนอ
- อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของเด็ก

5. ในขณะที่กิจกรรม ถ้าเด็กของท่านมีท่าทางเบื่อหน่าย ผู้ปกครองควรเลือกปฏิบัติ

เช่นไร

- หาสาเหตุ เพื่อหาวิธีแก้ไข
- ให้เด็กไปทำอย่างอื่นที่เขาสนใจ
- อธิบายประโยชน์ของกิจกรรมนั้นๆ

6. เด็กของท่านเล่นสไลด์สีใส่เพื่อนในขณะทำกิจกรรมวาดภาพระบายสี ท่านจะใช้วิธีใดในการแก้ปัญหา

- ให้เด็กเลิกทำกิจกรรมนั้นทันที แล้วพาแยกออกไปที่อื่นก่อน
- ให้ลองสไลด์สีลงในกระดาษ แล้วชักชวนให้ตกแต่งเพิ่มเติม
- แจ้งให้ผู้ดูแลทราบ เพื่อเปลี่ยนเป็นสีไม้

7. ท่านคิดว่า เด็ก ๆ สามารถจดบันทึกสิ่งที่เรียนรู้มาได้ด้วยวิธีใด

- ผู้ปกครองจด แล้วให้เด็กเขียนตาม
- เด็กบันทึกด้วยการวาดภาพง่ายๆ
- ให้เด็กถ่ายภาพเก็บไว้ เพื่อนำไปค้นคว้าต่อที่บ้าน

8. ในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เมื่อถึงช่วงพักรับประทานอาหารว่าง ผู้ปกครองมีวิธีดูแลเด็กอย่างไร

- แนะนำให้เด็กไปนั่งรับประทานอาหารร่วมกับเพื่อนๆ
- บอกร้านอาหาร เพื่อให้รับประทานอาหารได้เสร็จพร้อมเพื่อน
- ชวนเด็กพูดคุยถึงการเข้าร่วมกิจกรรมในวันนี้

9. หากเด็กมีข้อสงสัยขณะชมภายในห้องจัดแสดง ผู้ปกครองควรทำอย่างไร

- ให้เด็กถามจากภัณฑารักษ์ด้วยตนเอง
- ให้เด็กอ่านป้ายคำบรรยายด้วยตัวเอง
- ให้เด็กจำสิ่งที่สงสัยไว้ เพื่อไปค้นคำตอบเมื่อกลับถึงบ้าน

10. ข้อใดเป็นการปลูกฝังให้เด็กประทับใจกับการเข้ามาเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์

- มาทัศนศึกษากับโรงเรียนอย่างน้อยปีละครั้ง
- ผู้ปกครองพาเด็กมาเรียนรู้ด้วยความสนุกสนานบ่อยๆ
- พูดถึงประโยชน์ของการชมพิพิธภัณฑ์กับเด็กทุกครั้งที่มีโอกาส

ตอนที่ 2 ผู้ปกครองรับรู้ความสำคัญของการใช้คู่มือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัยใน
แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ตรงกับความคิดเห็นมากที่สุด

1. ผู้ปกครองคิดว่าการเตรียมกิจกรรมมีความสำคัญสำหรับการนำเด็กมาเรียนรู้ใน
พิพิธภัณฑ์อย่างไร

- ช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้พร้อมๆกันหลายด้าน
- ช่วยให้เด็กจำสิ่งที่ได้มาเรียนรู้ได้ดีขึ้น
- ไม่จำเป็น เพราะอาจทำให้เสียเวลาในการชมวัตถุโบราณน้อย

2. การเตรียมการจัดกิจกรรมล่วงหน้า มีส่วนช่วยผู้ปกครองในเรื่องใด

- กำหนดเวลาได้
- มีความรู้มากพอที่จะอธิบายกับเด็ก
- สามารถสังเกตพัฒนาการของเด็กได้อย่างชัดเจน

3. “นิทาน” ที่นำมาเล่าให้เด็กฟังเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์ ควรเลือกนิทาน
ในข้อใด

- เรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ
- เชื่อมโยงกับวัตถุที่เด็กเห็นในพิพิธภัณฑ์
- มีตัวละครที่เด็กคุ้นเคย

4. หากผู้ปกครองจะจัดทำคู่มือการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์ให้
เด็ก ท่านคิดว่าส่วนที่สำคัญที่สุดในคู่มือคือข้อใด

- สีเส้นสวยงาม ดึงดูดความสนใจของเด็กได้ดี
- รูปเล่มกะทัดรัด ใช้ง่าย
- กิจกรรมที่เหมาะสม

5. กิจกรรมใดเหมาะที่จะนำมาใช้กับเด็กปฐมวัยมากที่สุด

- ทำทายความสามารถ แต่สามารถทำให้สำเร็จได้
- ค่อนข้างยาก เพื่อส่งเสริมให้เกิดความพยายาม
- ง่าย ทำสำเร็จได้โดยเร็ว

6. กิจกรรมในข้อใดเป็นการจัดประสบการณ์ที่ยึดเด็กเป็นสำคัญ

- เด็กวาดรูปได้เหมือนแบบที่กำหนดให้
- เด็กวาดภาพสิ่งที่ตนเองประทับใจ
- ผู้ปกครองช่วยเด็กวาดภาพให้ภาพสวยงาม

7. ในห้องจัดแสดงลูกบิด เด็กไม่สามารถใช้มือสัมผัสลูกบิดเหล่านั้นได้ ผู้ปกครองจะเตรียมแก้ปัญหาอย่างไร

- อธิบายถึงป้าย “ห้ามจับ” ให้เด็กเข้าใจ
- เลือกวัตถุจัดแสดงที่เด็กสามารถจับต้องได้เท่านั้น
- เตรียมวัสดุจำลอง เช่น ก้อนหิน หรือลูกบิดแก้วให้เด็กลองจับดู

8. ข้อใดมีความสำคัญที่สุด หากผู้ปกครองออกแบบคู่มือด้วยตนเอง

- ผู้ปกครองออกแบบวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับเด็กได้เอง
- ราคาถูก
- ใช้เวลาน้อย

9. ผู้ปกครองที่สามารถเขียนคู่มือการจัดการเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัยโดยใช้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดีที่สุดคือข้อใด

- เป็นภัณฑารักษ์ของพิพิธภัณฑ์
- มีความรู้ทางประวัติศาสตร์
- เข้าใจพัฒนาการของเด็ก

10. กิจกรรมที่ควรจัดในคู่มือควรเน้นการส่งเสริมพัฒนาการด้านใด

- ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา
- ร่างกาย ความสัมพันธ์ สังคม สติปัญญา
- อารมณ์ สังคม สติปัญญา การประยุกต์ใช้

คำชี้แจงการใช้แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครอง เรื่อง การใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองเรื่องการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งในงานวิจัยของนางสาวเพลิกา โฉมหารชุน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในหัวข้อการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ โดยมีรายละเอียดการใช้แบบประเมินความพึงพอใจดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีต่อคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

กลุ่มเป้าหมายผู้ใช้แบบประเมิน

ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่สมัครเข้าร่วมโครงการ “ครอบครัวสุขสันต์ เทียบพิพิธภัณฑ์สุขใจ”

จำนวน 30 ครอบครัว

ขั้นตอนการใช้แบบประเมินความพึงพอใจ

1. รับแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีต่อคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ พร้อมคำชี้แจงในการใช้แบบประเมินจากผู้วิจัย
2. ศึกษาวิธีการประเมินจากคำชี้แจงในเอกสารอย่างละเอียด
3. ทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครอง เรื่อง การใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

ตอนที่ 1 ความพึงพอใจต่อคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นมากที่สุด

1. จากการใช้คู่มือครั้งนี้ ผู้ปกครองรู้สึกพอใจที่ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

- พอใจมาก
 ปานกลาง
 ไม่พอใจ

2. จากการใช้คู่มือครั้งนี้ ผู้ปกครองรู้สึกพอใจที่รู้จักลูกของตนเองมากขึ้น

- พอใจมาก
 ปานกลาง
 ไม่พอใจ

3. จากการใช้คู่มือครั้งนี้ ผู้ปกครองรู้สึกพอใจที่ได้รับรู้บทบาทด้านต่างๆ ของการเป็นผู้ปกครองเด็กปฐมวัยมากขึ้น

- พอใจมาก
 ปานกลาง
 ไม่พอใจ

4. ผู้ปกครองรู้สึกพอใจกับการเรียนรู้ของคุณ ที่เกิดขึ้นระหว่างการทำกิจกรรมในคู่มือผู้ปกครองในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

- พอใจมาก
 ปานกลาง
 ไม่พอใจ

5. ผู้ปกครองรู้สึกพอใจกับรูปแบบ การออกแบบและภาพประกอบของคู่มือผู้ปกครอง ในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

- พอใจมาก
- ปานกลาง
- ไม่พอใจ

6. ผู้ปกครองรู้สึกพอใจกับเนื้อหาสาระของคู่มือเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานในการจัดการ เรียนรู้ให้เด็กปฐมวัย (ตอนที่ 1)

- พอใจมาก
- ปานกลาง
- ไม่พอใจ

7. ผู้ปกครองรู้สึกพอใจกับเนื้อหาสาระของคู่มือเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม การเตรียม อุปกรณ์ และการประเมินผลของเด็กปฐมวัย (ตอนที่ 2)

- พอใจมาก
- ปานกลาง
- ไม่พอใจ

8. ผู้ปกครองรู้สึกพอใจกับเนื้อหาสาระของคู่มือเกี่ยวกับแผนการจัดกิจกรรมใน พิพิธภัณฑ์ (ตอนที่ 3)

- พอใจมาก
- ปานกลาง
- ไม่พอใจ

9. ผู้ปกครองรู้สึกพอใจกับเนื้อหาสาระของคู่มือเกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ใช้และ การพัฒนาคู่มือ (ตอนที่ 4)

- พอใจมาก
- ปานกลาง
- ไม่พอใจ

- ใบสมัครตอบรับเข้าร่วมโครงการวิจัย

ใบสมัครตอบรับเข้าร่วมโครงการ ครอบครัวสุขภาพดี เทียวพิพิธภัณฑ์ลูบใจ

ชื่อผู้ปกครอง นาย/นาง/นางสาว

ผู้ปกครองของ เด็กชาย/เด็กหญิง

ชื่อเล่น อายุ ปี โรงเรียน

ชั้น ที่อยู่ปัจจุบัน

.....

.....

หมายเลขโทรศัพท์บ้าน โทรศัพท์มือถือ

อีเมลล์ มีความประสงค์เข้าร่วมโครงการ

โดยขอจองรอบกิจกรรม ดังนี้

- รอบที่ 1 วันเสาร์ เวลา 9.00-11.00 น.
- รอบที่ 2 วันเสาร์ เวลา 13.00-15.00 น.
- รอบที่ 3 วันอาทิตย์ เวลา 9.00-11.00 น.
- รอบที่ 4 วันอาทิตย์ เวลา 13.00-15.00 น.

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรม และยินดีให้ข้อมูลเพื่อประกอบการ
ทำวิจัยดังกล่าว

ลงชื่อ

(นาย/นาง/นางสาว))

วันที่สมัคร

ครอบครัวสู่สันต์ เทียวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ชวนครอบครัวเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร (เที่ยวฟรี กิจกรรมฟรี)

รับสมัครน้องๆ ปฐมวัย อายุระหว่าง 3-6 ปี จูงมือคุณพ่อคุณแม่ เข้าร่วมโครงการ “ครอบครัวสู่สันต์ เทียวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ” ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร

โครงการ “ครอบครัวสู่สันต์ เทียวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ” จัดขึ้นเพื่อสนับสนุนงานวิจัยหัวข้อ “การศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑสถาน” ของนางสาวเพ็ญกา โลหารชุน นิสิตสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (พี่เพ็งกี้ กลุ่มนิทานแต้มฝัน)

ขอเชิญครอบครัวปฐมวัยเข้าร่วมโครงการ ซึ่งรับสมัครจำนวน 30 ครอบครัว และดำเนินจัดกิจกรรมเป็นรอบๆ รอบละ 2 ชั่วโมง โดยครอบครัวจะได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมเข้าชมพิพิธภัณฑสถานฯ และได้รับการนำชมจากเจ้าหน้าที่ชำนาญการจากพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร พร้อมรับคู่มือการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง กระเป๋าผ้า ชุดอุปกรณ์ทำกิจกรรม อาหารว่างและน้ำดื่มบริการตลอดช่วงเวลากิจกรรม

ติดต่อรายละเอียดเพิ่มเติมและขอรับใบสมัครได้ที่ พี่เพ็งกี้ 089 670 4125 และ paylika@hotmail.com

ภาคผนวก ค

- แบบประเมินความสอดคล้องของคู่มือฉบับร่าง
- ตารางแสดงผลการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของข้อมูล
- ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง [IOC] ของคู่มือผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์กับจุดประสงค์
- ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง [IOC] ของแบบประเมินการรับรู้ของผู้ปกครองที่มีต่อคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์กับจุดประสงค์
- ตารางหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครอง
- ตารางเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

แบบประเมินความสอดคล้องของคู่มือฉบับร่าง

คำชี้แจง โปรดพิจารณาคู่มือฉบับร่าง และให้คะแนนความสอดคล้องของคู่มือผู้ปกครองเด็กปฐมวัยใน
แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

- + 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความสอดคล้อง
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความสอดคล้อง
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความไม่สอดคล้อง

ประเด็นคำถาม	ค่าคะแนน		
	+ 1	0	- 1
ด้านรูปแบบ 1. ขนาดรูปเล่มเหมาะสม 2. ตัวอักษรอ่านง่าย ชัดเจน 3. รูปภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา 4. การนำเสนอเป็นเรื่องๆ มีความชัดเจน			
ด้านเนื้อหา 5. วัตถุประสงค์ของคู่มือกำหนดไว้ชัดเจน มีความเหมาะสม 6. ระบุขอบข่ายเนื้อหาคู่มือครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ 7. คำแนะนำการศึกษาคู่มือเขียนไว้ชัดเจน เข้าใจได้ง่าย 8. รายละเอียดในคู่มือตรงกับเรื่องที่ศึกษา 9. เนื้อหาเหมาะสมกับพื้นความรู้ของผู้ศึกษา 10. ข้อมูลรายละเอียดในคู่มือสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้			
ด้านการนำไปใช้ 11. กำหนดขั้นตอนการศึกษาไว้ชัดเจน 12. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัยได้			

**ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง [IOC] ของคู่มือผู้ปกครองเด็กปฐมวัย
ในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์กับจุดประสงค์**

ประเด็นคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	$\sum R$	IOC
1. ขนาดรูปเล่มเหมาะสม	1	1	1	3	1
2. ตัวอักษรอ่านง่าย ชัดเจน	1	0	1	2	0.67
3. รูปภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา	0	1	1	2	0.67
4. การนำเสนอเป็นเรื่องที่มีความชัดเจน	1	1	1	3	1
5. วัตถุประสงค์ของคู่มือกำหนดไว้ชัดเจน มีความเหมาะสม	1	1	1	3	1
6. ระบุขอบข่ายเนื้อหาคู่มือครอบคลุมตามวัตถุประสงค์	1	1	1	3	1
7. คำแนะนำการศึกษาคู่มือเขียนไว้ชัดเจน เข้าใจได้ง่าย	1	1	1	3	1
8. รายละเอียดในคู่มือตรงกับเรื่องที่ศึกษา	1	1	1	3	1
9. เนื้อหาเหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของผู้ศึกษา	1	1	1	3	1
10. ข้อมูลรายละเอียดในคู่มือสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้	1	1	1	3	1
11. กำหนดขั้นตอนการศึกษาไว้ชัดเจน	1	1	1	3	1
12. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยได้	1	1	1	3	1
ผลรวม	11	11	12	34	0.94

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง [IOC] ของแบบประเมินการรับรู้ของผู้ปกครอง
ที่มีต่อคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์กับจุดประสงค์

ประเด็นคำถาม		ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	$\sum R$	IOC
ตอนที่ 1 การรับรู้บทบาทผู้ปกครองใน แหล่งเรียนรู้ประเภท พิพิธภัณฑ์	คำถามข้อที่ 1	1	1	1	3	1
	คำถามข้อที่ 2	1	1	1	3	1
	คำถามข้อที่ 3	1	1	1	3	1
	คำถามข้อที่ 4	1	1	1	3	1
	คำถามข้อที่ 5	1	1	1	3	1
	คำถามข้อที่ 6	1	1	1	3	1
	คำถามข้อที่ 7	1	1	1	3	1
	คำถามข้อที่ 8	1	1	1	3	1
	คำถามข้อที่ 9	1	1	1	3	1
	คำถามข้อที่ 10	1	1	1	3	1
ตอนที่ 2 การรับรู้ความสำคัญของการ ใช้คู่มือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ให้เด็กปฐมวัยในแหล่งเรียนรู้ ประเภทพิพิธภัณฑ์	คำถามข้อที่ 1	1	1	1	3	1
	คำถามข้อที่ 2	1	1	1	3	1
	คำถามข้อที่ 3	1	1	1	3	1
	คำถามข้อที่ 4	1	1	1	3	1
	คำถามข้อที่ 5	1	1	1	3	1
	คำถามข้อที่ 6	1	1	1	3	1
	คำถามข้อที่ 7	1	1	1	3	1
	คำถามข้อที่ 8	1	1	1	3	1
	คำถามข้อที่ 9	1	1	1	3	1
	คำถามข้อที่ 10	1	1	1	3	1
ผลรวม		20	20	20	60	1

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง [IOC] ของแบบประเมินความพึงพอใจ
 ผู้ปกครองที่มีต่อคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์กับจุดประสงค์

ประเด็นคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	$\sum R$	IOC
คำถามข้อที่ 1	1	1	1	3	1
คำถามข้อที่ 2	1	1	1	3	1
คำถามข้อที่ 3	1	1	1	3	1
คำถามข้อที่ 4	1	1	1	3	1
คำถามข้อที่ 5	1	1	1	3	1
คำถามข้อที่ 6	1	1	1	3	1
คำถามข้อที่ 7	1	1	1	3	1
คำถามข้อที่ 8	1	1	1	3	1
คำถามข้อที่ 9	1	1	1	3	1
คำถามข้อที่ 10	1	1	1	3	1
ผลรวม	10	10	10	30	1

ตารางหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครอง

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
1	2	0	2	2	2	2	2	2	2	2	18	#REF!
2	2	1	2	1	2	2	2	2	2	2	18	#REF!
3	2	1	2	2	2	2	2	2	2	1	18	-8.88889
4	2	0	2	2	2	2	2	2	2	2	18	-8.88889
5	0	0	2	2	1	2	1	2	1	2	13	-18.8889
6	1	0	1	1	1	1	1	0	0	2	8	#DIV/0!
7	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20	-6.11111
8	2	1	1	1	1	1	1	1	2	2	13	-3.33333
9	1	1	1	2	1	2	2	2	1	2	15	-21.1111
10	2	1	2	2	0	2	2	1	1	1	14	-13.3333
11	2	2	2	2	1	1	2	2	2	2	18	-7.22222
12	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20	-6.66667
13	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20	-8.88889
14	2	2	2	0	2	2	2	2	2	2	18	-10
15	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2	18	-10
16	0	2	2	2	0	1	1	1	1	1	11	-18.8889
17	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20	-8.88889
18	2	2	1	1	2	2	2	2	2	2	18	-5
19	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	19	-10
20	1	1	2	2	0	2	1	1	1	1	12	-18.8889
21	1	2	2	1	2	2	1	1	2	2	16	-9.44444
22	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20	-5.55556
23	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	19	-7.77778
24	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	15	-21.1111
25	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	16	-9.44444
26	2	1	1	2	2	2	2	2	2	2	18	-7.22222
27	2	1	1	2	2	2	2	2	2	2	18	-7.77778
28	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	19	-8.88889
29	2	2	2	2	1	1	2	2	2	2	18	-8.88889
30	1	0	1	2	0	2	1	2	2	2	13	-9.44444
	50	41	50	53	41	53	52	53	52	56	501	0.726496
	94	73	90	101	71	99	96	101	98	108		0.963719
	0.367816	0.585057	0.229885	0.254023	0.516092	0.185057	0.202299	0.254023	0.271264	0.11954	2.985057	-2051.01
												#DIV/0!
	0.3678	0.5851	0.2299	0.2540	0.5161	0.1851	0.2023	0.2540	0.2713	0.1195	2.98506	-11.1158
												#DIV/0!
								St	9.459		Alpha	0.760454

**ตารางเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการใช้คู่มือผู้ปกครอง
ในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์**

ลำดับที่	คะแนน Pre-test ตอน 1	คะแนน Post-test ตอน 1	ความ แตกต่าง ตอน 1	คะแนน Pre-test ตอน 2	คะแนน Post-test ตอน 2	ความ แตกต่าง ตอน 2	หมายเหตุ
1	8	9	1	6	9	3	
2	7	8	1	7	9	2	
3	7	7	-	7	9	2	
4	5	7	2	7	8	1	
5	6	8	2	8	9	1	
6	4	6	2	2	8	3	
7	6	7	1	7	8	1	
8	8	10	2	10	10	-	
9	6	7	1	6	9	3	
10	8	8	-	8	9	1	
11	8	8	-	8	8	-	
12	7	8	1	5	7	2	
13	6	7	1	5	7	2	
14	6	9	3	5	6	1	
15	8	9	1	7	8	1	
16	9	10	1	7	8	1	
17.	7	8	1	7	9	2	
18.	6	7	1	5	7	2	
19.	4	6	2	6	8	2	
20.	6	6	-	7	7	-	
21.	5	8	3	7	8	1	
22.	7	8	1	7	9	2	
23.	7	8	1	8	9	1	
24.	7	9	2	9	10	1	
25.	7	9	2	9	9	-	
26.	8	10	2	10	10	-	
27.	9	10	1	8	9	1	
28.	6	8	2	8	9	1	
29.	6	9	3	6	8	2	
30.	10	10	-	6	7	1	

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-ชื่อสกุล	นางสาวเพลิกา โฉหารขุน
วันเดือนปีเกิด	4 กรกฎาคม 2522
สถานที่เกิด	อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	6/70 หมู่บ้านรอยัลปาล์มวิลล่า ถนนศรีนครินทร์ ตำบลบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 10540
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	นักเล่นิทานและจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	กลุ่มนิทานแต้มฝัน 1105/70 ซอยจากรัตน์ ถนนเพชรบุรี 31 แขวงมักกะสัน เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2534	ประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนศรีเอี่ยมอนุสรณ์
พ.ศ. 2537	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนสายน้ำผึ้ง
พ.ศ. 2538	มัธยมศึกษาปีที่ 6 (กศน.) จากโรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง
พ.ศ. 2543	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาวรรณกรรมสำหรับเด็ก จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2554	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาการศึกษาปฐมวัย จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร